ΜΑΥΡΗ ΒΙΒΛΟΣ

ΠΡΟΕΑΡΙΚΑΙ ΕΚΛΟΓΑΙ 1968

ΜΑΥΡΗ ΒΙΒΛΟΣ

ΠΡΟΕΔΡΙΚΑΙ ΕΚΛΟΓΑΙ 1968

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ 7

ΕΙΣΑΓΩΓΗ 9

ΠΡΟΚΗΡΥΞΙΣ ΤΩΝ ΕΚΛΟΓΩΝ 10

ΠΡΟΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ .... 12 - 42

α) Κατατρομοκράτησις καὶ ἐκφοβισμὸς τῶν πολιτικῶν ἀντιπάλων 13

β) Δημιουργία ἀτμοσφαίρας τρομοκρατίας 18

γ) Παρεμπόδισις τῆς διαφωτίσεως τοῦ λαοῦ 21

ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΕΚΛΟΓΩΝ 43

ΑΝΑΛΥΣΙΣ ΤΩΝ ΕΚΛΟΓΙΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ .... 45 - 50

Τὸ ποσοστὸν τῆς ἀποχῆς 46

Αἱ ψῆφοι τῆς Ἀντιπολιτεύσεως 48

Β΄ ΜΕΡΟΣ 51

Ἡ δρᾶσις τῶν Προέδρων τῶν κοινοτήτων καὶ τῶν δήμων 52

Ἡ δρᾶσις τῶν ἀστυνομικῶν, δημοδιδασκάλων καὶ ἄλλων δημοσίων ὑπαλλήλων 57

ΔΙΑΛΟΓΗ ΨΗΦΩΝ 61

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Οἱ Προεδρικὲς ἐκλογὲς ἀπέδειξαν κατὰ τρόπον ἀνάγλυφο καὶ συμπεπυκνωμένο τὸ δρᾶμα τῆς Κύπρου· ἔπεισαν ὅτι οὔτε τὰ προσχήματα τῆς Δημοκρατίας διατηροῦνται πιὰ καὶ πὼς κανένας οὐσιαστικὸς δημοκρατικὸς θεσμός, ἐφόσον ἐξαρτᾶται ἀπόλυτα ἀπὸ τὸ Κομματικὸ Κράτος, παραμένει ἀκέραιος. Διαβάζοντας ὁ ἀναγνώστης τὸν τρόπο διεξαγωγῆς τῶν Προεδρικῶν ἐκλογῶν, ὅπως περιγράφεται στὸ παρὸν βιβλιαράκι μὲ στοιχεῖα καὶ ντοκουμέντα, διαπιστώνει τὴ σαθρότητα τοῦ καθεστῶτος μας καὶ τὸ κατάντημα στὸ ὁποῖο ἔχουμε φτάσει.

Μὲ τὴν ὑποβολὴ τῆς ὑποψηφιότητός μας δηλώσαμε πὼς ἐλπίδα νίκης δὲν εἴχαμε καὶ αὐτὸ λόγῳ τῆς κομματικῆς διαρθρώσεως τοῦ κράτους, λόγῳ τῆς καταχρήσεως τῆς Ἀρχιερατικῆς ἰδιότητος τοῦ ἀνθυποψηφίου μας καὶ λόγῳ τῆς ὑποστηρίξεώς του ἀπὸ τὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα. Δὲν εἴχαμε ἐλπίδα νίκης καὶ ὑπέστημεν τόσους ἐκβιασμούς, πιέσεις καὶ ἔκτροπα. Ἑπομένως **ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΔΥΣΚΟΛΟ ΝΑ ΦΑΝΤΑΣΤΗ ΚΑΝΕΙΣ ΤΙ ΘΑ ΜΑΣ ΕΚΑΝΑΝ ΟΙ ΑΝΤΙΠΑΛΟΙ ΜΑΣ, ΑΝ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΕΙΧΑΜΕ ΕΛΠΙΔΑ ΝΙΚΗΣ.**

Οἱ ἐκλογὲς αὐτὲς ἀπεκάλυψαν καὶ πολλὲς ἄλλες πτυχὲς τῆς ζωῆς τοῦ καταπιεζομένου, ἀλλὰ γνήσια δημοκρατικοῦ, λαοῦ μας. **Η ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ ΕΙΝΑΙ ΟΤΙ Ο ΛΑΟΣ ΜΑΣ ΑΡΧΙΣΕ ΝΑ ΣΥΝΕΙΔΗΤΟΠΟΙΗ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΙΕΣΗ ΤΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΩΝ ΤΟΥ.** Τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐκλογῶν ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνονται σαρωτικὰ ἐκ μέρους τοῦ ἀντιπάλου μας. Ἂν, ὅμως, λάβη κανεὶς ὑπ' ὄψη ὡρισμένους παράγοντες, τότε πείθεται ὅτι ἄρχισε νὰ συντελεῖται μιὰ σωτήρια μεταστροφή. Καὶ ἐξηγοῦμαι : ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Μακάριος βρίσκεται στὸ προσκήνιο τῆς Κυπριακῆς ζωῆς ἐπὶ 18 ὁλόκληρα χρόνια· ἀπὸ τὸ 1950 σὰν Ἀρχιεπίσκοπος καὶ ἀπὸ τὸ 1960 σὰν Πρόεδρος. Προσωπικῶς ἐμφανίστηκα στὸ πολιτικὸ προσκήνιο ἐπὶ παγκυπρίου κλίμακος ὅταν ἀνακοινώθηκε ἡ ὑποψηφιότης μου, δηλ. στὶς 10 Φεβρουαρίου, 15 μέρες πρὸ τῶν ἐκλογῶν. Μιὰ μέρα δική μου ἀντιστοιχεῖ μὲ περισσότερο ἀπὸ ἕνα ἔτος τοῦ ἀντιπάλου μου.

Ἄλλος παράγων εἶναι ὅτι ὁ ἴδιος σὰν Ἀρχιεπίσκοπος διαθέτει ἀτοῦ ἀσυναγώνιστο. Τὸ ράσο, καὶ μάλιστα τὸ ἀρχιερατικό, ἔχει ζυμωθῆ μὲ τὴν ἱστορία τοῦ λαοῦ μας τόσο πολὺ καὶ γιὰ τόσους αἰῶνες ποὺ δύσκολα μπορεῖ νὰ καταπολεμηθῆ τὸ ἄτομο ποὺ τὸ φέρει, ὅσο καὶ ἂν τὸ ἴδιο τὸ ἄτομο ἔχει ἀποτύχει καὶ διαβρωθῆ. Πολὺ δύσκολη ἡ ἀναμέτρηση τοῦ κοστουμιοῦ μὲ τὸ ἀρχιερατικὸ ράσο.

Ὑπῆρξεν ἀκόμα ἡ καταπίεση τοῦ τύπου εἰς βάρος μου. Τὸ κομματικὸ κράτος ἐργάστηκε γιὰ τὸν ὑποψήφιο ἀλλὰ μὴ παραιτηθέντα Πρόεδρό του. Ἐμεῖς οὔτε κομματικὸ μηχανισμὸ διαθέταμε. Κάναμε ἕνα ἐπὶ μικρᾶς ἐκτάσεως ἀγώνα μονάχα 12 ἡμερῶν καὶ αὐτὸν ὑπὸ καταπιέσεις καὶ διωγμούς. Συνθῆκες ἐλευθέρας ἐκφράσεως τῆς λαϊκῆς θελήσεως δὲν ὑπῆρξαν. Καὶ παρόλα αὐτὰ πήραμε τὸ 3,71% τῶν ψήφων. Κάτω ἀπὸ τὶς συνθῆκες αὐτὲς τὸ ποσοστὸ αὐτὸ εἶναι πολὺ μεγαλύτερο καὶ ἐνδεικτικὸ τῶν δυνατοτήτων ποὺ περικλείει. Μάλιστα δὲ ἂν λάβη κανεὶς ὑπ' ὄψη ὅτι ἕνα πολὺ μεγάλο μέρος τοῦ ποσοστοῦ αὐτοῦ ἀποτελεῖται ἀπὸ μορφωμένους καὶ καλλιεργημένους ἀνθρώπους, δηλ. τὸ μεγαλύτερο ποσοστὸ τῆς πνευματικῆς ἡγεσίας τοῦ τόπου. Ἡ ἀποκάλυψη αὐτὴ εἶναι συγκλονιστικὰ ἐνθαρρυντική. Δείχνει ὅτι συντελεῖται στὴν ψυχὴ τοῦ λαοῦ μας ραγδαία καὶ σωτήρια στροφή. Ὁ λαός μας ὄχι μόνο πείθεται, ὅταν τοῦ ἐξηγήσης — ἂν φυσικὰ σὲ ἀφήσουν νὰ τὸ κάνης — ἀλλὰ καὶ διαισθάνεται. Διαισθάνεται τὴ σαπίλα ποὺ

τὸν περιτριγυρίζει καὶ δὲν θὰ ἀρνήση νὰ ζητήση τὴν κάθαρση.

Κλείνω μὲ τὶς πιὸ θερμές μου εὐχαριστίες σ' ὅσους συνέβαλαν στὴ συγκέντρωση τῶν στοιχείων ποὺ παρατίθενται στὶς σελίδες ποὺ ἀκολουθοῦν καθὼς καὶ σ' ἐκείνους ποὺ τὶς συνέγραψαν. Χρειάστηκε κόπος καὶ ξενύχτι ποὺ μονάχα ἄτομα ποὺ πιστεύουν ἁγνὰ καὶ γνήσια στὸν ἰδεολογικό μας ἀγώνα μποροῦν νὰ τὸ κάνουν. Καὶ κάτι γιὰ τὸν ἀναγνώστη. ΤΟ ΒΙΒΛΙΑΡΑΚΙ ΑΥΤΟ ΕΙΝΑΙ ΤΟΣΟ ΓΛΑΦΥΡΟ ΚΑΙ ΤΟΣΟ ΟΜΟΡΦΑ ΓΡΑΜΜΕΝΟ ΠΟΥ ΘΑ ΔΥΣΚΟΛΕΥΤΗ ΝΑ ΜΗ ΤΟ ΤΕΛΕΙΩΣΗ ΜΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΑΡΧΙΣΗ.

Πιστεύω πὼς ὅποιος τὸ διαβάση θὰ νοιώση καὶ τὴν ἀνάγκη νὰ τὸ διαδώση. Καὶ ἡ διάδοσή του ἀποτελεῖ χρέος ὅλων μας στὸν ἀγώνα ποὺ ἀναλάβαμε γιὰ τὴν ἀποκατάσταση τῆς γνήσιας Δημοκρατίας καὶ τῆς Ἐλευθερίας στὸν τόπο μας.

ΤΑΚΗΣ Χ. ΕΥΔΟΚΑΣ

Εἰσαγωγὴ

Σκοπὸς τῆς παρούσης μελέτης εἶναι νὰ ἀποδείξῃ διὰ συγκεκριμένων στοιχείων, ὅτι αἱ διεξαχθεῖσαι, τὴν 25ην Φεβρουαρίου 1968, ἐκλογαὶ δὲν ὑπῆρξαν οὔτε νόμιμοι, οὔτε δημοκρατικαὶ καὶ ἐλεύθεραι.

Αἱ ἐκλογαὶ τῆς 25ης Φεβρουαρίου ἀποτελοῦν πιστὴν ἀπομίμησιν τῶν «ἐκλογῶν», αἱ ὁποῖαι διεξάγονται εἰς τὰ ὁλοκληρωτικὰ καθεστῶτα ὡς τοιαῦται ἐξέθεσαν καὶ ἐστιγμάτισαν τὸν φιλελεύθερον καὶ δημοκρατικὸν λαὸν τῆς Κύπρου καὶ ὁπωσδήποτε θὰ ζημιώσουν τὸν ἐθνικὸν ἀγῶνα αὐτοῦ. Ξένοι δημοσιογράφοι, ἐπιστήμονες καὶ ἄλλοι, οἱ ὁποῖοι παρηκολούθησαν τὰ γεγονότα, τὰ ὁποῖα συνέβησαν κατὰ τὴν προεκλογικὴν περίοδον, καὶ τὸν τρόπον διεξαγωγῆς τῶν ἐκλογῶν, ἔμειναν κατάπληκτοι. Ξένος δημοσιογράφος ἐπιγραμματικῶς ἐχαρακτήρισεν αὐτάς, ὡς παρῳδίαν ἐκλογῶν (mock elections). Ἄγγλος ἐπιστήμων ἠρώτα, τὴν προηγουμένην τῶν ἐκλογῶν, Κυπρίους φίλους του: "Do you call this free and democratic elections!" (Ἀποκαλεῖτε αὐτὸ ἐλευθέρας καὶ δημοκρατικὰς ἐκλογάς;)

Τὰ ἀποτελέσματα, ὡς ἐκ τούτου, τῶν ἐκλογῶν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ θεωρηθοῦν γνήσια καὶ οὔτε ἀντιπροσωπεύουν τὴν θέλησιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Κυπριακοῦ λαοῦ. Εἶναι ἐντελῶς ἄκυρα καὶ θὰ παραμείνουν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Κύπρου καὶ τῆς Ἑλλάδος, ὡς παράδειγμα ἀποτελεσμάτων ἐκλογῶν, αἱ ὁποῖαι διεξήχθησαν ὑπὸ συνθήκας τρομοκρατίας, πιέσεων καὶ ἐκβιασμῶν.

Εἶναι ὅμως, χρήσιμον καὶ ὠφέλιμον ὁπωσδήποτε, οἱ ὑπεύθυνοι δι' αὐτὴν τὴν καταπάτησιν τῶν ἀρχῶν τῆς δημοκρατίας καὶ τῆς ἐλευθέρας σκέψεως καὶ ἐκφράσεως, νὰ παραδοθοῦν μὲ ὅλα τὰ ἐπιβαρυντικὰ στοιχεῖα εἰς τὴν κρίσιν τῆς ἀμερολήπτου ἱστορίας.

Προκήρυξις τῶν ἐκλογῶν

Τὴν 12ην Ἰανουαρίου 1968 ὁ Πρόεδρος τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας διὰ δηλώσεών του πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ Τύπου ἀνήγγειλε τὴν ἀπόφασίν του νὰ προκηρύξῃ προεδρικὰς ἐκλογάς. Ἐπειδὴ ἡ θητεία τοῦ Προέδρου, ἡ ὁποία παρετάθη δὶς διὰ σχετικῆς ἀποφάσεως τῆς Βουλῆς τῶν Ἀντιπροσώπων, κανονικῶς ἔληγε τὴν 16ην Αὐγούστου 1968, ἡ ἀπόφασις τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου νὰ προκηρύξῃ ἐκλογὰς πρὸ τῆς λήξεως τῆς παραταθείσης θητείας του προεκάλεσε διαφόρους συζητήσεις μεταξὺ τῶν νομομαθῶν τῆς Κύπρου.

Τὸ βασικὸν ἐρώτημα ἦτο τὸ ἐξῆς: Ἐπὶ τῇ βάσει ποίου Συντάγματος θὰ διεξήγοντο αἱ ἐκλογαί; Ἡ Κυβέρνησις τῆς Κύπρου ἐπανειλημμένως ἐδήλωσεν, ὅτι αἱ Συμφωνίαι Ζυρίχης—Λονδίνου καθὼς καὶ τὸ καταρτισθὲν συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις αὐτῶν Σύνταγμα ἔπαυσαν νὰ ἰσχύουν Ἑπομένως ἐὰν αἱ ἐκλογαὶ διεξήγοντο ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ Συντάγματος τοῦ 1960, τότε ἐμπράκτως ἡ Κυβέρνησις θὰ ἀνεγνώριζε τὴν ἰσχὺν τοῦ Συντάγματος, διὰ τὴν τροποποίησιν τοῦ ὁποίου προεκλήθησαν τὰ γεγονότα τοῦ Δεκεμβρίου τοῦ 1963 καὶ ἡ μετέπειτα σοβαρὰ ἀνώμαλος πολιτικὴ κατάστασις ἐν Κύπρῳ. Κατὰ τὴν ἄποψιν διακεκριμένων νομικῶν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Μακάριος διέπραξε σοβαρὸν πολιτικὸν λάθος διὰ τῆς προκηρύξεως τῶν ἐκλογῶν.

Ἐὰν ὅμως παραγνωρίσωμεν τὴν σοβαρὰν αὐτὴν πλευρὰν τοῦ θέματος, αἱ προεδρικαὶ ἐκλογαὶ παρεβίασαν τὰς σχετικὰς διατάξεις τοῦ συντάγματος· διότι προεδρικαὶ ἐκλογαὶ διεξάγονται, πρὸ τῆς λήξεως τῆς θητείας τοῦ Προέδρου, μόνον ὅταν τὸ λειτούργημα τοῦ Προέδρου παραμείνῃ ἄνευ φορέως ("Ἄρθρον 44 τοῦ Συντάγματος τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας). Ἑπομένως, ἐὰν ὁ Πρόεδρος Μακάριος ἐσέβετο τὸ Σύνταγμα, ὤφειλε νὰ παραιτηθῇ, ἀμέσως μετὰ τὴν ἀπόφασίν του νὰ κατέλθῃ εἰς προεδρικὰς ἐκλογάς, καὶ νὰ ἀντικατασταθῇ ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῆς Βουλῆς τῶν Ἀντιπροσώπων.

Ὑπῆρξαν λοιπὸν ἀντισυνταγματικαὶ αἱ ἐκλογαὶ τῆς 25ης Φεβρουαρίου 1968. Δὲν διεξήχθησαν συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ Συντάγματος τοῦ 1960· τοῦτο ἀποδεικνύεται ἐπίσης καὶ ἐκ τοῦ τύπου τῆς «πίστεως» τὴν ὁποίαν ἔδωσεν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Μακάριος, μετὰ τὴν ἐκλογήν του, ἐνώπιον τῆς βουλῆς. Συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 42 τοῦ Συντάγματος ὁ ἐκλεγόμενος Πρόεδρος δίδει ἐνώπιον τῆς βουλῆς τὴν κάτωθι διεβεβαίωσιν· «Διαβεβαιῶ ἐπισήμως πίστιν καὶ σεβασμὸν εἰς τὸ Σύνταγμα καὶ τοὺς συνάδοντας αὐτῷ νόμους....». Ἀντὶ αὐτῆς τῆς διαβεβαιώσεως ὁ Πρόεδρος

Μακάριος προέβη εἰς τὴν ἀκόλουθον διαβεβαίωσιν· «Διαβεβαιῶ ἐπισήμως πίστιν καὶ σεβασμὸν εἰς τοὺς ἑ κ ά σ τ ο τ ε ἰ σ χ ύ ο ν τ α ς νόμους....».

Τὸ συμπέρασμα λοιπόν, τὸ ὁποῖον ἀβιάστως ἐξάγεται, εἶναι ὅτι ὁ Μακάριος δὲν ἀναγνωρίζει τὸ Σύνταγμα τοῦ 1960. Τότε ὅμως διεξήχθησαν ἐκλογαὶ χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ Σύνταγμα, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὁποίου θὰ κυβερνήσῃ ὁ ἐκλεγόμενος Πρόεδρος. Τοῦτο ὅμως εἶναι ἀντίθετον πρὸς τὰς θεμελιώδεις ἀρχὰς τῆς Δημοκρατίας.

Αἱ διεξαχθεῖσαι ἐκλογαὶ ὑπῆρξαν καὶ ἀντισυνταγματικαὶ καὶ ἀντιδημοκρατικαί. Ἐὰν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Μακάριος ἤθελε ἐκλογὰς συνταγματικὰς καὶ δημοκρατικάς, ὤφειλεν ἢ νὰ σεβασθῇ τὸ Σύνταγμα τοῦ 1960 καὶ νὰ διεξαγάγῃ τὰς ἐκλογὰς συμφώνως πρὸς αὐτὸ ἢ νὰ καλέσῃ τὸν λαὸν νὰ καταρτίσῃ δι' ἐθνοσυνελεύσεως ἢ διὰ δημοψηφίσματος νέον Σύνταγμα καὶ κατόπιν νὰ διεξαγάγῃ ἐκλογὰς ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ νέου Συντάγματος.

Προεκλογικὴ περίοδος

Ὁ προεκλογικὸς ἀγὼν ἐκ μέρους τῶν ὀπαδῶν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου ἤρχισεν ὀλίγας μόνον ὥρας μετὰ τὴν ἀναγγελίαν τῆς ἀποφάσεως τοῦ Προέδρου Μακαρίου νὰ ζητήσῃ ἐπανεκλογήν του ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Κυπριακοῦ λαοῦ διὰ τὸ ἀξίωμα τοῦ προέδρου. Τὸν προεκλογικὸν ἀγῶνα διὰ τὴν ὑποστήριξιν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου ἀνέλαβον ὑπουργοί, βουλευταί, δημόσιοι ὑπάλληλοι καὶ ἄλλοι, ἐξαρτώμενοι κατὰ διαφόρους τρόπους ἐκ τῆς Κυβερνήσεως, ἐν ἀδελφικῇ συνεργασίᾳ μετὰ τῶν κομμουνιστῶν. Τὴν ἡγεσίαν τοῦ προεκλογικοῦ ἀγῶνος εἶχον ὁ Ὑπουργὸς Ἐσωτερικῶν κ. Π. Γιωρκάτζης καὶ ὁ Πρόεδρος τῆς Βουλῆς κ. Γλ. Κληρίδης.

Εἶναι βεβαίως ἀπαράδεκτον ὁ Πρόεδρος τῆς Βουλῆς νὰ ἡγῆται τοῦ προεκλογικοῦ ἀγῶνος, διότι εἰς τὸ πολίτευμα τῆς Προεδρικῆς δημοκρατίας, ὅπως εἶναι τὸ πολίτευμα τῆς Κύπρου, ἡ Βουλὴ πρέπει νὰ εἶναι σῶμα ἀνεξάρτητον τῆς Κυβερνήσεως. Ἐντελῶς ὅμως ἀπαράδεκτον καὶ ἀντιδημοκρατικὸν εἶναι νὰ ἡγῆται τοῦ προεκλογικοῦ ἀγῶνος ὁ Ὑπουργὸς Ἐσωτερικῶν. Διότι ὁ ὑπουργὸς Ἐσωτερικῶν εἶναι ὁ ἀμέσως ὑπεύθυνος διὰ τὴν ὁμαλὴν καὶ ἀμερόληπτον διεξαγωγὴν τῶν ἐκλογῶν. Πάντες ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι εἶχον τὴν εὐθύνην διὰ τὴν προετοιμασίαν τῶν ἐκλογῶν, διὰ τὴν ἐξασφάλισιν ἐλευθέρων καὶ γνησίων ἐκλογῶν, διὰ τὴν προστασίαν τῶν ὑποψηφίων, τῶν συνεργατῶν των καὶ ὅλων τῶν πολιτικῶν ἀνεξαρτήτως πολιτικῶν φρονημάτων, καὶ διὰ τὴν ἀμερόληπτον ἐπιβολὴν τοῦ νόμου καὶ τῆς τάξεως κατὰ τὴν προεκλογικὴν περίοδον καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν ἐκλογῶν, ἦσαν πρόσωπα ἀπολύτως ἐξαρτώμενα ἐκ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν. Ἐὰν ληφθῇ τοῦτο ὑπ' ὄψιν, τότε κανεὶς συνετὸς ἄνθρωπος δὲν μπορεῖ νὰ ἐκπλαγῇ, διότι ἡ ἀστυνομία καὶ αἱ ὑπηρεσίαι τοῦ κράτους οὐδὲν μέτρον ἔλαβον διὰ τὴν διεξαγωγὴν ἐλευθέρων καὶ γνησίων ἐκλογῶν. Ἡ ἀστυνομία καὶ εἰς τὰς τρεῖς προεκλογικὰς συγκεντρώσεις τοῦ ὑποψηφίου τῆς ἀντιπολιτεύσεως παρέμεινεν ἀπαθὴς ἐνώπιον τῶν ἀσχημονούντων ὀπαδῶν τοῦ ἑνὸς ὑποψηφίου, τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου, καὶ ὁ ἔφορος τῶν ἐκλογῶν οὐδεμίαν εἰσήγησιν αὐτοῦ, ἀποβλέπουσαν εἰς τὴν ἐξασφάλισιν τῆς γνησιότητος τῶν ἐκλογῶν, ἀπεδέχθη.

Ὁ ἴδιος ὁ ὑποψήφιος ὅμως διὰ τὸ προεδρικὸν ἀξίωμα, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Μακάριος, ἀπέσχε τοῦ προεκλογικοῦ ἀγῶνος. Ἀπέφυγε νὰ ἐκθέσῃ ἐνώπιον τοῦ λαοῦ τὸ πολιτικόν του πρόγραμμα καὶ παρὰ τὰς προκλήσεις τοῦ ἀνθυποψηφίου του ἐτήρησε σιγὴν ἰχθύος ἐπὶ τῆς γραμμῆς του ἔναντι τοῦ ἐθνικοῦ θέματος καὶ ἔναντι τῶν πολλῶν καὶ σοβαρῶν προβλημάτων, τὰ ὁποῖα ἀντιμετώπιζεν ὁ Κυπριακὸς λαός. Εἰς ποίαν ὅμως δημοκρατικὴν χώραν τοῦ κόσμου συνέβη ποτὲ τὸ παράδοξον τοῦτο φαινόμενον νὰ προσέρχεται, καὶ εἰς πλείστας περιπτώσεις νὰ μεταφέρεται, μᾶλλον νὰ σύρεται, εἰς τὰς κάλπας ὁ λαὸς καὶ νὰ ψηφίζῃ χωρὶς νὰ γνωρίζῃ πῶς ὁ μέλλων νὰ ἐκλεγῇ πρόεδρός του θὰ κυβερνήσῃ τὸν τόπον; Εἰς τὴν δημοκρατίαν ὁ λαός, ἐν τελευταίᾳ ἀναλύσει, φέρει τὴν εὐθύνην διὰ τὴν διακυβέρνησιν τοῦ κράτους του. Πῶς ὅμως ὁ λαὸς τῆς Κύπρου εἶναι δυνατὸν νὰ θεωρηθῇ ὑπεύθυνος διὰ τὴν μελλοντικὴν ἐξέλιξιν τῶν πραγμάτων τοῦ τόπου του, ὅταν ἐξηναγκάσθη νὰ ψηφίσῃ τυφλὸς καὶ ἀδιαφώτιστος;

Ὁ προεκλογικὸς λοιπὸν ἀγὼν τῶν ὑποστηρικτῶν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου δὲν ἀπέβλεπεν εἰς τὴν διαφώτισιν τοῦ λαοῦ ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ προγράμματος τοῦ ἐκλεκτοῦ των, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον εἶναι ὁ μοναδικὸς στόχος κάθε δημοκρατικοῦ προεκλογικοῦ ἀγῶνος· οὐδὲν πράγματι ἐλέχθη ἢ ἐγράφη ὑπὸ τῶν ἐπισήμων ὑποστηρικτῶν τῆς ὑποψηφιότητος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου περὶ τοῦ πῶς θὰ ἀντιμετωπίσῃ ὁ ὑποψήφιός των τὸ ἐθνικὸν θέμα, τὸ οἰκονομικόν, τὸ ἐκπαιδευτικόν, τὸ ἐργατικόν, τὸ ἀγροτικὸν καὶ τὰ λοιπὰ προβλήματα τοῦ τόπου.

Ὁ προεκλογικὸς ἀγὼν τῶν ὑποστηρικτῶν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου ἀπέβλεπεν εἰς ἀνελευθέρους καὶ ἀντιδημοκρατικοὺς σκοπούς, τὴν κατατρομοκράτησιν καὶ τὸν ἐκφοβισμὸν τῶν πολιτικῶν ἀντιπάλων τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου, τὴν δημιουργίαν ἀτμοσφαίρας τρομοκρατίας καὶ ἀνασφαλείας μεταξὺ τοῦ λαοῦ, τὴν παρεμπόδισιν τῆς διαφωτίσεως τοῦ λαοῦ, τὴν δι' ἐξαναγκασμοῦ μείωσιν τοῦ ποσοστοῦ ἀποχῆς καὶ τὴν λῆψιν διαφόρων ἄλλων μέτρων, ὥστε νὰ ἐμποδισθῇ ὁ λαὸς νὰ ἐκφράσῃ ἐλευθέρως τὴν θέλησίν του κατὰ τὰς ἐκλογάς

α) Κατατρομοκράτησις καὶ ἐκφοβισμὸς τῶν πολιτικῶν ἀντιπάλων

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Μακάριος προεκήρυξε τὰς ἐκλογὰς εἰς περίοδον, κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ ἀποτελοῦντες τὴν ἀντιπολίτευσιν, οἱ ὁποῖοι εἶναι πιστοὶ ὀπαδοὶ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἑνώσεως, παρέμειναν πανταχόθεν ἐντελῶς ἀπροστάτευτοι καὶ ἀβοήθητοι. Ἐπόθει νὰ ἐκλεγῇ ἄνευ ἀνθυποψηφίου. Διὰ νὰ μὴν ὑπάρξῃ δὲ ἀνθυποψήφιος, οἱ ὑποστηρικταὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου ἐξαπέλυσαν κύματα τρομοκρατίας ἐναντίον τῶν ἑνωτικῶν.

Περὶ τὴν 9.30' μ.μ. ὥραν τῆς 12ης Ἰανουαρίου 1968 ὀλίγας δηλαδὴ ὥρας μετὰ τὴν προκήρυξιν τῶν ἐκλογῶν, 200 περίπου πρόσωπα, κραυγάζοντα συνθήματα ὑπὲρ τοῦ Μακαρίου καὶ κρατοῦντα φωτογραφίας αὐτοῦ, ἐπετέθησαν

Οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου ἐπελαύνουν διὰ νὰ μὴ ἐπιτρέψουν εἰς τὸν κ. Εὐδόκαν νὰ ὁμιλήσῃ εἰς προεκλογικὴν συγκέντρωσιν εἰς Λευκωσίαν.

ἐναντίον τῆς ἑνωτικῆς ἐφημερίδος «Πατρίδος». Ἰδοὺ πῶς ἡ ὑποστᾶσα τὴν ἐπίθεσιν ἐφημερὶς περιγράφει τὰ ἐπεισόδια:

«Τραμπουκισμοὶ τοῦ χειρίστου εἴδους ἐξεδηλώθησαν τὴν παρελθοῦσαν νύκτα ὑπὸ Μακαριακῶν στοιχείων, τὰ ὁποῖα διενήργησαν ἐπίθεσιν κατὰ τῶν Γραφείων τῆς «Πατρίδος»: 200 περίπου πρόσωπα, φέροντα φωτογραφίας τοῦ Προέδρου Μακαρίου καὶ Ἑλληνικὰς σημαίας, συνεκεντρώθησαν πρῶτον ἔξωθι τῶν Γραφείων τῆς «Πατρίδος» καὶ διὰ χυδαίων ὕβρεων καὶ κραυγῶν, ὡς «προδόται θὰ ἀποθάνετε», «αἶσχος στοὺς πουλημένους τοῦ Νάτο», προεκάλουν τοὺς ἐργαζομένους εἰς τὰ Γραφεῖα συντάκτας. Ἀκολούθως οἱ συγκεντρωθέντες τραμποῦκοι ἤρχισαν νὰ ρίπτουν λίθους καὶ τοῦβλα κατὰ τοῦ οἰκήματος, ἐνῶ 10—15 ἀστυνομικοὶ ἐν στολῇ παρηκολούθουν ἀπαθεῖς τοὺς βανδαλισμοὺς τούτους.

«Ὅταν μερικὰ μέλη τοῦ προσωπικοῦ τῆς «Πατρίδος» ἐξῆλθον, διὰ νὰ ἐπικαλεσθοῦν τὴν βοήθειαν τῶν παρισταμένων ἀστυνομικῶν, ταῦτα ὑπέστησαν ἐπίθεσιν ἐκ μέρους τῶν τραμπούκων, χωρὶς καὶ πάλιν οἱ ἀστυνομικοὶ νὰ ἐπέμβουν. Οὕτω διὰ ρίψεως λίθου ἐτραυματίσθη ἐλαφρῶς εἰς τὸ ἄνω μέρος τοῦ δεξιοῦ ὀφθαλμοῦ ἡ συντάκτις δὶς Στέλλα Π. Ἰωαννίδου καὶ ὑπέστη ἐπίθεσιν ὁ ἐκ τῶν συντακτῶν τῆς «Πατρίδος» κ. Χαράλαμπος Χαραλαμπίδης, τὸν ὁποῖον οἱ εἰσελθόντες εἰς τὸ προαύλιον τῶν γραφείων τῆς ἐφημερίδος τραμποῦκοι ἔρριψαν κατὰ γῆς καὶ τοῦ ὁποίου κατεξέσχισαν τὸν μάλλινον ἐπενδύτην. Εἰς βοήθειαν τοῦ ἀνωτέρω συντάκτου προσέτρεξεν ὁ ἐκ τῶν ὑπαλλήλων τῆς «Πατρίδος» κ. Σωτήρης Ψάλτης, ὁ ὁποῖος ὅμως ὑπέστη καὶ αὐτὸς ἐπίθεσιν ριφθεὶς κατὰ γῆς.

»Εἰδοποιήθη τότε τὸ Ἀρχηγεῖον τῆς Ἀστυνομίας τῆς Πύλης Πάφου καὶ ὁ Ἀστυνομικὸς Σταθμὸς τῆς ὁδοῦ Λάρνακος, διὰ νὰ ἀποστείλουν ἀστυνομικὴν δύναμιν πρὸς διάλυσιν τῶν συγκεντρωθέντων τραμπούκων.

»Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ ἀρχισυντάκτης τῆς «Πατρίδος» κ. Σπ. Παπαγεωργίου ἐζήτησεν ἐπιμόνως, πλὴν ματαίως, νὰ ἐπικοινωνήσῃ τηλεφωνικῶς εἰς τὸ Ἀρχιεπισκοπὸν Μέγαρον μετὰ τοῦ Προέδρου Μακαρίου, διὰ νὰ καταγγείλῃ τὰ ἐπεισόδια, ἀλλ' ἔλαβε τὴν ἀπάντησιν ὅτι οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ ἐπικοινωνήσῃ μετὰ τοῦ Προέδρου λόγῳ τοῦ ὅτι οὗτος εἶχε κατακλιθῆ. Ὡσαύτως ὁ κ. Παπαγεωργίου ἐπεζήτησε νὰ ἐπικοινωνήσῃ μετὰ τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐσωτερικῶν κ. Πολυκ. Γιωρκάτζη, ἀλλὰ καὶ πάλιν ἄνευ ἀποτελέσματος. Μόνον μετὰ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Γραφείου Δημοσίων Πληροφοριῶν κ. Μιλτ. Χριστοδούλου, κατώρθωσεν ὁ κ. Παπαγεωργίου νὰ ἐπικοινωνήσῃ, εἰς τὸν ὁποῖον καὶ διετύπωσεν ἔντονον διαμαρτυρίαν διὰ τὰ προκληθέντα ὑπὸ Μακαριακῶν στοιχείων ἐ-

πεισόδια εἰς βάρος τῆς «Πατρίδος» καὶ τῶν συντακτῶν της.

»Περὶ τῶν ἐπεισοδίων εἰδοποιήθη ἐπίσης τηλεφωνικῶς ὁ Πρόεδρος τῆς «Ἑνώσεως Συντακτῶν Κύπρου» κ. Χρ. Κατσαμπᾶς, ὁ ὁποῖος καὶ ἔσπευσε νὰ ἐπισκεφθῇ τὰ γραφεῖα τῆς «Πατρίδος» καὶ νὰ πληροφορηθῇ τὰ διατρέξαντα. Οὗτος ἐδήλωσεν, ὅτι θὰ συγκαλέσῃ τὴν μεσημβρίαν τῆς σήμερον τὰ μέλη τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Ὀργανώσεως, διὰ νὰ ἐπιληφθοῦν τοῦ ζητήματος.

«Ἐν τῷ μεταξὺ ἀνώτεροι ἀξιωματικοὶ τῆς Ἀστυνομίας ἐπεσκέφθησαν τὰ γραφεῖα τῆς «Πατρίδος» καὶ διενήργησαν ἀνακρίσεις. Ὑπὸ τοῦ μέλους τοῦ λογιστικοῦ τμήματος τῆς ἐφημερίδος μας κ. Ἀνδρέα Κυπριανοῦ κατηγγέλθη ὡσαύτως ὅτι τραμποῦκοι κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἐπιθέσεως ἔθραυσαν τὸν ἀριστερὸν ὀπίσθιον λαμπτῆρα τοῦ ὑπ' ἀρ. ΔΜ 763 αὐτοκινήτου τῆς συζύγου του».

Ἡ Ἕνωσις Συντακτῶν Κύπρου, συνελθοῦσα τὴν ἑπομένην καὶ μελετήσασα τὰ ἐπεισόδια, ἐξέδωσε τὴν ἀκόλουθον ἀνακοίνωσιν:

«Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τῆς Ἑνώσεως Συντακτῶν Κύπρου διερμηνεῦον τὰ αἰσθήματα ὁλοκλήρου τοῦ δημοσιογραφικοῦ κόσμου τῆς νήσου, πιστὸν εἰς τὸ καθῆκον τῆς περιφρουρήσεως τῆς ἐλευθεροτυπίας, ἀποδοκιμάζει κατὰ τὸν πλέον ἔντονον τρόπον τὴν ἐπίθεσιν ἐναντίον λειτουργῶν τοῦ τύπου καὶ τῶν γραφείων τῆς Ἐφημερίδος «Πατρίς», ταυτοχρόνως δὲ ἀξιοῖ ὅπως αἱ Ἀρχαὶ προβοῦν εἰς τὴν λῆψιν ὅλων τῶν ἀπαραιτήτων μέτρων διὰ τὴν ἀνακάλυψιν τῶν δραστῶν καὶ τὴν παραδειγματικὴν τιμωρίαν των, ὥστε νὰ ὑπογραμμισθῇ καὶ διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ ἡ ἀνάγκη περιφρουρήσεως τοῦ ἱεροῦ δικαιώματος τοῦ τύπου νὰ λειτουργῇ ἐλευθέρως, ἀπηλλαγμένος παντὸς εἴδους πιέσεων καὶ ἐκβιασμῶν.

«Ἡ Ἕνωσις Συντακτῶν Κύπρου ἐκφράζει τὴν συμπάθειάν της πρὸς τοὺς ὑποστάντας τὴν ἐπίθεσιν συντάκτας καὶ τὴν ἐφημερίδα «Πατρίς» καὶ διαβεβαιοῖ ὅτι θὰ παρακολουθῇ ἀγρύπνως τὴν κατάστασιν, ἑτοίμη νὰ ἀγωνισθῇ δι' ὅλων τῶν εἰς τὴν διάθεσίν της μέσων διὰ τὴν κατοχύρωσιν τοῦ ἱεροῦ δικαιώματος τῶν λειτουργῶν τοῦ τύπου ὅπως ἀσκοῦν ἐλευθέρως τὸ ὑψηλόν των ὑπούργημα».

Ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἐπιτεθέντων εὑρίσκετο ἱερεύς, ὁ ὁποῖος ἀνεγνωρίσθη, ὅπως καὶ μερικοὶ ἄλλοι ἐκ τῶν ἐπιτεθέντων. Ἡ ἀστυνομία ὅμως, παρ' ὅλας τὰς ἀνακρίσεις, εἰς τὰς ὁποίας προέβη, οὐδένα συνέλαβε καὶ οὐδένα ἐπαρουσίασεν ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου. Διὰ τοῦτο αἱ ἐπιθέσεις ἐναντίον τῆς «Πατρίδος» συνεχίσθησαν. Τὴν 30ὴν Ἰανουαρίου, περὶ τὴν 11.30' μ.μ., ἐνῶ τὰ γραφεῖα τῆς ἐφημερίδος ἐφρουροῦντο ὑπὸ ἀστυνομικοῦ, ἐκκωφαντικὴ ἔκρηξις, προκληθεῖσα ἐκ χειροβομβίδος, συνετάραξε τὸ κτίριον, εἰς τὸ ὁποῖον ἐστεγάζοντο τὰ γραφεῖα τῆς ἐφημερίδος. Ἀπὸ τῆς 29ης Ἰανουαρίου καὶ ἐπὶ ἀρκετὰς ἡμέρας τὰ φύλλα τῆς ἰδίας ἐφημερίδος, τὰ προοριζόμενα διὰ τὴν Πάφον, δὲν ἔφθανον εἰς τὸν προορισμόν των, διότι ὀπαδοὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου ἐστάθμευον τὸ μεταφέρον τὰς ἐφημερίδας αὐτοκίνητον καὶ κατεξέσχιζον τὰ φύλλα τῆς «Πατρίδος».

Ὅταν στελέχη τῆς ἑνωτικῆς παρατάξεως, συναισθανόμενα τὴν ἱστορικὴν των εὐθύνην, ἤρχισαν νὰ συσκέπτωνται περὶ τῆς θέσεως, τὴν ὁποίαν θὰ ἐτήρουν εἰς τὰς προεδρικὰς ἐκλογάς, ἡ ἀστυνομία καὶ ἄλλοι, ὄργανα τῶν ὑποστηρικτῶν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου, ἐτέθησαν εἰς στενὴν παρακολούθησιν τῶν μετεχόντων εἰς τὰς συσκέψεις καὶ ἤσκουν ψυχολογικὴν πίεσιν ἐπ' αὐτῶν, ὥστε νὰ μὴ ὑποδειχθῇ ὑπ' αὐτῶν ἀνθυποψήφιος.

Τὸ ἀποκορύφωμα τῆς τρομοκρατίας εἰς βάρος τῶν στελεχῶν τῆς ἑνωτικῆς παρατάξεως ὑπῆρξεν ἡ ἔνοπλος ἐπίθεσις ἐναντίον τῆς οἰκίας τοῦ ἐκ Κτήματος ἑνωτικοῦ ἀγωνιστοῦ Πλάτωνος Ἀντωνιάδη. Τὴν 28ην Ἰανουαρίου, περὶ τὸ μεσονύκτιον, ἄγνωστοι ἔνοπλοι ἔρριψαν 12 πυροβολισμοὺς δι' αὐτομάτου ὅπλου ἐναντίον τῆς οἰκίας τοῦ κ. Πλ. Ἀντωνιάδου· αἱ σφαῖραι, ἀφοῦ διέτρησαν τὴν θύραν ἐνεσφηνώθησαν εἰς τοὺς τοίχους τοῦ διαδρόμου. Ἡ ἀστυνομία Πάφου, τῆς ὁποίας ὁ κεντρικὸς σταθμὸς ἀπέχει 150 μόλις μέτρα ἐκ τῆς οἰκίας τοῦ κ. Ἀντωνιάδη ἐνεφανίσθη τὴν 8 π.μ. μόλις καὶ μάλιστα κατόπιν προσκλήσεως τοῦ θύματος. Ἐννοεῖται, ὅτι οὐδεὶς συνελήφθη καὶ διὰ τὴν ἀπόπειραν ταύτην.

Πρὸς ἄσκησιν ἐπίσης ψυχολογικῆς πιέσεως καὶ ἀπαισιοδοξίας ἐπὶ τῆς ἀντιπολιτεύσεως ἤρχισεν ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς νὰ λειτουργῇ δραστηρίως ὁ μηχανισμὸς τῆς ἀποστολῆς «αὐθορμήτων» τηλεγραφημάτων συμπαραστάσεως πρὸς τὸν Μακάριον ἐκ μέρους ποικίλων σωματείων καὶ ὀργανώσεων, αἱ ὁποῖαι ἐκ τοῦ καταστατικοῦ των οὐδεμίαν ἀνάμειξιν ἐπιτρέπεται νὰ ἔχουν εἰς τὴν πολιτικήν. Ἀπέστειλαν π.χ. ψηφίσματα συμπαραστάσεως αἱ ἐργατικαὶ ὀργανώσεις ΠΕΟ, ΣΕΚ, ΔΕΟΚ, αἱ ὀργανώσεις διδασκάλων, καθηγητῶν, δημοσίων ὑπαλλήλων, τραπεζιτικῶν ὑπαλλήλων, ἐκκλησιαστικαὶ ἐπιτροπεῖαι, θρησκευτικά, ἀθλητικά, πνευματικὰ σωματεῖα, καθηγητικοὶ καὶ διδασκαλικοὶ σύλλογοι διαφόρων σχολείων κτλ. Ψηφίσματα συμπαραστάσεως ἀπέστειλαν τὰ μέλη τῶν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως διορισθέντων δημοτικῶν συμβουλίων τῶν πόλεων καὶ κωμοπόλεων, τῶν συμβουλίων βελτιώσεως, οἱ διορισθέντες ὑπὸ τῆς Κυβερνή-

σεως κοινοτάρχαι, δημόσιοι ὑπάλληλοι, διευθυνταὶ σχολείων Στοιχειώδους καὶ Μ. Παιδείας, εἰς τοὺς ὁποίους ὁ νόμος ρητῶς ἀπαγορεύει νὰ πολιτεύωνται. Οἱ μαθηταὶ τῶν σχολείων Μ. Παιδείας ἀλλὰ καὶ πολλῶν δημοτικῶν σχολείων ἐξωθήθησαν εἰς διαδηλώσεις ὑπὲρ τῆς ὑποψηφιότητος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου. Πάντα ταῦτα ἐδημοσιεύοντο διὰ πηχυαίων τίτλων εἰς τὰς ἐφημερίδας καὶ μετεδίδοντο πανηγυρικῶς ὑπὸ τοῦ Ραδιοφωνικοῦ Ἱδρύματος Κύπρου καὶ ὅμως οὐδεὶς ἐκ τῶν ὑπευθύνων ἐπενέβη, διὰ νὰ ἐφαρμόσῃ τοὺς κειμένους νόμους καὶ νὰ ἐπαναφέρῃ τοὺς παρανομοῦντας δημοσίους ὑπαλλήλους, τὰ σωματεῖα καὶ τὰς ὀργανώσεις εἰς τὴν νομικὴν τάξιν.

β). Δημιουργία ἀτμοσφαίρας τρομοκρατίας.

Ὅταν αἱ ἐπιθέσεις ἐναντίον τῶν στελεχῶν τῆς ἀντιπολιτεύσεως καὶ τὰ ἄλλα προπαγανδιστικὰ μέτρα δὲν ἔφεραν τὸ προσδοκώμενον ἀποτέλεσμα καὶ ὑποδείχθη ὡς ἀνθυποψήφιος τοῦ Μακαρίου ὁ ἰατρὸς Τάκης Εὐδόκας, οἱ ὑποστηρικταὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου ἐπεδίωξαν καὶ ἐπέτυχον νὰ τρομοκρατήσουν καὶ νὰ φιμώσουν τὸν λαόν.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Μακάριος καὶ οἱ ὑποστηρικταί του ἐγνώριζον πολὺ καλά, ὅτι ὅλαι αἱ τάξεις τοῦ Κυπριακοῦ λαοῦ ἦσαν δυσηρεστημέναι καὶ εἰς ἰδιαιτέρας συζητήσεις των ἀπεδοκίμαζον τὴν Κυβέρνησιν. Οἱ μορφωμένοι, εἰς τὴν τεραστίαν πλειοψηφίαν των, εἶχον πεισθῆ, ὅτι ὁ Μακάριος καὶ ἡ Κυβέρνησίς του ἀπέτυχον παταγωδῶς εἰς ὅλους ἀνεξαιρέτως τοὺς τομεῖς τῆς κρατικῆς δραστηριότητος, ἰδιαιτέρως ὅμως εἰς τὸ ἐθνικὸν θέμα. Ἀντελαμβάνοντο λοιπὸν ὁ Μακάριος καὶ οἱ ὑποστηρικταί του, ὅτι ἡ διεξαγωγὴ τῶν ἐκλογῶν ἐντὸς ἀτμοσφαίρας ἐλευθερίας σκέψεως καὶ ἐκφράσεως οὐδόλως τοὺς συνέφερε. Ἐὰν οἱ πολῖται τῆς Κύπρου, ἰδιαιτέρως οἱ μορφωμένοι, ᾐσθάνοντο, ὅτι τὸ κράτος ἦτο πρόθυμον νὰ ἐπιβάλῃ τὸν νόμον καὶ τὴν τάξιν ἀμερολήπτως, πρὸς ὅλας τὰς κατευθύνσεις, καὶ ὅτι θὰ ἦσαν ἀσφαλεῖς καὶ οὐδένα κίνδυνον θὰ διέτρεχεν ἡ ζωή των καὶ ἡ ἐπαγγελματική των σταδιοδρομία, ἐὰν ἐξεδήλωνον ἐλευθέρως τὰς ἀπόψεις των, τότε ὁπωσδήποτε ὁ Μακάριος θὰ ἡττᾶτο. Ἡ ἀντίδρασις τῶν ὑγιῶς σκεπτομένων θὰ ἐφούντωνε καὶ δι' ἀδιασείστων στοιχείων θὰ διέλυε τὸν μῦθον περὶ τῆς «πανσοφίας» τοῦ Μακαρίου. Οὐδεὶς σώφρων ἄνθρωπος, εἰς τοιαύτην περίπτωσιν, θὰ ἐτόλμα νὰ παρουσιασθῇ καὶ νὰ ὑποστηρίξῃ δημοσίως τὸν τρόπον, μὲ τὸν ὁποῖον ἐχειρίσθησαν τὰ σοβαρὰ καὶ πολλαπλᾶ προβλήματα τοῦ τόπου ὁ Μακάριος καὶ ἡ Κυβέρνησίς του. Ἡ ἀνικανότης καὶ ἡ ἀκαταλληλότης των ἦσαν ὀφθαλμοφανεῖς.

Ἦτο λοιπὸν θέμα ἀπολύτου ἀνάγκης, δι' ὅλους ἐκεί-

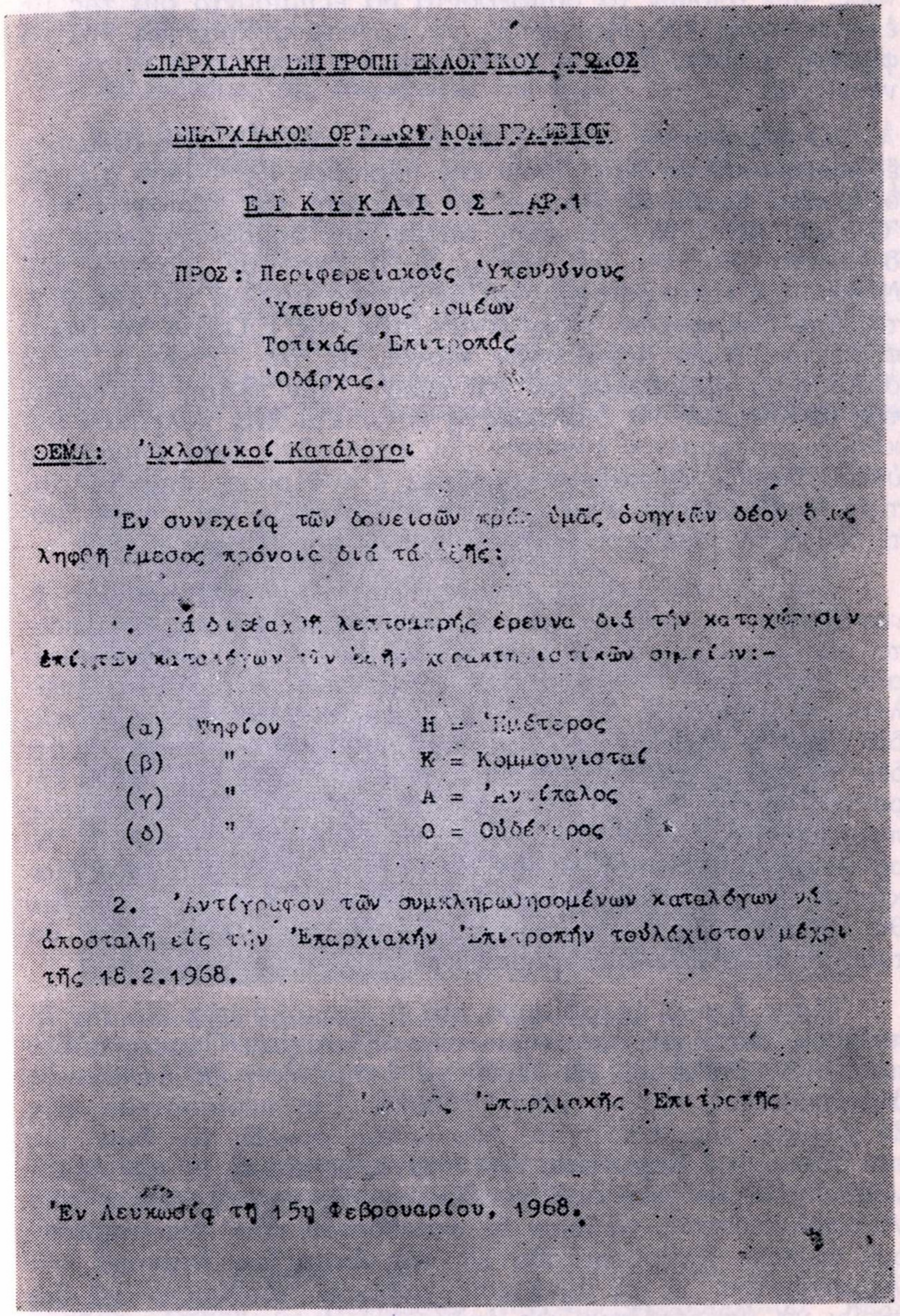
ΕΠΑΡΧΙΑΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΚΛΟΓΙΚΟΥ ΑΓΩΝΟΣ

ΕΠΑΡΧΙΑΚΟΝ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΟΝ ΓΡΑΦΕΙΟΝ

Ε Γ Κ Υ Κ Λ Ι Ο Σ ΑΡ. 1

ΠΡΟΣ: Περιφερειακούς Ὑπευθύνους
Ὑπευθύνους τομέων
Τοπικάς Ἐπιτροπάς
Ὀδάρχας.

ΘΕΜΑ: Ἐκλογικοί Κατάλογοι

Ἐν συνεχείᾳ τῶν δοθεισῶν πρός ὑμᾶς ὁδηγιῶν δέον ὅπως ληφθῇ ἄμεσος πρόνοια διά τά ἑξῆς:

1. Νά διεξαχθῇ λεπτομερής ἔρευνα διά τήν καταχώρισιν ἐπί τῶν καταλόγων τῶν ἑξῆς χαρακτηριστικῶν σημείων:-

(α) Ψηφίον Η = Ἡμέτερος
(β) " Κ = Κομμουνισταί
(γ) " Α = Ἀντίπαλος
(δ) " Ο = Οὐδέτερος

2. Ἀντίγραφον τῶν συμπληρωθησομένων καταλόγων νά ἀποσταλῇ εἰς τήν Ἐπαρχιακήν Ἐπιτροπήν τοὐλάχιστον μέχρι τῆς 18.2.1968.

[illegible] Ἐπαρχιακῆς Ἐπιτροπῆς

Ἐν Λευκωσίᾳ τῇ 15ῃ Φεβρουαρίου, 1968.

Ἐγκύκλος Ἐπαρχιακῆς ἐπιτροπῆς ἐκλογικοῦ ἀγῶνος ὑπὲρ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου.

νους, τῶν ὁποίων τὰ συμφέροντα θὰ ἐζημιοῦντο διὰ τῆς μὴ ἐπανεκλογῆς τοῦ Μακαρίου, νὰ κατατρομοκρατηθῇ καὶ νὰ φιμωθῇ ὁ λαός, ὥστε ἡ ἀντίδρασις νὰ καταπνιγῇ ἐν τῇ γενέσει της.

Ὁ ἐκφοβισμὸς καὶ ἡ φίμωσις τοῦ λαοῦ δὲν ἦτο ἄλλωστε ἔργον δύσκολον. Καθ' ὅλην τὴν περίοδον 1959—1968 ὁ λαὸς οὐδέποτε ἀφέθη ἐλεύθερος νὰ ἐκφράσῃ τὰς ἀπόψεις του. Ὁ λαὸς κατὰ τὴν περίοδον αὐτὴν εἶδε δημοσιογράφους νὰ δείρωνται καὶ νὰ ἀπάγωνται, διότι ἔγραφον ἐναντίον τοῦ Μακαρίου, εἶδεν ἐπιστήμονες μὲ ἄσπρα μαλλιὰ νὰ ἀπειλῶνται ὑπὸ ὁπλοφόρων, εἶδεν ἀγωνιστὰς τῆς Ε.Ο.Κ.Α νὰ δολοφονῶνται, διότι παρέμειναν πιστοὶ εἰς τὴν Ἕνωσιν, εἶδεν ἄλλους νὰ πυροβολῶνται καὶ εἶδεν τὴν πλήρη ἀποτυχίαν τῆς ἀστυνομίας νὰ διαλευκάνῃ ἔστω καὶ ἕνα πολιτικὸν ἔγκλημα στρεφόμενον ἐναντίον τῶν ἑνωτικῶν. Εἶδε δημοσίους ὑπαλλήλους, ἐκπαιδευτικοὺς καὶ ἐλευθέρους ἐπαγγελματίας νὰ διώκωνται ἐπαγγελματικῶς, ἁπλῶς καὶ μόνον, διότι δὲν ἦσαν «ἡμέτεροι» τῆς Κυβερνήσεως.

Ἀδιστάκτως ὁ λαὸς ἐπίστευεν ὅτι, ὅσοι ἐξεδηλοῦντο ἐναντίον τοῦ Μακαρίου, θὰ ἐτιμωροῦντο καὶ θὰ κατεστρέφοντο οἰκονομικῶς. Ὑποστηρικταὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου περιήρχοντο πόλεις καὶ ἰδιαιτέρως χωρία καὶ ἠπείλουν τοὺς πολίτας, ὅτι, ἐὰν δὲν ἐψήφιζον Μακάριον, τὰ παιδιά των θὰ ἐξεδιώκοντο ἀπὸ τὴν δημοσίαν ὑπηρεσίαν ἢ ὅτι δὲν θὰ προσελαμβάνοντο εἰς τὴν δημοσίαν ὑπηρεσίαν. Γέροντες ἠπειλοῦντο ὅτι θὰ τοὺς ἀπεκόπτετο ἢ δὲν θὰ τοὺς παρεχωρεῖτο τὸ ἐπίδομα γήρατος ἐκ τῶν Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων. Κάτοικοι χωρίων ἐξεβιάζοντο νὰ ψηφίσουν Μακάριον, διότι, ἐὰν ἔπραττον διαφορετικά, ἡ Κυβέρνησις δὲν θὰ τοὺς παρεῖχεν ἠλεκτρισμὸν ἢ πόσιμον νερὸν ἢ δὲν θὰ τοὺς ἐπιδιώρθωνε τὸν δρόμον κτλ.

Τόσος ἦτο ὁ ἐκφοβισμὸς καὶ ἡ τρομοκρατία εἰς τὴν ὕπαιθρον, ὥστε εἰς ὁλόκληρον τὴν Ἐπαρχίαν Πάφου, οὐδὲν πρόσωπον ἐτόλμησε νὰ δεχθῇ νὰ ὑπηρετήσῃ ὡς ἐκλογικὸς ἀντιπρόσωπος τοῦ κ. Τάκη Εὐδόκα. Εἰς περισσότερα τῶν 25 χωρίων τῆς Ἐπαρχίας Λευκωσίας συνέβη τὸ ἴδιον εἰς τὴν Ἐπαρχίαν Κηρυνείας καὶ Λάρνακος εἰς τὸ ½ τῶν ἐκλογικῶν κέντρων δὲν ὑπῆρχεν ἐκλογικὸς ἀντιπρόσωπος τῆς Ἀντιπολιτεύσεως, τὸ ἴδιον δὲ φαινόμενον, ἀλλ' εἰς μικρότερον βαθμόν, ἐπαρουσιάσθη εἰς τὰς ἐπαρχίας Λεμεσοῦ καὶ Ἀμμοχώστου. Ἡ μὴ ἀνεύρεσις χωρικῶν προθύμων νὰ δεχθοῦν νὰ ὑπηρετήσουν ὡς ἐκλογικοὶ ἀντιπρόσωποι τοῦ κ. Τάκη Εὐδόκα δὲν ὠφείλετο εἰς τὸ ὅτι δὲν ὑπῆρχον ὀπαδοὶ αὐτοῦ, διότι εἰς ἐλάχιστα μόνον ἐκλογικὰ κέντρα ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Μακάριος ἔλαβεν ὅλας τὰς ψήφους. Πολλοὶ κατ' ἀρχὰς ἐδέχθησαν, ἀργότερον ὅμως, κατόπιν πιέσεων καὶ ἀπειλῶν ἠρνήθησαν.

γ). Παρεμπόδισις τῆς διαφωτίσεως τοῦ λαοῦ.

Ἐπειδὴ ἡ ἀντιπολίτευσις ἐπίστευεν ὅτι, ἐφ' ὅσον αἱ ἐκλογαὶ θὰ διεξήγοντο ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ διενεργηθοῦν κατὰ τρόπον ἐλεύθερον καὶ δημοκρατικόν, ἀπήτησεν ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν νὰ παραχωρήσῃ τὴν ἐξουσίαν, κατὰ τὴν περίοδον τῶν ἐκλογῶν, εἰς Ὑπηρεσιακὴν Κυβέρνησιν ἀποτελουμένην ἀπὸ πρόσωπα κοινῆς ἐμπιστοσύνης. Τὸ μέτρον τοῦτο ἐφαρμόζεται σχεδὸν πάντοτε εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀλλὰ καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας χώρας. Ὁ Πρόεδρος Μακάριος οὔτε κἂν ἀπήντησεν εἰς τὴν σχετικὴν ἐπιστολήν, τὴν ὁποίαν ἀπέστειλεν

Τὸ σύνθημα εὑρίσκεται ἄνωθεν τῆς εἰσόδου τοῦ ἐκλογικοῦ κέντρου Ἁγίου Ἀνδρέου Λευκωσίας. Οἱ τοῖχοι τοῦ κτιρίου εἶναι κατάμεστοι ἀπὸ φωτογραφίας τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου.

εἰς αὐτὸν ἐκ μέρους τῆς Ἀντιπολιτεύσεως ὁ διαπρεπὴς πολιτικὸς Δρ. Θεμιστοκλῆς Δέρβης. Τὸ περιεχόμενον τῆς ἐπιστολῆς εἶναι τὸ ἀκόλουθον:

«Ἡ Ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπή, ἡ προελθοῦσα ἐκ τῆς λαβούσης χώραν, ἐν Λευκωσίᾳ τὴν 4ην Φεβρουαρίου 1968, Παγκυπρίου συνελεύσεως τῶν Ἑνωτικῶν Ἀγωνιστῶν, συνελθοῦσα σήμερον καὶ μελετήσασα περαιτέρω τὴν ἐπικρατοῦσαν ἐν Κύπρῳ ἐθνικὴν καὶ πολιτικὴν κατάστασιν ἐν συνδυασμῷ μετὰ τῆς προκηρύξεως ἐκλογῶν δι' ἀνάδειξιν Προέδρου, προβαίνει εἰς τὰς ἀκολούθους διαπιστώσεις:

1). Ὁ ρόλος, τὸν ὁποῖον καλεῖται νὰ διαδραματίσῃ ἡ Ἑνωτικὴ Παράταξις, κατ' αὐτὰς τὰς κρισίμους διὰ τὸ μέλλον τῆς νήσου μας στιγμάς, εἶναι ὑψίστης ἐθνικῆς σημασίας. Εἰς ὅσους πιστεύουν εἰς τὴν Ἕνωσιν ἐναποτίθεται σήμερον ἡ διαφύλαξις τῶν ἐθνικῶν ἰδανικῶν καὶ ἡ συνέχισις τοῦ ἀγῶνος δι' αὐτήν. Διὰ τοῦτο ἀπαιτοῦνται ἀποφασιστικότης, ἀγωνιστικότης καὶ ἀναμέτρησις τῶν ἐθνικῶν μας εὐθυνῶν.

2). Οὐδεμία ἐθνικὴ ἢ πολιτικὴ σκοπιμότης ἠτιολόγει τὴν προκήρυξιν Προεδρικῶν ἐκλογῶν εἰς τὸ παρὸν στάδιον, τοσοῦτο μᾶλλον καθ' ὅσον τοιαῦται ἐκλογαὶ ἀφ' ἑνὸς μὲν εἶναι παράνομοι, ἀφ' ἑτέρου δὲ συνεπάγονται καὶ τυπικὴν ἀναγνώρισιν τῶν Συμφωνιῶν Ζυρίχης—Λονδίνου παρὰ τὰς

Ὀπαδὸς τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου ἔξωθι τοῦ ἐκλογικοῦ κέντρου ὑποδεικνύει ἐπὶ ὁμοιώματος ψηφοδελτίου εἰς ἐκλογέα νὰ θέσῃ σταυρὸν κάτωθεν τῆς φωτογραφίας τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου.

μέχρι τοῦδε διακηρύξεις τῆς Κυβερνήσεως ὅτι αἱ Συμφωνίαι αὗται εἶναι νεκραί, ὡς καὶ ἐνίσχυσιν τῆς σωβινιστικῆς Τουρκικῆς πολιτικῆς διαχωρισμοῦ τῶν δύο κοινοτήτων.

3). Ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου ὅτι οἱαδήποτε λύσις τοῦ Κυπριακοῦ θὰ τεθῇ ὑπὸ τὴν κρίσιν τοῦ λαοῦ, εἴτε διὰ δημοψηφίσματος, εἴτε δι' ἄλλου δημοκρατικοῦ μέσου, οὐδόλως εὐσταθεῖ καθ' ὅτι παρόμοιαι ὑποσχέσεις δοθεῖσαι ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ παρελθὸν οὐδόλως ἐτηρήθησαν ἀλλὰ παρεπλάνησαν τὸν λαόν.

4). Ἡ διενέργεια ἐκλογῶν ὑπὸ τὰς κρατούσας ἐν Κύπρῳ συνθήκας ἀποτελεῖ ἐμπαιγμὸν διὰ πάντα φιλελεύθερον καὶ δημοκρατικὸν ἄνθρωπον, καθ' ὅτι κοινὴ εἶναι ἡ πίστις, ὅτι δὲν ὑφίστανται αἱ προϋποθέσεις αἱ διασφαλίζουσαι τὴν ἐλευθέραν ἔκφρασιν τῆς γνώμης τοῦ λαοῦ καὶ ἑπομένως ἡ ψῆφος, τὴν ὁποίαν καλεῖται νὰ δώσῃ τὴν 25)2)1968 ὁ Κυπριακὸς λαός, δὲν θὰ ἐκφράζῃ τοὺς πόθους καὶ τὰς πεποιθήσεις αὐτοῦ.

5). Διὰ τοῦτο ἡ ληφθεῖσα ἀπόφασις τῆς Ἑνωτικῆς Παρατάξεως περὶ καθόδου εἰς τὰς Προεδρικὰς ἐκλογὰς συνδυάζεται καὶ μὲ τὴν δημιουργίαν τῶν ἀκολούθων προϋποθέσεων, αἱ ὁποῖαι θὰ ἐπιτρέψουν τὴν διεξαγωγὴν δημοκρατικῶν ἐκλογῶν :

α) Νὰ παραιτηθῇ ἡ παροῦσα Κυβέρνησις καὶ νὰ σχηματισθῇ ὑπηρεσιακὴ τοιαύτη ἀποτελουμένη ἐκ προσώπων κοινῆς ἐμπιστοσύνης, ἥτις θὰ ἀναλάβῃ τὸ ἔργον τῆς διεξαγωγῆς δημοκρατικῶν καὶ ἀδιαβλήτων ἐκλογῶν.

β) Νὰ παύσῃ ἡ καθ' οἱονδήποτε τρόπον μονοπωλιακὴ χρῆσις τῶν μέσων μαζικῆς ἐπικοινωνίας, ἤτοι τοῦ ραδιοφώνου καὶ τῆς τηλεοράσεως, ἐκ μέρους τῶν Κυβερνώντων πρὸς κομματικὴν προβολήν. Τὰ μέσα αὐτὰ πρέπει νὰ τεθοῦν ἐξ ἴσου εἰς τὴν διάθεσιν ὅλων τῶν παρατάξεων, αἵτινες ἤθελον λάβει μέρος εἰς τὰς ἐκλογάς.

γ) Ἡ βεβήλωσις τοῦ ἱεροῦ χώρου τῶν ναῶν διὰ τῆς προβολῆς του, κατὰ παράβασιν τῶν ἱερῶν κανόνων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, πολιτευομένου Ἀρχιεπισκόπου πρέπει πάραυτα νὰ σταματήσῃ.

δ) Νὰ ἐξασφαλισθῇ τὸ ἀκομμάτιστον καὶ ἡ ἀμεροληψία τῆς ἀστυνομίας. Ἡ ἀστυνομία καθῆκον ἔχει νὰ περιφρουρῇ τὴν ζωὴν καὶ τὰ νόμιμα δικαιώματα πάντων τῶν πολιτῶν. Πρέπει νὰ πατάσσῃ ἀμειλίκτως τοὺς προβαίνοντας εἰς ἀπειλὰς καὶ τρομοκρατικὰς πράξεις οἱασδήποτε φύσεως.

ε) Ἐὰν πραγματοποιηθῇ ὁ σχηματισμὸς ὑπηρεσιακῆς Κυβερνήσεως, ἐξυπακούεται ὅτι ἀπαραίτητος ἀποβαίνει ἡ μετάθεσις τῆς ἡμερομηνίας τῶν ἐκλογῶν, ὥστε νὰ δοθῇ εἰς αὐτὴν ὁ ἀπαιτούμενος καιρὸς νὰ λάβῃ πάντα τὰ ἀναγκαῖα μέτρα διὰ τὴν διεξαγωγὴν ἐλευθέρων καὶ ἀδιαβλήτων ἐκλογῶν.

ζ) Ἐὰν αἱ ἀνωτέρω προϋποθέσεις δὲν τηρηθοῦν, τότε δὲν θὰ πρόκειται περὶ δημοκρατικῶν ἐκλογῶν καὶ

εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν ἡ Ἑνωτικὴ Παράταξις θὰ καταγγείλῃ τὸ ἀποτέλεσμά των.

Τῇ 5ῃ Φεβρουαρίου 1968».

Ἐὰν ὁ Πρόεδρος Μακάριος ἐπίστευεν, ὡς κομπαστικῶς ἐδήλωνεν, ὅτι τὰ 95% τοῦ λαοῦ θὰ τὸν ἐψήφιζον εἰς ἐλευθέρας καὶ δημοκρατικὰς ἐκλογάς, διατί ἠρνήθη; Ἐὰν αἱ ἐκλογαὶ διεξήγοντο ὑπὸ ὑπηρεσιακῆς Κυβερνήσεως καὶ ἐξελέγετο ὡς πρόεδρος, οὐδεὶς θὰ διενοεῖτο νὰ ἀμφισβητήσῃ τὴν δημοτικότητά του. Σήμερον ὅμως οὔτε ὁ ἴδιος γνωρίζει πόσοι εἶναι οἱ πραγματικοὶ ὀπαδοί του.

Μετὰ τὴν ληφθεῖσαν ὑπὸ τῆς συντονιστικῆς ἐπιτροπῆς τῆς Ἀντιπολιτεύσεως ἀπόφασιν περὶ καθόδου εἰς τὰς Προεδρικὰς ἐκλογὰς τῆς 25ης Φεβρουαρίου 1968, ὁ ὑποδειχθεὶς ὡς ἀνθυποψήφιος ὑπέβαλεν αἴτησιν πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ραδιοφωνικοῦ Ἱδρύματος Κύπρου (Ρ.Ι.Κ.), διὰ νὰ τοῦ ἐπιτραπῇ νὰ ὁμιλήσῃ, ἀπὸ τοῦ ραδιοφώνου καὶ τῆς τηλεοράσεως, πρὸς τὸν Κυπριακὸν λαόν. Ἡ διεύθυνσις τοῦ ΡΙΚ δι' ἐπιστολῆς της ἠρνήθη νὰ ἐπιτρέψῃ τοῦτο μὲ τὴν δικαιολογίαν ὅτι τὸ ραδιόφωνον καὶ ἡ τηλεόρασις δὲν παραχωροῦνται εἰς οὐδένα τῶν ὑποψηφίων διὰ κομματικὴν προπαγάνδαν. Τὸ περιεχόμενον τῆς ἐπιστολῆς ἔχει ὡς ἑξῆς:

«Πρὸς τὸν Διευθυντὴν
τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τοῦ κ. Τάκη Εὐδόκα,
Λεωφ. Μακαρίου Γ' 14, Μέγαρον Μιτσῆ ἀρ. 15,
Ἐνταῦθα.

Τῇ 15ῃ Φεβρουαρίου, 1968.

Ἀξ. Κύριε,

Εἰς ἀπάντησιν ἐπιστολῆς σας ἡμερομηνίας 12 τρέχοντος ἐπιθυμῶ νὰ σᾶς πληροφορήσω τὰ ἀκόλουθα:

1. Τὸ Ἵδρυμα δὲν πρόκειται νὰ διαθέσῃ τὸ ραδιόφωνον ἢ τὴν τηλεόρασιν διὰ νὰ ὁμιλήσῃ πρὸς τὸν λαὸν οἱοσδήποτε τῶν ὑποψηφίων διὰ τὸ Προεδρικὸν ἀξίωμα.

2. Ὁπωσδήποτε, τὸ Ἵδρυμα θὰ τηρήσῃ κατὰ τὴν προεκλογικὴν περίοδον ἀμερόληπτον στάσιν εἰς τὰς εἰδησεογραφικάς του ἐκπομπάς.

Μετὰ τιμῆς,

(ΑΝΔΡΕΑΣ ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ)

Γενικὸς Διευθυντής.

Ἡ προβληθεῖσα δικαιολογία οὐδόλως εὐσταθεῖ, διότι τὸ Ρ.Ι.Κ. οὐδέποτε ἔπαυσε νὰ ἀσκῇ κομματικὴν προπαγάνδαν ὑπὲρ τοῦ Μακαρίου ἀπὸ τοῦ 1959 καὶ ἐντεῦθεν. Ἡ ὑπὸ τοῦ ραδιοφώνου καὶ τῆς τηλεοράσεως κομματικὴ προπαγάνδα κατέστη ἐντονωτέρα καὶ περισσότερον ἀσύστολος μετὰ τὴν προκήρυξιν τῶν προεδρικῶν ἐκλογῶν. Ἔπαυσε δὲ μόνον, μᾶλλον περιωρίσθη, ὅταν ἐζητήθη ὑπὸ τοῦ ὑποψηφίου τῆς ἀντιπολιτεύσεως νὰ χρησιμοποιήσῃ καὶ αὐτὸς τὸ ραδιόφωνον καὶ τὴν τηλεόρασιν. Ἀποκλειστικὸς λόγος τῆς ἐνεργείας ταύτης τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Ρ.Ι.Κ. ὑπῆρξεν ἡ ἐπιθυμία τῆς Κυβερνήσεως νὰ μὴ ἀκουσθοῦν ὑπὸ τοῦ λαοῦ αἱ ἀπόψεις τῆς ἀντιπολιτεύσεως, ὥστε νὰ μὴ διαφωτισθῇ καταλλήλως ὁ Κυπριακὸς λαός.

Ἔξω ἀπὸ τὸ ἐκλογικὸν κέντρον ὀπαδοὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου ἐλέγχουν τὰς ταυτότητας τῶν προσερχομένων καὶ σημειώνουν αὐτούς.

Ὁ ὑποψήφιος τῆς ἀντιπολιτεύσεως ἐν τῇ μεγάλῃ του ἐπιθυμίᾳ νὰ διαφωτίσῃ τὸν λαὸν προσεκάλεσε τὸν Μακάριον εἰς δημοσίαν ἀπὸ τῆς τηλεοράσεως συζήτησιν ἐπὶ τῶν προβλημάτων, τὰ ὁποῖα ἀπησχόλουν τὸν Κυπριακὸν λαόν. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Μακάριος οὐδεμίαν ἀπάντησιν ἔδωσε, διότι ἐφοβεῖτο τὸν διάλογον, τὴν συζήτησιν καὶ τὴν ἀφύπνισιν τοῦ λαοῦ. Ἠσθάνετο τὸν ἑαυτόν του ἀδύνατον νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὸν ἀντίπαλόν του εἰς μίαν δημοκρατικὴν διαλογικὴν συζήτησιν.

Τὴν 15ην Φεβρουαρίου ὁ κ. Τάκης Εὐδόκας ἐκάλεσε δημοσιογραφικὴν διάσκεψιν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον «Χίλτον» καὶ

ἀνέπτυξεν ἐνώπιον τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Κυπριακοῦ καὶ ξένου τύπου τὰς προγραμματικάς του δηλώσεις. Εἰς τὴν διάσκεψιν συμμετέσχον ἀντιπρόσωποι ὅλων τῶν ἐφημερίδων τῆς Κύπρου, οἱ ὁποῖοι καὶ ὑπέβαλον σωρείαν ἐρωτήσεων καὶ ἐδόθησαν εἰς αὐτοὺς κατάλληλοι ἀπαντήσεις. Τὴν ἑπομένην ὅμως οὐδεμία ἄλλη Κυπριακὴ ἐφημερίς, πλὴν τῆς «Πατρίδος», ἐδημοσίευσε τὰς προγραμματικὰς δηλώσεις, ἀλλ' οὔτε καὶ συντομωτάτην ἔστω περίληψιν. Ἡ ἐξήγησις τοῦ ἀντιδημοκρατικοῦ τούτου φαινομένου, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ χαρακτηριστικὸν ἐλλείψεως ἐλευθεροτυπίας, εἶναι εὔκολος. Τὸ προηγούμενον βράδυ ὑποστηρικταὶ τοῦ 'Αρχιεπισκόπου Μακαρίου ἐκάλεσαν τὰς ἐφημερίδας καὶ ὑπέδειξαν εἰς αὐτὰς νὰ μὴν γράφουν τίποτε ἀπὸ τὰς δηλώσεις τοῦ ἀντιπάλου καὶ ἐὰν ἦτο δυνατὸν ἀκόμη νὰ διαστρεβλώνουν τὸ νόημα τῶν λόγων του. Εἰς τὸν ἴδιον λόγον ὀφείλεται καὶ τὸ ὅτι δύο ἐφημερίδες, μία καθημερινὴ καὶ μία ἑβδομαδιαία, (ὄχι βεβαίως ἡ «Πατρὶς» καὶ ἡ «'Εθνική») ἠκύρωσαν τὰς συνεντεύξεις, τὰς ὁποίας αὐθορμήτως αἱ ἴδιαι ἐζήτησαν ἀπὸ τὸν κ. Τάκην Εὐδόκαν.

'Αξίζει νὰ λεχθῇ ὅτι τὴν αὐτὴν συμπεριφορὰν ἐπέδειξαν αἱ ἑλληνοκυπριακαὶ ἐφημερίδες καὶ πρὸς τοὺς Μητροπολίτας Κιτίου καὶ Κυρηνείας, οἱ ὁποῖοι διεφώνησαν πρὸς τὴν ἀπόφασιν τοῦ 'Αρχιεπισκόπου Μακαρίου νὰ κατέλθῃ εἰς τὰς ἐκλογὰς καὶ εἰς λόγους καὶ δηλώσεις των περιέγραψαν τοὺς μεγάλους ἐθνικοὺς κινδύνους, τοὺς ὁποίους ἀντιμετωπίζει ἡ Κύπρος. Οὐδὲν ὅμως ἔγραψαν οὔτε καὶ αἱ ἐθνικόφρονες ἑλληνικαὶ ἐφημερίδες τῆς Κύπρου, αἱ ὁποῖαι ἀντιθέτως ἐδημοσίευον τὰς ἀνακοινώσεις τοῦ Α.Κ.Ε.Λ., διὰ τῶν ὁποίων τὸ κομμουνιστικὸν κόμμα τῆς Κύπρου διετύπωνε τὰς ἀπόψεις του ἐπὶ τοῦ χειρισμοῦ τοῦ ἐθνικοῦ θέματος καὶ διεδήλωνε τὴν ὑποστήριξίν του πρὸς τὴν ὑποψηφιότητα τοῦ 'Αρχιεπισκόπου Μακαρίου. Αἱ ἐθνικόφρονες ἑλληνικαὶ ἐφημερίδες ἐθεώρουν ὀρθὸν μὲν καὶ ἐπωφελές, δημοκρατικῶς καὶ ἐθνικῶς, νὰ πληροφορῆται ὁ Κυπριακὸς λαὸς τὰς ἀπόψεις τῶν κομμουνιστῶν, ἐπικίνδυνον δὲ καὶ ἐπιβλαβὲς νὰ πληροφορῆται τὰς ἀπόψεις τῶν δύο Μητροπολιτῶν καὶ τῶν ἑνωτικῶν ἀγωνιστῶν, οἱ ὁποῖοι ὑπῆρξαν πάντοτε οἱ πρωταγωνισταὶ εἰς ὅλους τοὺς ἐθνικοὺς ἀγῶνας τῆς Κύπρου.

Τὴν 17ην Φεβρουαρίου 1968 ὁ ὑποψήφιος τῆς ἀντιπολιτεύσεως ὠργάνωσε προεκλογικὴν συγκέντρωσιν εἰς Λεμεσόν. Καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ὁμιλίας τοῦ κ. Τάκη Εὐδόκα καὶ τῶν ἄλλων ὁμιλητῶν ὠργανωμένη μικρὰ ὁμὰς ὀπαδῶν τοῦ 'Αρχιεπισκόπου Μακαρίου ὠρύετο, ἐσφύριζε καὶ ἀσχημονοῦσεν εἰς βάρος τῶν ὁμιλητῶν καὶ ὅλα αὐτὰ συνέβαινον ἐνώπιον ἰσχυρᾶς δυνάμεως ἀστυνομικῶν, οἱ ὁποῖοι παρέμενον ἀπαθεῖς, χωρὶς νὰ προβοῦν εἰς τὴν λῆψιν οἱουδήποτε μέτρου, διὰ νὰ ἐπιβάλουν τὴν τάξιν. Οἱ ὀπαδοὶ τοῦ

'Αρχιεπισκόπου Μακαρίου δὲν ἔπαυσαν νὰ σφυρίζουν καὶ νὰ ὀρύωνται οὔτε καὶ ὅταν κατὰ τὸ τέλος τῆς συγκεντρώσεως οἱ ὀπαδοὶ τῆς ἀντιπολιτεύσεως ἔψαλλον τὸν 'Εθνικὸν Ὕμνον. 'Ιδοὺ πῶς εἶδε τὰ γεγονότα αὐτόπτης μάρτυς, πατὴρ ἀσχημονοῦντος μαθητοῦ, ὁ ὁποῖος εἰς ἀνοικτὴν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Μακάριον ἔγραφε:

«Μακαριώτατε,

Δύο γεγονότα τὰ ὁποῖα συνέβησαν τὴν νύκτα τοῦ περασμένου Σαββάτου, μὲ ἀναγκάζουν νὰ σᾶς ἀπευθύνω τὴν κάτωθι ἀνοικτὴν ἐπιστολήν.

Τὰ προγράμματα τῶν ὑποψηφίων τὰ διαβάζω πάντοτε ἀπὸ τὰ φυλλάδια, τὰ ὁποῖα ἐκδίδουν καὶ οὐδέποτε παρευρίσκομαι εἰς προεκλογικὰς ὁμιλίας, διότι τὰς θεωρῶ δημαγωγικάς. Τυχαίως ὅμως τὴν νύκτα τοῦ περασμένου Σαββάτου, ἐνῶ διέσχιζα τὴν ὁδὸν Γλάδστωνος, παρευρέθηκα στὴν συγκέντρωσιν τοῦ ἀντιπάλου σας κ. Τάκη Εὐδόκα. Μέσα στὸ προαύλιο τοῦ οἰκήματος, ὅπου ἐγένετο καὶ ἡ ὁμιλία, ἀντίκρυσα ἀνθρώπους ποὺ ὑπέστησαν τὰ δεινὰ βασανιστήρια τοῦ Ἄγγλου κυριάρχου. Ἔξω ἀπὸ τὸ οἴκημα, μέσα στὸ δρόμο, ἑκατοντάδες ὀπαδοί σας, ἐθνικόφρονες καὶ κομμουνιστὲς ἀγκαλιασμένοι, εἶδα νὰ κρατοῦν πανὼ μὲ Μακαριακὰ συνθήματα καὶ νὰ ἐμποδίζουν τὸν ὁμιλητὴν ἀπὸ τοῦ νὰ ὁμιλήσῃ, καὶ ὅλα αὐτὰ ὑπὸ τὰ ὄμματα τοῦ ἀστυνόμου τῆς πόλεως κ. Μαχλουζαρίδη καὶ τῶν ἄλλων ἀξιωματικῶν τῆς ἀστυνομίας. Εἶναι δὲ πράγματι θαῦμα ποὺ δὲν προεκλήθησαν ἐπεισόδια.

Εἰς τὰ συνθήματα τῶν ὀπαδῶν τοῦ κ. Εὐδόκα: «Ζήτω ἡ 'Ελλάς, Ἕνωσις», ἡ ἀπάντησις τῶν ὀπαδῶν σας, Μακαριώτατε, ἦταν «γιουχαΐσματα καὶ σφυρίγματα». Τὸ πλέον ὅμως τραγικὸν ἦταν στὸ τέλος ποὺ ἐψάλλετο ὁ 'Εθνικὸς Ὕμνος (δὲν πρέπει νὰ χρησιμοποιῆται ὁ Ὕμνος εἰς προεκλογικὰς συγκεντρώσεις). 'Ενῶ αἱ στροφαὶ τοῦ Σολωμοῦ «Χαῖρε, ὦ χαῖρε ἐλευθεριά» ἐδονοῦσαν τὴν ἀτμόσφαιραν, οἱ ὀπαδοί σας, Μακαριώτατε, ἀπαντοῦσαν μὲ σφυρίγματα καὶ γιουχαΐσματα, κάτω ἀπὸ τὰ βλέμματα τῆς ἐξουσίας!

Συντετριμμένος ἀπὸ τὸ κατάντημα ποὺ φθάσαμε, ἐπέστρεψα στὴν οἰκίαν μου. Κάθησα στὸ γραφεῖο καὶ ἔχωσα τὸ πρόσωπό μου στὲς παλάμες καὶ σὰν κινηματογραφικὴ ταινία πέρασε ἀπὸ τὰ μάτια μου, ἡ 'Ιστορία τοῦ Ἔθνους. 'Αντίκρυσα τὸν Γρηγόριον Κωνσταντινουπόλεως, τὸν Χρυσόστομον Σμύρνης, τὸν 'Αρχιεπίσκοπον Κυπριανόν, νὰ κατακρεουργοῦνται ἀπὸ τοὺς Τούρκους. 'Αντίκρυσα τὸν Καραολῆν, Δημητρίου, Παλληκαρίδη... νὰ ὁδηγοῦνται στὸ μαρτύριον τῆς ἀγχόνης μὲ τὸν Ὕμνον τῆς 'Ελευθερίας στὰ χείλη, τὸν Αὐξεντίου καὶ Μάτση νὰ θυσιάζωνται διὰ τὰ 'Εθνι-

κὰ Ἰδανικά. Σκέφτηκα τὰ μαθητικά μου χρόνια τοῦ Γυμνασίου, ὁ τότε Γυμνασιάρχης κ. Ἀργυρὸς Δρουσιώτης νὰ μᾶς μιλᾷ διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ νὰ κλαίῃ. Διότι ἡ Ἐθνικὴ Ἰδέα δὲν εἶναι τὰ πρόσωπα τὰ ὁποῖα ἔρχονται καὶ παρέρχονται. Τὰ ἐθνικὰ ἰδανικὰ δημιουργοῦν Θερμοπῦλες, καὶ Μαραθῶνες, Λιοπέτρι καὶ Μαχαιρᾶ. Τὰ ἐθνικὰ ἰδανικὰ κάνουν τοὺς ἀνθρώπους νὰ μεγαλουργοῦν. Ἐνῶ τὰ σκεπτόμουνα ὅλα αὐτὰ ἀνοίγει ἡ πόρτα καὶ εἰσέρχεται ὁ υἱός μου, μαθητὴς Γυμνασίου, καὶ τὸν ἀκούω νὰ φωνάζῃ: «Μακάριος, Μακάριος». Ἀντελήφθηκα ὅτι ἦταν στὴν προεκλογικὴ συγκέντρωσιν. Τοῦ ἐξήγησα: Εἶσαι μαθητὴς ἀκόμη καὶ δὲν πρέπει νὰ ἀνακατέβεσαι στὰ πολιτικά, ἄφησε τοὺς μεγάλους ποὺ ἔχουν καὶ ψῆφον. Ἡ ἀπάντησίς του μοῦ ἦλθε σὰν κεραυνός. Ὄχι, πατέρα, ὅλοι πρέπει νὰ ἐργασθοῦμεν διότι ὁ Μακάριος δὲν θὰ μᾶς ὁδηγήσῃ στὲς ἀγκάλες τῆς μητρὸς Ἑλλάδος. Τὰ τελευταῖα λόγια τὰ ἐτόνιζε. Δὲν μπόρεσα νὰ ἀπαντήσω, μοῦ κόπηκε ἡ ἀνάσα. Τὸν φώναξα καὶ κάθησε κοντά μου καὶ ἄρχισα νὰ τοῦ κάνω μαθήματα διὰ τὸν μεγάλον ρόλον ποὺ διεδραμάτισε πάντοτε ἡ Ἐκκλησία καὶ οἱ Ἀρχιερεῖς εἰς τοὺς ἀγῶνας τοῦ Ἔθνους.

Αὐτὴ εἶναι ἡ σημερινὴ κατάστασις τῆς νεολαίας, Μακαριώτατε. Μεγάλως μᾶς ἀνησυχεῖ ἐμᾶς τοὺς γονεῖς καὶ πιστεύω καὶ Σᾶς.

Μὲ ὅλον τὸν σεβασμόν,

ΓΟΝΕΥΣ.

Λεμεσός, 19η Φεβρουαρίου, 1968.» *

* ΣΗΜ.: Ἡ ἐπιστολὴ ἐδημοσιεύθη εἰς τὴν ἐφημερίδα «Πατρίδα» τῆς 21ης Φεβρουαρίου 1968.

Τὰ αὐτὰ ἐπεισόδια συνέβησαν καὶ κατὰ τὴν προεκλογικὴν συγκέντρωσιν τῆς ἀντιπολιτεύσεως εἰς Ἀμμόχωστον. Ἡ ἀστυνομία καὶ πάλιν παρέμεινεν ἀπαθής. Ὅταν ὅμως ἡγετικὸν στέλεχος τῆς ἀντιπολιτεύσεως ἐξ Ἀμμοχώστου ἠπείλησεν ἀπὸ τοῦ μικροφώνου ὅτι, ἐὰν δὲν ἀνελάμβανεν ἡ ἀστυνομία νὰ ἀποκαταστήσῃ τὴν τάξιν, θὰ ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο αἱ χιλιάδες τῶν συγκεντρωθέντων ὀπαδῶν τῆς ἑνωτικῆς παρατάξεως, τότε ἡ ἀστυνομία ἐπενέβη, διὰ νὰ προστατεύσῃ τοὺς ἀσχημονοῦντας ὑποστηρικτὰς τοῦ Μακαρίου, οἱ πλεῖστοι τῶν ὁποίων ἦσαν μαθηταί. Τὸ ποιὸν τῶν φωνασκούντων ὀπαδῶν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου φαίνεται ἐκ τοῦ κατωτέρω δημοσιευμένου φυλλαδίου, τὸ ὁποῖον αὐτοὶ διεσκόρπισαν εἰς τὸν χῶρον τῆς συγκεντρώσεως

«ΠΡΟΕΚΛΟΓΙΚΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΙΣ

Ὁ Νέος, ὁ ὄμορφος, ὁ Λεβέντης καὶ καραπουγιουκλῆς, ὁ νέος Ὑποψήφιος Πρόεδρος, ἔρχεται στὴν πόλη μας μὲ βότανα θεραπευτικὰ τῆς σχιζοφρενείας, τῆς μαλακίας καὶ μιᾶς ἄλλης ἀρρώστειας τοῦ Κώλου.

Τὸ ξέρετε; εἶναι ὁ Εὐδόκας ὁ Κολῶκας, ὁ σαρανταστριζοκολῶκας.

Ὅσοι ἔχετε ἀνάγκην θεραπείας νὰ κοπιάσετε ἡ ὥρα 6 μ.μ. σήμερον Κυριακήν, ἄνωθεν τοῦ Φῶτο-Βασιλείου εἰς τὴν ὁδὸν Δημοκρατίας. Θὰ πέρνωνται καὶ φωτογραφίες.»

ΕΚ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΥ

Παρ' ὅλον ὅτι ὅλα αὐτὰ τὰ ἔκτροπα ἐτέθησαν ὑπ' ὄψιν τοῦ Προέδρου Μακαρίου δι' ἀνοικτῆς ἐπιστολῆς ἀπευθυνομένης πρὸς αὐτὸν ὑπὸ τοῦ ἀνθυποψηφίου του, διὰ τῆς ὁποίας ἐκαλεῖτο ἐπίσης ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Μακάριος νὰ ἐπέμβῃ, ὥστε νὰ παύσουν ὅλα αὐτὰ τὰ ἐπεισόδια, οὐδὲν μέτρον ἐξ ἐπισήμου πλευρᾶς ἐλήφθη. Δι' αὐτὸν τὸν λόγον οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Μακαρίου κατέστησαν ἀσύδοτοι καὶ κατεδυνάστευον, καὶ κατετρομοκράτουν τὸν λαόν.

Τὸ κείμενον τῆς ὑπὸ ἡμερ 20)2)1968 πρὸς τὸν Μακάριον ἀνοικτῆς ἐπιστολῆς τοῦ κ. Τάκη Εὐδόκα εἶναι:
«Μακαριώτατε,

Ἐφ' ὅσον ἀντισυνταγματικῶς καὶ ἀντιδημοκρατικῶς ἐξακολουθεῖτε νὰ κατέχετε τὸ ἀξίωμα τοῦ Προέδρου, ἐνῶ ταυτοχρόνως εἶσθε ὑποψήφιος διὰ τὸ ἀξίωμα τοῦ Προέδρου, καὶ ἐφ' ὅσον ἠρνήθητε νὰ ἱκανοποιήσετε τὴν λογικὴν καὶ δημοκρατικὴν ἀπαίτησίν μας, ὅπως αἱ προσεχεῖς ἐκλογαὶ διεξαχθοῦν ὑπὸ Ὑπηρεσιακῆς Κυβερνήσεως, ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ ἀπαιτήσω ἀπὸ Ὑμᾶς καὶ τὴν Κυβέρνησίν σας, ὅπως ἐπιβάλετε, ἐὰν βεβαίως τοῦτο εἶναι δυνατόν, εἰς τὰ ὄργανα τοῦ κράτους, τοὺς ἡμικρατικοὺς καὶ τοὺς λοιποὺς ὀργανισμοὺς καὶ ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι εὑρίσκονται ὑπὸ τὸν ἔλεγχόν σας ὡς προέδρου καὶ Ἀρχιεπισκόπου, νὰ τηρήσουν ἀμερόληπτον στάσιν κατὰ τὰς προεδρικὰς ἐκλογάς.

Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον θέτω ὑπ' ὄψιν σας τὰ ἀκόλουθα καὶ παρακαλῶ, ὅπως σεβασθῆτε τὰς ἀρχὰς τῆς δημοκρατίας καὶ λάβετε τὰ δέοντα μέτρα:

1) Δι' ἐπιστολῆς μου πρὸς τὸ Ραδιοφωνικὸν Ἵδρυμα Κύπρου (ἡμερ. 12.2.1968) ἐζήτησα νὰ ἐπιτραπῇ εἰς ἐμὲ νὰ ὁμιλήσω ἀπὸ τὸ Ραδιόφωνον καὶ τὴν Τηλεόρασιν. Ὁ Γενικὸς Διευθυντὴς τοῦ Ρ.Ι.Κ. μᾶς ἀπήντησεν, ὅτι τὸ Ἵδρυμα

δὲν πρόκειται νὰ διαθέσῃ ὥρας εἰς οὐδένα ἐκ τῶν ὑποψηφίων καὶ ὅτι, δῆθεν, θὰ τηρήσῃ ἀμερόληπτον στάσιν κατὰ τὴν προεκλογικὴν περίοδον. Διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ τὸ Ρ.Ι.Κ., τὸ ὁποῖον συντηρεῖται ἐκ τῶν φόρων τοῦ Κυπριακοῦ λαοῦ, μοῦ στερεῖ αὐθαιρέτως τὸ δικαίωμα νὰ διαφωτίσω τὸν λαὸν ἐπὶ τοῦ πλέον σοβαροῦ θέματος, τὸ ὁποῖον ἀπασχολεῖ τὸν λαόν.

Ἡ προεκλογικὴ περίοδος ἤρχισεν ἀπὸ τῆς 13ης Ἰανουαρίου 1968 καὶ τὸ Ρ.Ι.Κ. ἤσκησεν ἀσύστολον πολιτικὴν προπαγάνδαν ὑπὲρ τῆς ὑποψηφιότητός σας ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. Οὕτω, π.χ. μετέδωσεν ὁλόκληρον τὴν ὁμιλίαν τοῦ κ. Λέλλου Δημητριάδη, τὴν ὁποίαν ἐξεφώνησεν ἐντὸς τοῦ ναοῦ εἰς Ὀμορφίταν, ἡ ὁποία ἀπετέλει προεκλογικὴν ὁμιλίαν, ἡ τηλεόρασις προέβαλε τὴν ἐπίσκεψίν σας εἰς Ἀθηαίνου, τὸ ραδιόφωνον μετέδιδε συνεχῶς ψηφίσματα ποικίλων ὀργανισμῶν, διὰ τῶν ὁποίων ἐδηλοῦτο συμπαράστασις πρὸς τὸ πρόσωπόν σας. Πάντα ταῦτα συνιστοῦν στάσιν ἀμερόληπτον;

Κάπως ἀμερόληπτον στάσιν ἤρχισε νὰ τηρῇ τὸ Ρ.Ι.Κ. ἀφ' ὅτου ἀνηγγέλθη ἡ ἀπόφασίς μας νὰ κατέλθωμεν εἰς τὰς ἐκλογὰς καὶ νὰ ἀπαιτήσωμεν νὰ χρησιμοποιήσωμεν καὶ ἡμεῖς τὸ Ρ.Ι.Κ. Καὶ τοῦτο δι' εὐνοήτους λόγους. Ἡ ἀμεροληψία ὅμως τοῦ Ρ.Ι.Κ. καὶ τώρα δὲν εἶναι ἀπόλυτος. Οὕτω θεολόγος, ἡ ὁποία εἶναι γνωστὴ συνεργάτις σας, εἰς θρησκευτικὸν κήρυγμα!! μεταδοθὲν διὰ τοῦ ραδιοφώνου, κατεφέρθη ἐναντίον τῶν διαφωνούντων πρὸς ὑμᾶς Μητροπολιτῶν.

Τὸ παρελθὸν Σάββατον καὶ τὴν ἑπομένην Κυριακήν, ὡμίλησα εἰς προεκλογικὰς συγκεντρώσεις χιλιάδων λαοῦ εἰς Λεμεσὸν καὶ Ἀμμόχωστον· τὸ ραδιόφωνον μετέδωσεν ἁπλῶς ὅτι «ὁ ὑποψήφιος τῆς ἀντιπολιτεύσεως κ. Τ. Εὐδόκας ὡμίλησεν εἰς προεκλογικὴν συγκέντρωσιν εἰς...» χωρὶς νὰ ἀναφέρῃ οὐδὲ λέξιν ἐξ ὅσων εἶπα. Ἡ τηλεόρασις προέβαλεν ὅλους τοὺς ὑποστηρίξαντας τὴν ὑποψηφιότητά σας καὶ τὸν εὑρισκόμενον εἰς τὸ κρεββάτι του διὰ λόγους ἀσθενείας, δὲν προέβαλεν ὅμως ὅλους τοὺς ὑποστηρίξαντας τὴν ἰδικήν μου ὑποψηφιότητα, οὔτε ἀνέφερεν ὅτι μεταξὺ αὐτῶν ἦσαν καὶ τομεάρχαι τῆς Ε.Ο.Κ.Α. ἐνῷ ἀνέφερεν ὅτι οἱ ὑποστηρίξαντες ὑμᾶς εἶναι γονεῖς πεσόντων ἀγωνιστῶν τῆς Ε.Ο.Κ.Α.

2) Τὰ ἐθνικὰ μνημόσυνα καὶ οἱ ἱεροὶ χῶροι τῶν ναῶν χρησιμοποιοῦνται διὰ προεκλογικὴν ὑπὲρ τοῦ προσώπου σας προπαγάνδαν, παράδειγμα: Λ. Δημητριάδης εἰς Ὀμορφίταν καὶ Γλ. Κληρίδης εἰς Λευκόνοικον.

3) Τὴν παρελθοῦσαν Πέμπτην (15.2.1968) ἔδωσα δημοσιογραφικὴ διάσκεψιν. Προσῆλθον οἱ ἐκπρόσωποι ὅλων τῶν Κυπριακῶν ἐφημερίδων, ἀλλ' οὐδὲν σχεδὸν ἔγραψαν τὴν

Οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου κατέλαβον τὸ βῆμα, ἀπὸ τοῦ ὁποίου θὰ ὡμίλει ὁ κ. Εὐδόκας, κατὰ τὴν προεκλογικὴν συγκέντρωσιν εἰς Λευκωσίαν.

ἐπομένην Τὴν προηγουμένην νύκτα (14.2.1968) ὑπὸ ἐκπροσώπων τοῦ κόμματός σας ἐδόθη εἰς τὸν τύπον ἐντολή, νὰ μὴ δημοσιεύῃ ὅ,τι ἔχει σχέσιν μὲ τὴν ὑποψηφιότητά μου καὶ νὰ διαστρεβλώνῃ τὰ λεγόμενά μου.

Μόλις ἀνηγγέλθη ἡ ὑποψηφιότης μου δύο ἐφημερίδες ἐζήτησαν ἀπὸ ἐμὲ ἀποκλειστικὴν συνέντευξιν, τὴν ὁποίαν ἀργότερον ἐματαίωσαν διὰ νὰ ὑπακούσουν εἰς τὰς κομματικὰς ἐντολάς σας. Ἀποτελοῦν πάντα ταῦτα δημοκρατικὴν συμπεριφοράν;

4) Ὀνόματα κοινοταρχῶν, δημοσίων ὑπαλλήλων, γυμνασιαρχῶν κ.ἄ. ἀνθρώπων διωρισμένων ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως δημοσιεύονται κάτωθεν δηλώσεων ὑποστηρίξεως τῆς ὑποψηφιότητός σας. Τοῦτο δὲν ἀποτελεῖ ἀνάμειξιν ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς εἰς τὴν πολιτικήν; Ἐπιτρέπουν τοῦτο οἱ Κυβερνητικοὶ κανονισμοί;

5) Ἤρχισεν ἡ ἀπειλὴ καὶ ὁ ἐκφοβισμὸς κυρίως εἰς τὰ χωριά. Χρησιμοποιεῖται ὑπὸ ἀνθρώπων — ὀπαδῶν σας — τὸ ἐπιχείρημα: «ἐφ' ὅσον ὁ Μακάριος θὰ κερδίσῃ διατί νὰ πᾶτε ἐναντίον του καὶ ὕστερα νὰ μὴ σᾶς φέρουμε οὔτε νερό, οὔτε ρεῦμα κ.τ.λ.». Ἐκβιάζονται ἄνθρωποι διὰ τὰ χρέη των καὶ δι' ἄλλων οἰκονομικῶν μέσων. Ἂν ἀμφιβάλλετε ἔχομεν εἰς τὴν διάθεσίν σας, συγκεκριμένα στοιχεῖα.

6) Ὡρίσθησαν ὑπεύθυνοι, ἰδίως εἰς τὰ χωριά, νὰ παρακολουθοῦν καὶ νὰ καταγράφουν ὅσους ὁμιλοῦν ἐναντίον σας. Ὡρίσθησαν ὑπεύθυνοι ὁδῶν, διὰ νὰ παρακολουθοῦν κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν ἐκλογῶν ὅσους δὲν μεταβοῦν νὰ ψηφίσουν, ὥστε νὰ τοὺς πιέσουν διὰ νὰ ψηφίσουν.

7) Μετὰ τὸ πέρας τῆς προεκλογικῆς μου ὁμιλίας εἰς Λεμεσόν, ἐνῷ ὅλοι ἔψαλλον ὄρθιοι τὸν Ἐθνικὸν Ὕμνον, μαθηταὶ ὑποστηρίζοντες τὴν ὑποψηφιότητά σας ἐφώναζον «Μακάριος» καὶ ἐσφύριζον Ἀποτελεῖ τοῦτο ὀρθὴν ἐθνικὴν ἀγωγήν;

8) Καὶ αὐτοὶ οἱ γονεῖς τῶν ἡρώων τῆς Ε.Ο.Κ.Α. φαίνεται ὅτι ἐξεβιάσθησαν, διὰ νὰ ὑποστηρίξουν τὴν ὑποψηφιότητά σας. Ὅταν ἠρωτήθη ὁ πατὴρ τοῦ ἥρωος Μάτση πῶς συνέβη νὰ ὑποστηρίξῃ τὴν ὑποψηφιότητά σας, ἀπήντησεν: «ἐκουβαλῆσαν με γυιέ μου, νομίζεις, ἦρτα μόνος μου;»

Τὰ περιστατικά, ὡς τὰ ἀνωτέρω, εἶναι ἀναρίθμητα. Παρέθεσα ὅμως ἕνα δειγματολόγιον.

Καὶ σᾶς ἐρωτῶμεν: Πιστεύετε, ὅτι ὁ προεκλογικὸς αὐτὸς ἀγὼν διεξάγεται ἐπὶ ἴσοις ὅροις καὶ συμφώνως πρὸς τὰς δημοκρατικὰς ἀρχάς; Διατί δὲν ἐπιτρέπετε εἰς τὸν λαὸν νὰ ἀκούσῃ τὴν ἀλήθειαν; Διατί δὲν μᾶς ἐπιτρέπετε

νὰ ὁμιλήσωμεν ἀπὸ τὸ ραδιόφωνον; Φοβᾶσθε μήπως τὴν ἀλήθειαν;

Ἂν θέλετε, σᾶς προσκαλοῦμεν εἰς δημοσίαν ἀπὸ τῆς τηλεοράσεως συζήτησιν, ὑπὸ οὐδετέραν διαιτησίαν ἐπὶ τῶν προβλημάτων τοῦ Κυπριακοῦ λαοῦ. Ἐὰν πιστεύετε, εἰς τὴν Ἀλήθειαν καὶ τὴν Δημοκρατίαν, τότε δὲν ὑπάρχει καλύτερος τρόπος νὰ μάθῃ ὁ λαὸς τὴν ἀλήθειαν.

Θὰ δημοσιεύσουν ἄραγε αἱ κατευθυνόμεναι ἐφημερίδες τὴν ἐπιστολήν μας αὐτήν, ἀφοῦ κόπτωνται διὰ τὴν δημοκρατίαν καὶ τὴν ἐλευθεροτυπίαν;

Ὅταν τὸ 1931, εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἕνα ἔτος πρὸ τῆς λήξεως τῆς θητείας τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Μεγάλου Ἐλευθερίου Βενιζέλου, μέλη τοῦ κόμματός του ἐπίεζον αὐτὸν νὰ κάμῃ ἐκλογάς, αὐτὸς ἔδωσε τὴν ἑξῆς ἀπάντησιν: «Θὰ ἤμην μικρός, ἐὰν ἐπωφελούμην τῆς ἀνυπαρξίας τῆς ἀντιπολιτεύσεως, διὰ νὰ ἀναγκάσω τὸν λαὸν νὰ μὲ ψηφίσῃ πάλιν. Πρέπει νὰ περιμένωμεν ἓν ἔτος ἀκόμη, διὰ νὰ δώσωμεν εἰς τὴν ἀντιπολίτευσιν τὸν καιρὸν νὰ προετοιμασθῇ». Καὶ τὸ 1932 ἔχασε τὰς ἐκλογὰς καὶ αὐτοεξωρίσθη.

Ἡμεῖς δὲν θέλομεν ἕνα χρόνον. Μόνον δύο μῆνες ἐλευθερίας λόγου καὶ σκέψεως καὶ οὐδετέραν Κυβέρνησιν ἐκ προσώπων κοινῆς ἐμπιστοσύνης καὶ τότε βλέπομεν πῶς μπορεῖ νὰ ἀφυπνισθῇ καὶ νὰ εὕρῃ τὸν δρόμον του ὁ καταπιεσμένος αὐτὸς λαός.

Θέτομεν ταῦτα ὑπ' ὄψιν σας δι' ἀνοικτῆς ἐπιστολῆς, διὰ νὰ ἀντιληφθῇ καὶ ὁ λαός, ποῖα μέσα μεταχειρίζονται τὰ ὄργανά σας ἐναντίον μας».

Ἀποκορύφωμα τῆς ἀχρειότητος καὶ βαρβαρότητος τῶν ὀπαδῶν τοῦ Μακαρίου ἀποτελοῦν, ὅσα συνέβησαν κατὰ τὸ βράδυ τῆς 23ης Φεβρουαρίου, ἐν Λευκωσίᾳ, εἰς τὸν χῶρον, ὅπου ὠργανώθη προεκλογικὴ συγκέντρωσις τοῦ κ. Τάκη Εὐδόκα.

Τὰ θλιβερὰ αὐτὰ γεγονότα, τὰ ὁποῖα θὰ ἀπετέλουν στίγμα εἰς τὴν πολιτικὴν ἱστορίαν καὶ ἡμιβαρβάρων λαῶν, ἐξελίχθησαν ὡς ἑξῆς:

Ὑπὸ τῶν ὀπαδῶν τῆς Ἀντιπολιτεύσεως ὠργανώθη προεκλογικὴ συγκέντρωσις εἰς Λευκωσίαν, ἡ ὁποία θὰ ἐπραγματοποιεῖτο εἰς τὴν Πλατεῖαν Ἠπείρου τὴν 6.30 μ.μ. Κατ' αὐτὴν θὰ ὡμίλει ὁ ὑποψήφιος κ. Τάκης Εὐδόκας. Τὸ πολιτικὸν γραφεῖον τοῦ κ. Εὐδόκα εἶχε πληροφορίας ἀπὸ τῆς προηγουμένης ἡμέρας, ὅτι ὀπαδοὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου ἐκινοῦντο πρὸς δημιουργίαν ἐκτρόπων, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς συγκεντρώσεως. Διὰ τοῦτο ὁ ἴδιος ὁ ὑποψή-

φιος καὶ ἀντιπρόσωπός του ἐνημέρωσαν τὸν ἀστυνόμον τῆς περιοχῆς κ. Μέζον ἐπὶ τῶν πληροφοριῶν, τὰς ὁποίας εἶχον. Ὁ κ. Μέζος διεβεβαίωσεν αὐτούς, ὅτι θὰ ἐλαμβάνοντο μέτρα, ὥστε νὰ ὑπάρξῃ τάξις καὶ ἀσφάλεια κατὰ τὴν συγκέντρωσιν.

Περὶ τὴν 3ην μ.μ. περὶ τὰ 60 πρόσωπα συνεκεντρώθησαν εἰς τὸν χῶρον τῆς συγκεντρώσεως καὶ παρημπόδιζον τὴν προετοιμασίαν τοῦ βήματος, ἀπὸ ὅπου θὰ ἐγίνετο ἡ ὁμιλία, καὶ προέβαινον εἰς διαφόρους προκλήσεις. Τὴν 4ην μ.μ. ὁ ὑποψήφιος ἐπεκοινώνησε τηλεφωνικῶς μετὰ τοῦ γενικοῦ διευθυντοῦ τοῦ Ὑπουργείου Ἐσωτερικῶν καὶ γενικοῦ ἐφόρου τῶν ἐκλογῶν κ. Ἀναστασίου, τὸν ὁποῖον ἐπληροφόρησε περὶ τῶν προκλητικῶν ἐνεργειῶν τῶν ὀπαδῶν τοῦ ἀντιπάλου του. Τὴν 5ην μ.μ. ὁ ὑποψήφιος πάλιν ἀπέστειλε τηλεγράφημα πρὸς τὸν Πρόεδρον Μακάριον, διὰ τοῦ ὁποίου ἐκάλει αὐτόν, ὡς πρόσωπον, ἐξ ὀνόματος τοῦ ὁποίου ἐγίνοντο τὰ ἔκτροπα, καὶ ὡς ὑπευθύνου ἄρχοντος, νὰ ἐπέμβῃ διὰ νὰ περισωθοῦν ἔστω καὶ τὰ τελευταῖα ὑπολείμματα τῆς δημοκρατίας ἐν Κύπρῳ.

Τὸ κείμενον τοῦ τηλεγραφήματος ἔχει ὡς ἑξῆς:
«Μακαριώτατε,

Ὀπαδοί σας προετοίμασαν ἔκτροπα διὰ ἀποψινὴν προεκλογικὴν συγκέντρωσίν μου εἰς Λευκωσίαν. Ἤδη τὴν στιγμὴν αὐτὴν ὀπαδοί σας συνεκεντρώθησαν ἀπὸ τῆς 3ης ἀπογευματινῆς εἰς τὸν τόπον ὅπου θὰ εἶναι ἡ ὁμιλία μου καὶ παρεμποδίζουν τόσον τὴν προετοιμασίαν ὅσον καὶ τὴν προσέλευσιν προβαίνοντες εἰς διαφόρους προκλήσεις. Παρακαλῶ ὅπως, ὡς τὸ πρόσωπον ἐξ ὀνόματος τοῦ ὁποίου γίνονται τὴν στιγμὴν αὐτὴν τὰ ἔκτροπα, ἐπέμβητε διὰ νὰ περισωθοῦν ἔστω καὶ τὰ τελευταῖα ὑπολείμματα Δημοκρατικῆς ζωῆς εἰς Κύπρον.

23η Φεβρουαρίου, 5η ἀπογευματινή.

ΤΑΚΗΣ ΕΥΔΟΚΑΣ»

Περὶ τὴν 6.15 μ.μ. συνεκεντρώθησαν περὶ τὰς 15.000 φιλησύχων πολιτῶν, διὰ νὰ παρακολουθήσουν τὴν ὁμιλίαν. Αἴφνης περὶ τοὺς 150 νεαρούς, μεταξὺ τῶν ὁποίων πολλοὶ ἦσαν μαθηταί, εἰσώρμησαν εἰς τὸν χῶρον τῆς συγκεντρώσεως κραυγάζοντες «Μακάριος - Μακάριος» καὶ κρατοῦντες τὴν φωτογραφίαν τοῦ ἰδίου. Ταυτοχρόνως ἤρχισαν νὰ ὑβρίζουν, νὰ προκαλοῦν καὶ νὰ ἀσχημονοῦν πρὸ τοῦ φακοῦ ξένων ἀνταποκριτῶν· ἔσειον τοὺς γρόνθους των καὶ ἔρριπτον σωρείαν ἀντικειμένων (γιαούρτι, λεμόνια, αὐγά, φυλλάδια κ.ἄ.) ἐναντίον τοῦ ὑποψηφίου τοῦ συναγωνιστοῦ του Δρ. Θεμ Δέρβη καὶ τῶν μελῶν τοῦ ἐπιτελείου του. Ὅλα

αὐτὰ ἔγιναν ὑπὸ τὰ ὄμματα τῆς ἀστυνομίας, ἡ ὁποία ἐφάνη ἀνίκανος, μᾶλλον ἀπρόθυμος νὰ ἐπιβάλῃ τὴν τάξιν. Μετά, τὰ ἴδια ὀλιγάριθμα πρόσωπα, ἀπέκοψαν δύο φορὰς τὰ σύρματα τῶν μεγαφώνων, τὰ ὁποῖα ἐφρούρουν ἀστυνομικοί.

Εὐυπόληπτος πολίτης Λευκωσίας παρευρισκόμενος εἰς τὴν συγκέντρωσιν καὶ ἀγανακτήσας διὰ τὰ συμβαίνοντα ὑπέδειξεν εἰς ἀστυνομικὸν πρόσωπα, τὰ ὁποῖα ἐκράτουν γιαούρτι καὶ ἔρριπτον αὐτό, ἀλλ' ὁ ἀστυνομικὸς οὐδένα συνέλαβε. Ἄλλος δὲ ἀστυνομικὸς ἱστάμενος πλησίον, εἶπε μεγαλοφώνως: «Ἔπρεπε νὰ μὴν ἐφόρουν στολὴν τζιὲ ἐκανόνιζά σε ἐγιὼ ρέ». Τοὺς ἀριθμοὺς τῶν ἀστυνομικῶν τούτων, καθὼς καὶ πολλῶν ἄλλων, οἱ ὁποῖοι ἠρνήθησαν νὰ πράξουν τὸ καθῆκον των κατέχει τὸ πολιτικὸν γραφεῖον τοῦ κ. Εὐδόκα.

Ὑπὸ τὰς συνθήκας αὐτὰς ἦτο ἀδύνατον νὰ γίνῃ ἡ προεκλογικὴ ὁμιλία. Ἀξίζει νὰ σημειωθῇ, ὅτι ὁ ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν κ. Πολ. Γιωρκάτζης, κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἐπεισοδίων, εὑρίσκετο εἰς γειτονικὸν κατάστημα, ἀλλὰ δὲν ἐθεώρησε ἀναγκαῖον νὰ ἐπέμβῃ.

Ξένος δημοσιογράφος, αὐτόπτης μάρτυς τῶν πρωτοφανῶν τούτων ἐκτρόπων, ἐδήλωσε: «Παρηκολούθησα πολλὰς προεκλογικὰς συγκεντρώσεις εἰς πλείστας χώρας, ἀλλ' οὐδέποτε εἶδα παρόμοιον θέαμα». Ἡ Κυβέρνησις ὅμως καὶ ὁ ἴδιος ὁ Μακάριος ὄχι μόνον δὲν προσεπάθησαν νὰ ἐμποδίσουν τὰ ἐπεισόδια, ἀλλὰ καὶ δὲν ἐφιλοτιμήθησαν ἐκ τῶν ὑστέρων ἔστω νὰ τὰ καταδικάσουν. Ἄγνοιαν δὲν ἠδύναντο νὰ προσποιηθοῦν διότι ὁ κ. Εὐδόκας, μετὰ τὰ ἐπεισόδια, ἀπέστειλε τὸ ἑξῆς τηλεγράφημα πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας:
«Μακαριώτατε,

Τὴν 5 μ.μ. τῆς σήμερον προειδοποίησα Ὑμᾶς περὶ τῶν σχεδιασθέντων ἐκτρόπων ἐκ μέρους ὀπαδῶν σας. Ἠρνήθητε νὰ ἐπέμβητε, διὰ νὰ σώσητε καὶ τὰ τελευταῖα ἴχνη δημοκρατίας. Τὴν 7ην ἑσπερινὴν ἡ δημοκρατία ἀπέθανεν ἐν Κύπρῳ. Ἀπολύτως ὑπεύθυνος διὰ τοῦτο εἶσθε Ὑμεῖς.

Δὲν θέλετε ἐκλογάς. Διατί τότε προεκηρύξατε αὐτάς;

Τ. ΕΥΔΟΚΑΣ»

Τὴν αὐτὴν στάσιν ἐτήρησαν καὶ αἱ Κυβερνητικαὶ ἐφημερίδες, πλὴν τῆς «Ἐλευθερίας» καὶ τῆς ἑβδομαδιαίας «Κύπρου».

Ἡ ἐφημερὶς «Κύπρος», τρεῖς ἡμέρας μετὰ τὰ ἐπεισόδια εἰς κύριον ἄρθρον ἔγραψεν:

«Ἐθρήνησαν καὶ ἐπένθησαν καὶ ἠσθάνθησαν ψ υ χ ι κ ὴ ν καὶ ἐ θ ν ι κ ὴ ν ἐξουθένωσιν ὅσοι νουνεχεῖς ἄνθρωποι παρέ-

στησαν μάρτυρες τῶν ἐκτρόπων τὴν ἑσπέραν τῆς παρελθούσης Παρασκευῆς εἰς τὴν προεκλογικὴν συγκέντρωσιν τοῦ ὑποψηφίου τῆς ἀντιπολιτεύσεως κ. Τάκη Εὐδόκα εἰς τὴν Λευκωσίαν. Καὶ οἱ νοήμονες ὑποστηρικταὶ τοῦ Μακαρίου ἐλυπήθησαν κατάκαρδα διὰ τὴν χειρίστην ὑπηρεσίαν, τὴν ὁποίαν προσέφεραν εἰς τὸν Μακαριώτατον ὅσοι ἦσαν ὑπεύθυνοι διὰ τὰ ἔκτροπα, τὰ ὁποῖα συνέτειναν εἰς τὴν ματαίωσιν τῆς προεκλογικῆς συγκεντρώσεως, ὑπὸ τὰ ὄμματα τῆς διεθνοῦς κοινῆς γνώμης, τὴν ὁποίαν ἐνημέρωσαν οἱ φωτογραφικοὶ φακοὶ καὶ τὰ τηλεγραφήματα τῶν ξένων δημοσιογράφων.

Ἡ ἐπικράτησις τοῦ Μακαρίου δὲν ἐχρειάζετο τοιαύτας μεθόδους. Καὶ ἡ νίκη τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας δυστυχῶς ἐπεσκιάσθη ἀπὸ ὅσα ἔγιναν τὴν ἑσπέραν τῆς παρελθούσης Παρασκευῆς. Ἴσως νὰ μᾶς εἴπουν μερικοί, ὅτι εἰ-

Ὀπαδοὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου ἐλέγχουν, ἀπὸ ἐκλογικοὺς καταλόγους, ποῖοι δὲν προσῆλθαν, διὰ νὰ μεταφέρουν αὐτοὺς ἀργότερον.

μεθα ἀφελεῖς ζητοῦντες τὴν διεξαγωγὴν ἐκλογῶν ὑπὸ συνθήκας τοιαύτας ὥστε ὁ ἡττώμενος νὰ σπεύδῃ διὰ νὰ συγχαρῇ τὸν νικητήν, ὅπως συμβαίνει εἰς ὅλας τὰς πολιτισμένας χώρας, ὅπου τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐκλογῶν ὑπὸ οὐδενὸς ἀμφισβητεῖται. Μὲ ὅσα ἔγιναν τὴν Παρασκευὴν δὲν δύναται ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Μακάριος νὰ ἀναμένῃ σήμερον τὰ συγχαρητήρια τοῦ ἀντιπάλου του. *Δυστυχῶς* δὲν δύναται νὰ τὰ ἀναμένῃ, χωρὶς τοῦτο νὰ σημαίνῃ ὅτι θὰ τὰ ἐξησφάλιζεν ἂν τὰ ἐπεισόδια τῆς Παρασκευῆς δὲν συνέβαινον. Καὶ ἐδόθη οὕτω ἡ εὐκαιρία εἰς τοὺς ἀντιπάλους τοῦ Μακαρίου νὰ ὁμι-

λοῦν ἀκατασχέτως καὶ ἀτελευτήτως ὅτι ἡ προεκλογικὴ ἐκστρατεία δὲν διεξήχθη ὅπως ἔπρεπε. Καὶ ἡ ἐπιχειρηματολογία των καὶ αἱ πολιτικαὶ ἀντεγκλήσεις ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου θὰ συνεχίζωνται εἰς μίαν περίοδον κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ ἀπαιτῆται ψυχικὴ ἑνότης καὶ συσπείρωσις δυνάμεων *διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν ἐθνικῶν κινδύνων*, τοὺς ὁποίους προβλέπομεν ὅτι ἐπιφυλάσσει εἰς τὸν δύσμοιρον αὐτὸν λαὸν τὸ ἄμεσον μέλλον.

«Πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ αἰσθανθῇ κάθε νουνεχὴς πολίτης *ψυχικὴν* ἐξουθένωσιν, ὅταν ὡρισμένοι ἔξαλλοι ἔδιδον τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι δὲν ὑπάρχει ἐλευθερία λόγου εἰς τὸν τόπον αὐτὸν καὶ ὅτι εἶναι εἶδος δυσεύρετον ἡ αἴσθησις τοῦ τί εἶναι πολιτισμένη ἐκδήλωσις;

Πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ αἰσθανθῇ *ἐθνικὴν* ἐξουθένωσιν, ὅταν παρέστη μάρτυς ἀποδοκιμασίας ἐθνικῶν συμβόλων καὶ ἐθνικῶν συνθημάτων, ἐπειδὴ τὰ ἐθνικὰ αὐτὰ σύμβολα καὶ τὰ ἐθνικὰ συνθήματα ἐρρίπτοντο ἀπὸ τοῦ βήματος τοῦ πολιτικοῦ ἀντιπάλου; Πῶς νὰ μὴ ραγίσῃ ἡ καρδία παντὸς συνετοῦ ἀνθρώπου ὅταν ἤκουε τὰ γιουχαΐσματα ὡς ἀπάντησιν εἰς τὸ σύνθημα ὑπὲρ τῆς Ἑνώσεως, τὸ ὁποῖον ἐρρίπτετο ἀπὸ ὑποστηρικτὴν τῆς ὑποψηφιότητος τοῦ κ Εὐδόκα;

Πιστεύομεν ὅτι ἡ προεκλογικὴ περίοδος εἶναι χρήσιμος διὰ δύο κυρίως λόγους: Πρῶτον, διὰ νὰ δίδεται ἡ εὐκαιρία εἰς τὰ πολιτικὰ κόμματα ἢ προσωπικότητας νὰ ἐκθέτουν τὰς ἀπόψεις των ἐπὶ τῶν κοινῶν καὶ δεύτερον διὰ νὰ διαπαιδαγωγῆται ὀρθῶς ὁ κόσμος.

Τὸ πρῶτον καθῆκον μετὰ βασάνων ἐγένετο ἀπόπειρα νὰ ἐκπληρωθῇ. Πρὸς τὸ δεύτερον οὐδεὶς σεβασμὸς ἐπεδείχθη. Δυστυχῶς καὶ ὁ ἡμερήσιος τύπος δὲν ἐξεπλήρωσε τὸν προορισμόν του, ἰδιαιτέρως ἔναντι τῶν ἐπεισοδίων τῆς Παρασκευῆς, μὲ μοναδικὴν τιμητικὴν ἐξαίρεσιν τὴν συνάδελφον «Ἐλευθερίαν». Κραυγάζει μὲ ἀγωνίαν ὁ τίμιος πολίτης: Πῶς ἐκπληροῦται ὁ ρόλος τοῦ τύπου; Διὰ τῆς διαστρεβλώσεως τῶν γεγονότων; Διὰ τῆς ἐλλείψεως θάρρους καὶ ἀποφασιστικότητος εἰς τὸ νὰ λεχθῇ ἡ ἀλήθεια καὶ νὰ καταδικασθοῦν τὰ ἀπαράδεκτα; Ἐὰν ὅσοι ἔχουν τὴν ἀξίωσιν νὰ προβάλλουν ὡς καθοδηγηταὶ καὶ διαμορφωταὶ τῆς κοινῆς γνώμης δὲν ὁμιλοῦν τὴν ἀλήθειαν, ποῖος πρέπει νὰ τὴν λέγῃ. Οὐδὲν ἔγραψεν ἡ ἐφημερὶς τῆς Ἀριστερᾶς διὰ νὰ ἐπικρίνῃ τὰ ἐπεισόδια. Καὶ ἡ «Πατρὶς» τὴν ἐπομένην ὡμίλησε περὶ «ἀλητῶν τοῦ ΑΚΕΛ» εἰς τὰς ἐκδηλώσεις τοῦ κ. Εὐδόκα. Γνωρίζομεν, ὅτι τελείως ἀβάσιμος εἶναι ὁ ἰσχυρισμὸς αὐτὸς τῆς «Πατρίδος». Ἀλλὰ ἡ σιωπὴ τὴν ἐπαύριον τῶν ἐπεισοδίων τοῦ δημοσιογραφικοῦ ὀργάνου τῆς Ἀριστερᾶς, ἡ μὴ *ἄμεσος* καταδίκη τῶν ἀπαραδέκτων ἐκδηλώσεων, τῆς δυσχεραί-

νει τὴν θέσιν. Καὶ καθιστᾶ τὰς διαψεύσεις της ἀνισχύρους, διότι γίνονται κατόπιν ἑορτῆς.

«Πόσην θλῖψιν ἠσθάνθησαν ὅσοι ἀγαποῦν τὸν τόπον αὐτόν, ὅσοι θέλουν νὰ διαπαιδαγωγηθῇ ὁ λαὸς καὶ ἡ νεολαία μὲ τὰ ἰδεώδη τῆς δημοκρατίας, ὅταν εἶδον ὅτι οἱ ὑπεύθυνοι τῶν ἐκλογικῶν ἐπιτελείων τῶν ὑποστηριζόντων τὴν ὑποψηφιότητα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου δὲν εὗρον τὴν ψυχικὴν δύναμι νὰ καταδικάσουν τὰ ἔκτροπα. Γνωρίζομεν ὅτι εἰς τοὺς ὑπευθύνους τῶν ἐκλογικῶν αὐτῶν ἐπιτελείων προεκάλεσαν θλῖψιν καὶ στενοχωρίαν τὰ ἔκτροπα. Ἀλλὰ μὲ τὴν ἀπουσίαν ἀποδοκιμασίας ἔδωσαν τὴν ἐντύπωσιν ὅτι τὰ ἐπικροτοῦν. Γνωρίζομεν, ὅτι δὲν τὰ ἐπικροτοῦν. Ἀλλὰ ἡ ἐντύπωσις ἔμεινεν, ἰδιαιτέρως μὲ τὰς ἐξεζητημένας αἰτιάσεις ὅλων ἐκείνων ποὺ ἐδοκίμασαν ἀνεπιτυχῶς νὰ κολάσουν τὰ πράγματα. Ἐλησμόνησαν, ὅτι δὲν εἶναι μόνον ἡ ἐλευθερία ποὺ θέλει τόλμην καὶ ἀρετήν. Τὰ ἀδαμάντινα αὐτὰ προσόντα ἀπαιτοῦνται διὰ πάντα κατέχοντα ἡγετικὴν θέσιν.

«Παραλλήλως πρὸς τὰ ἀνωτέρω, μᾶς εἶναι ἀδιανόητον νὰ ἀντιληφθῶμεν ὅτι ἦτο ἀδύνατον διὰ τὴν ἀστυνομίαν νὰ προλάβῃ καὶ νὰ πατάξῃ τὴν ἀπρέπειαν. Ὁ διαθέτων κοινὸν νοῦν πολίτης διερωτᾶται καὶ ζητεῖ ἀπὸ τοὺς ὑπευθύνους ἀπάντησιν: Ἂν ἡ ἀστυνομία δὲν ἠδύνατο νὰ βάλῃ εἰς τὴν θέσιν των 200 ἄτομα — ποὺ τόσην ζημίαν προεκάλεσαν εἰς τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου — ποῖον καθῆκον τότε δύναται νὰ ἐκτελέσῃ;»

Ὁ ραδιοφωνικὸς σταθμὸς B.B.C. μετέδωσε σχετικῶς μὲ τὰ ἐπεισόδια τὰ ἑξῆς:

«Ὁ Δρ. Εὐδόκας, εἷς εὐυπόληπτος ψυχίατρος τὸ ἐπάγγελμα, ἔλαβε ἓν κτηνῶδες μάθημα ψυχολογίας τοῦ ὄχλου.

«Εἰς μίαν τῶν κεντρικῶν πλατειῶν τῆς πόλεως συνεκεντρώθη πλῆθος ἀρκετῶν χιλιάδων διὰ νὰ ἀκούσουν τὴν ὁμιλίαν τοῦ κ. Εὐδόκα. Ἡ ἀτμόσφαιρα ἦτο ἐξ ἀρχῆς τεταμένη μὲ συριγμοὺς καὶ φωνὰς καὶ κραυγὰς ὑπὲρ τῆς Ἑνώσεως, ποὺ ἐφώναζαν προφανῶς οἱ ὑποστηρικταί του.

«Μετά, βροχὴ φυλλαδίων ὑπὲρ τοῦ Μακαρίου ἐρρίφθησαν ἀπὸ ἓν κτίριον ὄπισθεν τῆς ἐξέδρας. Μετ' ὀλίγον, ὁμὰς ἑκατὸν περίπου καὶ πλέον νεαρῶν σκληρῶν διαδηλωτῶν κραυγαζόντων ἐν χορῷ Μακάριος, πολλοὶ τῶν ὁποίων ἐκράτουν πινακίδας μὲ τὴν φωτογραφίαν του, εἰσήλασαν ὄπισθεν τοῦ ἀστυνομικοῦ κλοιοῦ ὁ ὁποῖος τὴν ἐπροστάτευε.

«Εἶχον προφανῶς ἐκδράμει μὲ σκοπὸν νὰ διαλύσουν τὴν συγκέντρωσιν. Ἐξεσφενδόνιζον αὐγά, χαρτόνια παγωτοῦ (γιαουρτιοῦ εἰς τὴν πραγματικότητα) καὶ ἄλλα βλήματα κα-

Τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐπιθέσεως τῶν ὁπαδῶν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου ἐναντίον τοῦ κ. Εὐδόκα καὶ τῶν συνεργατῶν του, κατὰ τὴν προεκλογικὴν συγκέντρωσιν εἰς Λευκωσίαν.

τὰ τοῦ Δρος Εὐδόκα καὶ τῶν ὑποστηρικτῶν του καὶ ἔρριπτον καὶ ἄλλα φυλλάδια. Ἐκραύγαζον ρυθμικὰ «Μακάριος, Μακάριος, Μακάριος» καὶ περισσοτέρας τῆς μιᾶς φορᾶς προσεπάθησαν νὰ καταλάβουν ἐξ ἐφόδου τὴν ἐξέδραν.

«Ἡ Ἀστυνομία, ἥτις εἶχε φέρει ἐνισχύσεις συνεκράτησεν αὐτοὺς εἰς βιαίας σκηνὰς ἄλλως ὅμως ἀπέτυχε νὰ τοὺς ἐλέγχῃ.

«Τὸ σύστημα μεγαφώνων διὰ τοῦ ὁποίου θὰ μετεδίδετο ἡ ὁμιλία τοῦ Δρος Εὐδόκα ἠχρηστεύθη, ἀφοῦ δὲ οἱ δευτερεύοντες ὁμιληταὶ προσεπάθησαν ματαίως ἐπὶ μίαν σχεδὸν ὥραν νὰ γίνουν ἀκουστοί, ὁ Δρ. Εὐδόκας ἐματαίωσε τὴν συγκέντρωσιν χωρὶς ὁ ἴδιος νὰ προσπαθήσῃ νὰ ὁμιλήσῃ. Ὡς μοῦ εἶπεν, ἔπραξε τοῦτο διὰ νὰ ἀποφευχθοῦν περαιτέρω ταραχαί. Ἐνῶ ἀπεχώρει ἐχειροκροτεῖτο ὑπὸ ὀπαδῶν του.

«Βραδύτερον εἰς δημοσιογραφικὴν συνδιάσκεψιν ὁ Δρ. Εὐδόκας, φέρων εἰσέτι τὸ λερωμένον ἐπανωφόρι του, εἶπεν ὅτι εἶχε προειδοποιήσει τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Μακάριον δι' ὅ,τι θὰ συνέβαινε καὶ εἶχε ζητήσει τὴν προσωπικήν του ἐπέμβασιν. Κατηγόρησε τὴν Ἀστυνομίαν ὅτι συμπεριφέρθη μὲ τραχύτητα ἔναντι τῶν ὀπαδῶν του καὶ ἐκτύπησεν ἐκείνους ἀντὶ τοὺς ταραχοποιούς. Ἐξέφρασε τὴν πεποίθησιν ὅτι αἱ ἀρχαὶ προσπαθοῦν νὰ τὸν ἐξαναγκάσουν νὰ ἀποσύρῃ τὴν ὑποψηφιότητά του, ἀλλὰ ἠρνήθη νὰ πράξῃ τοῦτο».

Ὁ «ἀμερόληπτος» ὅμως ραδιοφωνικὸς σταθμὸς Κύπρου οὐδὲν περὶ τῶν ἐπεισοδίων μετέδωσε.

Χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ ἐπιστολὴ αὐτόπτου μάρτυρος τῶν ἐπεισοδίων, ὁ ὁποῖος εἶναι Κύπριος ἐκ Κόγκου. Ἡ ἐπιστολὴ ἐδημοσιεύθη εἰς Κυπριακὴν ἐφημερίδα, ἔχει δὲ ὡς ἑξῆς:

«Παρευρέθην ψὲς εἰς τὴν προεκλογικὴν συγκέντρωσιν τῆς Ἑνωτικῆς Παρατάξεως καὶ παρηκολούθησα, μετὰ λύπης μου, τὰ ἔκτροπα ποὺ συνέβησαν, ὑπὸ τὰ ἀνεκτικὰ βλέμματα δεκάδων ἀστυνομικῶν ἐναντίον τῶν ἐκφωνητῶν.

«Τίποτε δὲ μπόρεσα νὰ ἀκούσω ἀπὸ τὰ λόγια τῶν ἐκφωνητῶν, διότι τὰ σύρματα τῶν μεγαφώνων ἀπεκόπησαν καὶ ἐδέσποζον τὰ οὐρλιαχτὰ τῶν τραμπούκων τῆς Κυβερνητικῆς Παρατάξεως.

Κάποιος πλησίον μου ἐφώναξεν: «Κάμνουν ὅπως τοὺς μαύρους τῆς Ἀφρικῆς». Δὲν ξεύρω ἂν τὰ λόγια μου ἀκούσθηκαν ὅταν τοῦ ἀπάντησα: «Ὄχι, κύριε, οἱ μαῦροι τῆς Ἀφρικῆς ἐφάνησαν πιὸ πολιτισμένοι ἀπὸ ἐμᾶς τοὺς Κυπρίους εἰς τὸ ζήτημα αὐτό».

Πράγματι, τὸν Ἰούνιον τοῦ 1960 μοῦ δόθηκεν ἡ εὐκαιρία

νὰ ἀκούσω προεκλογικὴν ὁμιλίαν τοῦ δολοφονηθέντος Πατρὶς Λουμούμπα, ἀρχηγοῦ τοῦ κόμματος Μ.Ν., καθὼς καὶ τῶν ἀντιπάλων του, τοῦ κόμματος Ρ.Ν.Ρ. καὶ μπορῶ νὰ σᾶς διαβεβαιώσω ὅτι τέτοιες αἰσχρότητες δὲν ἔγιναν ἀπὸ τοὺς Κογκολέζους.

Πῶς ἡ Μακαριακὴ Παράταξις ὁμιλεῖ περὶ «Δημοκρατικῶν» ἐκλογῶν, ὅταν ἡ Κυβέρνησις ἔκαμεν ὅ,τι μποροῦσε διὰ νὰ μὴν ἀκουσθῇ ἡ ἀντιπολίτευσις;

Εἰς τὲς πολιτισμένες χῶρες τὸ ραδιόφωνον καὶ ἡ τηλεόρασις τίθενται ἐπὶ ἴσης βάσεως, εἰς τὴν διάθεσιν τῶν πολιτικῶν κομμάτων διὰ νὰ ἐπικοινωνήσουν μὲ τὸν λαόν. Αὐτὰ τὰ σύγχρονα μέσα, ἀπηγορεύθησαν εἰς τὴν ἀντιπολίτευσιν, ἐφευρεθείσης τῆς «οὐδετερότητος» μετὰ ὀκτὼ χρόνων προπαγάνδας ὑπὲρ τῆς προσωπολατρείας τοῦ «ἑνὸς καὶ μόνου».

Σχεδὸν ὅλαι αἱ ἐφημερίδες ἐλέγχονται ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως καὶ αἱ μόναι δύο τῆς ἀντιπολιτεύσεως «Πατρὶς» καὶ «Ἐθνική» καταδιώκονται. Ἄρα καὶ μέσῳ τοῦ τύπου ἡ ἀντιπολίτευσις ἀδυνατεῖ νὰ ἐπικοινωνήσῃ μὲ τὸν λαόν.

Τὰ «φέϊγ βολὰν» καὶ αἱ ἀφίσες τῆς ἀντιπολιτεύσεως ξεσχίζονται καὶ ἐξαφανίζονται ὀλίγες ὧρες μετὰ ποὺ θὰ τοιχοκολληθοῦν. Καὶ μὲ αὐτὸ τὸ μέσον πάλιν ἐμποδίζεται ὁ λαὸς νὰ μάθῃ ἔστω καὶ κάτι περὶ τῆς ἀντιπολιτεύσεως.

Στὸν τολμηρὸν Τάκην Εὐδόκαν καὶ τοὺς συνεργάτες του ἀπέμεινε μόνον τὸ πιὸ ἀρχαῖο μέσο ἐπικοινωνίας, ἡ ἀπ' εὐθείας ὁμιλία πρὸς τὸν λαόν. Ἀλλὰ καὶ σ' αὐτὸ ἐμποδίσθησαν.

Αὐτὰ καὶ μόνον νὰ σκεφθῇ κανεὶς παύουν πλέον οἱ ἐκλογὲς νὰ θεωρηθοῦν δημοκρατικὲς καὶ τίμιες, διότι θὰ διεξαχθοῦν ἐπὶ ἀνίσου βάσεως.

Βλέποντας τὰ ψεσινὰ αἴσχη ντράπηκα διὰ τὸ κατάντημα τῆς Κύπρου ποὺ ὁ λαός της τυφλωμένος ἀπὸ τὴν προπαγάνδαν τῆς προσωπολατρείας τοῦ «ἑνὸς καὶ μόνου» σπρώχνει τὴν Κύπρον πρὸς τὸν κομμουνιστικὸν ἔλεγχον.

Ἂς μὴ ἀπογοητεύωνται ὅμως τὰ στελέχη τῆς Ἑνωτικῆς Παρατάξεως. Ὁ σπόρος τῆς ἀντιπολιτεύσεως ἐρρίφθη. Θὰ βλαστήσῃ, καὶ μὲ τὸν καιρὸ θὰ μεγαλώσῃ διὰ νὰ βγάλῃ τὴν Κύπρον ἀπὸ τὸν νέον «μεσαίωνά» της, διὰ νὰ παύσῃ νὰ γίνεται ὅ,τι θέλει ὁ «εἷς καὶ μόνος».

Ἀπηνὴς ὑπῆρξεν ὁ πόλεμος τῶν ὑποστηρικτῶν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου καὶ ἐναντίον τῶν φωτογραφιῶν, τῶν συνθημάτων καὶ τῶν φυλλαδίων τοῦ ἀνθυποψηφίου κ. Εὐδόκα. Πέραν τῶν 100.000 φωτογραφιῶν καὶ συνθημάτων τοῦ

κ. Εὐδόκα ἐτοιχοκολλήθησαν εἰς τὰς πόλεις καὶ εἰς τὰ χωρία, ἀλλ' οὐδεμία φωτογραφία καὶ οὐδὲν σύνθημα παρέμεινεν εἰς τὴν θέσιν του πέραν τῶν 10΄ μετὰ τὴν τοιχοκόλλησιν, διότι ὀπαδοὶ τοῦ ἀντιπάλου του, ἐνώπιον πολλάκις τῶν ἀστυνομικῶν, κατεξέσχιζον αὐτά. Εἰς πολλὰς περιπτώσεις τὸ ἔργον τοῦτο ἀνελάμβανον ἡ ἴδια ἡ ἀστυνομία, διδάσκαλοι καὶ ἄλλοι δημόσιοι ὑπάλληλοι.

Ἀποτέλεσμα τῆς συνωμοσίας τῆς σιωπῆς, τὴν ὁποίαν ἐκήρυξαν ἐναντίον τοῦ κ. Εὐδόκα οἱ ὑποστηρικταὶ τοῦ Μακαρίου καὶ ὁ τύπος ὑπῆρξεν, ὅτι οἱ πλεῖστοι τῶν ψηφοφόρων, κυρίως τῶν χωρίων, οὐδὲν ἤκουσαν περὶ τοῦ κ. Εὐδόκα, οὐδεμίαν φωτογραφίαν αὐτοῦ εἶδαν καὶ οὐδεμίαν δήλωσίν του ἀνέγνωσαν.

Ὀπαδὸς τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου ὑποδεικνύει, ἔξω ἀπὸ τὸ ἐκλογικὸν κέντρον, εἰς ἐκλογέα τί θὰ ψηφίσῃ. Ἱερωμένος φέρει τὴν φωτογραφίαν τοῦ Μακαρίου εἰς τὸ ἔνδυμά του.

Ἡ διεξαγωγὴ τῶν ἐκλογῶν

Αἱ ἐκλογαὶ τῆς 25ης Φεβρουαρίου 1968, καθὼς προπαρεσκευάσθησαν καὶ διεξήχθησαν, θὰ παραμείνουν εἰς τὴν ἱστορ αν τῆς Κύπρου ὡς παράδειγμα ἀνελευθέρων, ἀντιδημοκρατικῶν καὶ νόθων ἐκλογῶν.

Οἱ ἐκλογικοὶ κατάλογοι ἡτοιμάσθησαν κατὰ τρόπον πρωτόγονον. Εἰς τὰς πόλεις ὑπάλληλοι τῆς Κυβερνήσεως περιήρχοντο τὰς οἰκίας καὶ κατέγραφον τοὺς ψηφοφόρους εἴτε ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀστυνομικῶν ταυτοτήτων, εἴτε ἐπὶ τῇ βάσει πληροφοριῶν, τὰς ὁποίας ἐλάμβανον ἀπὸ τοὺς πολίτας, διότι πολλοὶ δὲν εἶχον ταυτότητας. Εἰς τὰ χωρία οἱ ἐκλογικοὶ κατάλογοι συνεπληρώθησαν ὑπὸ τῶν κοινοταρχῶν. Κατ' αὐτὸν ὅμως τὸν τρόπον ἦτο δυνατὸν τὸ ἴδιον πρόσωπον νὰ ἐγγραφῇ εἰς τοὺς ἐκλογικοὺς καταλόγους περισσοτέρας τῆς μιᾶς φορᾶς. Ἂν δὲ λάβῃ κανεὶς ὑπ' ὄψιν του ὅτι, συμφώνως πρὸς τὰς ὁδηγίας τοῦ ἐφόρου τῶν ἐκλογῶν, ἕκαστος ψηφοφόρος ἠμποροῦσε νὰ ψηφίσῃ, ἐὰν ἐπαρουσίαζε τὴν ἀστυνομικὴν ταυτότητά του, ἢ τὸ διαβατήριόν του, ἢ τὴν ἄδειαν ὁδηγοῦ ἢ δύο πρόσωπα, τὰ ὁποῖα θὰ ἐπιστοποιοῦν τὴν ταυτότητα τοῦ ψηφοφόρου, ἀντιλαμβάνεται τότε πόσον εὔκολον ἦτο δι' ἕνα ψηφοφόρον νὰ ψηφίσῃ δύο, τρεῖς, τέσσερις ἢ καὶ περισσοτέρας φοράς, χωρὶς νὰ εἶναι δυνατὸν εἰς τὸν ἐκλογικὸν ἀντιπρόσωπον τοῦ ἀντιπάλου νὰ ἐλέγχῃ τὴν παράβασιν αὐτήν. Εἰς τοὺς ἐκλογικοὺς καταλόγους ὅμως δὲν κατεγράφησαν χιλιάδες ψηφοφόροι, οἱ ὁποῖοι παρημέλησαν ἢ δὲν ἠμπόρεσαν διὰ προσωπικοὺς λόγους νὰ μεταβοῦν εἰς τὰ ἁρμόδια κυβερνητικὰ γραφεῖα, διὰ νὰ ἐγγραφοῦν. Πολλοὶ ξένοι ὑπήκοοι συμπεριελήφθησαν εἰς τοὺς ἐκλογικοὺς καταλόγους, ἀλλὰ καὶ ὀνόματα πολλῶν προσώπων εὑρισκομένων ἐκτὸς Κύπρου, ἀποθανόντων ἢ μὴ ἐχόντων τὴν ἀπαιτουμένην ἡλικίαν.

Κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν ἐκλογῶν τὰ κέντρα, εἰς τὰ ὁποῖα διεξήγετο ἡ ψηφοφορία καὶ τὰ ὁποῖα ἐστεγάζοντο εἰς τὰ σχολικὰ κτίρια, εἶχον μεταβληθῆ εἰς προεκλογικὰ κέντρα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου. Φωτογραφίαι αὐτοῦ ἐκάλυπτον τοὺς τοίχους τοῦ κτιρίου καὶ συνθήματα ὑπὲρ τοῦ Μακαρίου, ὅπως π.χ. «Ψηφίστε Μακάριον» ἦσαν ἀνηρτημένα ἄνωθεν τῆς εἰσόδου τοῦ ἐκλογικοῦ κέντρου. Εἰς οὐδὲν ὅμως ἐκλογικὸν κέντρον τῆς νήσου ὑπῆρχεν ἡ φωτογραφία τοῦ ἀνθυποψηφίου τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου.

Ἔξω ἀπὸ κάθε ἐκλογικὸν κέντρον ὑπῆρχον συνεργεῖα ἐπηνδρωμένα διὰ κομμουνιστῶν καὶ ὀπαδῶν τοῦ Μακαρίου, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ πολλοὶ δημόσιοι ὑπάλληλοι. Τὰ πρόσωπα αὐτὰ τὰ ὁποῖα ἔφερον εἰς τὸ σακκάκι των τὴν φωτο-

γραφίαν τοῦ Μακαρίου, ἐκράτουν ἀντίγραφα τῶν ἐκλογικῶν καταλόγων, εἰς τοὺς ὁποίους ἐσημείωνον τὰ ὀνόματα τῶν προσερχομένων νὰ ψηφίσουν. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἤλεγχον, ποῖοι δὲν ἐψήφισαν, καὶ ἔστελλον ἀνθρώπους νὰ φέρουν αὐτοὺς διὰ τῆς βίας. Ἄλλα πρόσωπα ἐκράτουν ὁμοίωμα τοῦ ψηφοδελτίου καὶ ὑπεδείκνυον εἰς τοὺς ψηφοφόρους νὰ ψηφίσουν τὸν Μακάριον. Ἐννοεῖται, ὅτι ὅλα αὐτὰ ἐγίνοντο ἐνώπιον ἀστυνομικῶν, οἱ ὁποῖοι ὅμως παρέμενον ἀπαθεῖς. Ἀντιλαμβάνεται λοιπόν, ὁ οἱοσδήποτε ὑπὸ ποίαν ψυχολογικὴν πίεσιν διεξήχθη ἡ ψηφοφορία.

Εἰς πολλὰ χωρία, ὅπου κυρίως δὲν ὑπῆρχεν ἐκλογικὸς ἀντιπρόσωπος τοῦ ὑποψηφίου τῆς ἀντιπολιτεύσεως καὶ αὐτὸ συνέβαινε, ἐξ αἰτίας φόβου, εἰς τὰ περισσότερα χωρία, ἡ ψηφοφορία διεξήγετο ἀνοικτά. Εἰς ἄλλα χωρία ὁ κοινοτάρχης συνεκέντρωσεν ἀπὸ τῆς προηγουμένης τὰς ταυτότητας τῶν ψηφοφόρων, διὰ νὰ ἐξαναγκασθοῦν αὐτοὶ νὰ ψηφίσουν.

Κατὰ τὴν διαλογὴν τῶν ψήφων πολλῶν χωρίων, ἰδίως τῆς Πάφου, παρετηρήθη τὸ περίεργον ἀλλ' ἀποκαλυπτικὸν τοῦ τρόπου, μὲ τὸν ὁποῖον διεξήχθησαν αἱ ἐκλογαί, φαινόμενον, ὅλα τὰ ψηφοδέλτια νὰ φέρουν κάτωθεν τῆς φωτογραφίας τοῦ Μακαρίου, πανομοιότυπον καὶ καλλιτεχνικώτατον σταυρόν. Ἀντιπρόσωποι τοῦ κ. Εὐδόκα κατὰ τὴν διαλογὴν τῶν ψήφων διεμαρτυρήθησαν πρὸς τὸν γενικὸν ἔφορον τῶν ἐκλογῶν διὰ τὸ φαινόμενον τοῦτο, διότι ἐθεώρησαν τοῦτο ἀφύσικον, διότι μεταξὺ τῶν ψηφοφόρων ὑπῆρχαν γέροντες καὶ ἀμόρφωτοι, οἱ ὁποῖοι ἦτο ἀδύνατον νὰ σχηματίζουν κατὰ τόσον σταθερὸν τρόπον τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ. Ἡ διαμαρτυρία των ὅμως ὑπῆρξεν ἄνευ ἀποτελέσματος.

Αἱ κάλπαι, μετὰ τὸ τέλος τῆς ψηφοφορίας, μετεφέρθησαν ὅλαι διὰ ἀστυνομικοῦ αὐτοκινήτου εἰς τὴν Λευκωσίαν. Αἴτησις τοῦ ὑποψηφίου τῆς ἀντιπολιτεύσεως, ὅπως ἐντὸς τῶν αὐτοκινήτων τῶν μεταφερόντων τὰς κάλπας εἰσέλθη καὶ ἀντιπρόσωπος αὐτοῦ, ἀπερρίφθη ὑπὸ τοῦ γενικοῦ ἐφόρου τῶν ἐκλογῶν, ὁ ὁποῖος ἐδήλωσεν ὅτι «θὰ ἦτο πρακτικῶς ἀδύνατος ἡ μεταφορὰ τῶν ἀντιπροσώπων διὰ τῶν ἀστυνομικῶν ὀχημάτων, ποὺ θὰ χρησιμοποιηθοῦν, τὰ ὁποῖα δὲν ἔχουν οὔτε παράθυρα οὔτε καθίσματα ἐκτὸς εἰς τὸ ἐμπρόσθιον μέρος». Κατ' αὐτὸν ὅμως τὸν τρόπον αἱ κάλπαι ἐταξίδευσαν εἰς ἀπόστασιν ἑκατοντάδων μιλίων κλεισμέναι ἐντὸς τοῦ ἀστυνομικοῦ αὐτοκινήτου.

Ἀνάλυσις τῶν ἐκλογικῶν ἀποτελεσμάτων

Ἐφ' ὅσον αἱ ἐκλογαὶ διεξήχθησαν, ὅπως ἀνεπτύξαμεν προηγουμένως, ἦτο ἑπόμενον ὅτι θὰ εἶχον ἀποτελέσματα, ὁποῖα ἤθελεν ἡ Κυβέρνησις, ἡ ὁποία τὰς διεξήγαγε. Οἱ ἀποτελοῦντες τὴν Κυβέρνησιν καὶ ὁ Κυβερνητικὸς τύπος ὑπεστήριζον, ὅτι δὲν θὰ ἐλάμβανεν ἡ ἀντιπολίτευσις οὔτε τὸ 5% τῶν ψήφων, καὶ πράγματι δὲν τὸ ἔλαβεν. Ἡ ἀνάλυσις ὅμως τῶν ἐκλογικῶν ἀποτελεσμάτων θὰ ἀποδείξῃ περιτράνως, ὅτι, ἐὰν αἱ ἐκλογαὶ διεξήγοντο, ὅπως ἐπιβάλλουν αἱ ἀρχαὶ τῆς δημοκρατίας καὶ τῆς πολιτικῆς ἐλευθερίας, ἡ ἀντιπολίτευσις θὰ συνεκέντρωνε τουλάχιστον τὸ 20% τῶν ψήφων.

Τὸ ποσοστὸν τῆς ἀποχῆς

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Μακάριος καὶ οἱ ὑποστηρικταί του ἔστρεψαν κατὰ τὴν προεκλογικὴν περίοδον, τὰς προσπαθείας των πρὸς ἐξουδετέρωσιν ὄχι μόνον τοῦ ἀντιπάλου ὑποψηφίου ἀλλὰ καὶ τοῦ κινδύνου τῶν ἀποχῶν. Ἐφοβοῦντο, ὅτι ὁ λαός, ἐὰν ἀφίνετο ἐλεύθερος καὶ ἄνευ πιέσεων καὶ ἐκφοβισμῶν, θὰ ἀπεδοκίμαζε τὴν πολιτικὴν τοῦ Μακαρίου καὶ τῆς Κυβερνήσεώς του διὰ τῆς μαζικῆς ἀποχῆς ἐκ τῶν ἐκλογῶν.

Πρὸς ἀποσόβησιν τοῦ κινδύνου τῶν ἀποχῶν, οἱ ὑποστηρικταὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου ἐχώρισαν τὰς πόλεις καὶ τὰ χωριὰ εἰς τομεῖς, ὥρισαν τομεάρχας καὶ ὁδάρχας, ἔργον τῶν ὁπο΄ων ἦτο νὰ ἐπισημάνουν τοὺς ἀντ πάλους καὶ τοὺς οὐδετέρους. Τούτους διὰ πιέσεων καὶ ἀπειλῶν ὑπεχρέωσαν νὰ προσέλθουν εἰς τὰς κάλπας καὶ νὰ ψηφίσουν τὸν Μακάριον. Κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν ἐκλογῶν, ὡς ἐγράφη ἀνωτέρω, συνεργεῖα ἀποτελούμενα ἀπὸ ὀπαδοὺς τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου ἐκάθηντο ἔξωθεν τῶν ἐκλογικῶν κέντρων καὶ ἤλεγχον τὰς ταυτότητας καὶ ἐσημείωνον τοὺς προσερχομένους. Ἐστέλλοντο δὲ κατόπιν ἄνθρωποι εἰς τὰ σπίτια τῶν μὴ προσελθόντων καὶ μετέφερον αὐτούς, διὰ νὰ ψηφίσουν. Τρόφιμοι γηροκομείων καὶ ἄλλων κοινωφελῶν ἱδρυμάτων, τυφλοί, ἀνάπηροι, γέροντες καὶ ἀσθενεῖς ἐκουβαλοῦντο σωρηδὸν εἰς τὰς κάλπας. Εἰς πολλὰς περιπτώσεις ἐχρησιμοπο:ήθησαν καὶ φορεῖα. Ὡρισμέναι πληροφορίαι καὶ στοιχεῖα ἐνισχύουν τὴν ἄποψιν, ὅτι πολλοὶ ἀκόμη ἐψήφισαν διὰ πιστοποιητικῶν τῶν κοινοταρχῶν εἰς τὴν θέσιν μὴ προσελθόντων νὰ ψηφίσουν

Ἀποτέλεσμα τῶν μέτρων τούτων ἦτο, ὅτι τὸ ποσοστὸν ἀποχῆς ὑπῆρξεν ἐξωφρενικῶς μικρόν. Ἀπὸ τὰς 247.653 ψηφοφόρων ἀπέσχον μόνον 16.215 ἤτοι 6.55%. Ἂν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι εἰς τὰς πόλεις τὸ ποσοστὸν ἀποχῆς ὑπερέβαινε τὸ 10%, τότε ἀποδεικνύεται ὅτι τὸ ποσοστὸν ἀποχῆς εἰς τὴν ὕπαιθρον ἐκυμαίνετο μεταξὺ τοῦ 3% — 4%.

Διὰ νὰ ἀποδειχθῇ, ὅτι τὸ ἐλάχιστον ποσοστὸν ἀποχῆς κατὰ τὰς ἐκλογὰς τῆς 25ης Φεβρουαρίου 1968 ὑπῆρξεν ἀποτέλεσμα ἀντιδημοκρατικῶν μέτρων καὶ νοθείας, ἀναφέρομεν ὅτι τὸ ποσοστὸν ἀποχῆς εἰς ὅλα τὰ δημοκρατικὰ κράτη, κυμαίνεται μεταξὺ τοῦ 15—25%. Εἰς τὴν Ἀγγλ΄αν π.χ. κατὰ τὰς ἐκλογὰς τοῦ 1959 τὸ ποσοστὸν ἀποχῆς ἦτο 21,3%, κατὰ τὰς ἐκλογὰς τοῦ 1964 ἦτο 23% καὶ κατὰ τὰς ἐκλογὰς τοῦ 1966 24,2%. Εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸ ποσοστὸν ἀποχῆς κυμαίνεται μεταξὺ τοῦ 20%—25%.

Φυσιολογικὸν ποσοστὸν ἀποχῆς ἐπαρουσιάσθη εἰς ὡρισμένα μόνον ἐκλογικὰ κέντρα τῆς Λευκωσίας καὶ τῶν ἄλλων

πόλεων, ὅπου ἡ μόρφωσις καὶ ἡ οἰκονομικὴ ἀνεξαρτησία τῶν πολιτῶν ἐματαίωσαν τὰς πιέσεις καὶ τὰς ἀπειλὰς τῶν ὁδαρχῶν! Εἰς τὸ ἐκλογικὸν κέντρον Ἑλενείου Λευκωσίας π.χ. τὸ ποσοστὸν ἀποχῆς ἦτο 25%, εἰς τοὺς Ἀγ. Ὁμολογητὰς 18% περίπου καὶ εἰς τὰ πλεῖστα τῶν ἐκλογικῶν κέντρων τῶν πόλεων τὸ ποσοστὸν ἀποχῆς ἐκυμαίνετο μεταξὺ τοῦ 10 — 15%.

Αἱ ψῆφοι τῆς ἀντιπολιτεύσεως

Ἡ ἀντιπολίτευσις εἰς τὰς ἐκλογὰς ἔλαβε μόνον τὸ 3,71% τῶν ψήφων. Τὸ ποσοστὸν ὅμως αὐτὸ οὐδόλως ἀντιπροσωπεύει τὴν πραγματικήν της δύναμιν. Ἡ πραγματικὴ δύναμις τῆς ἀντιπολιτεύσεως θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ φανῇ, ἐὰν αἱ ἐκλογαὶ ἦσαν δημοκρατικαὶ καὶ ἐλεύθεραι, ἐὰν δὲν συνήντα ἀνυπέρβλητα ἐμπόδια εἰς τὴν προσπάθειάν της νὰ διαφωτίσῃ τὸν λαὸν καὶ ἐὰν διὰ τῆς δημιουργίας ὑπηρεσιακῆς κυβερνήσεως ἐξησφαλίζετο ἡ ἀμεροληψία τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ κατὰ τὰς ἐκλογὰς καὶ ἐδημιουργοῦντο αἱ προϋποθέσεις νὰ ὁμιλήσουν ἀφόβως οἱ ἀποτελοῦντες τὴν πνευματικὴν ἡγεσίαν τοῦ τόπου.

Ἡ ἀλήθεια τῶν διατυπουμένων ἀνωτέρω ἀπόψεων καταφαίνεται, κατὰ τρόπον ἀναμφισβήτητον, ἐκ τῆς μελέτης τῶν κάτωθι στατιστικῶν στοιχείων.

Πρὸς ἐξαγωγὴν αὐτῶν τῶν στατιστικῶν στοιχείων ἐλάβομεν ὡς βάσιν τὴν ἐκλογικὴν περιφέρειαν Λευκωσίας. Τὰ ἐκλογικὰ κέντρα τῆς περιφερείας Λευκωσίας διεκρίναμεν εἰς τέσσαρας κατηγορίας. Ἡ πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει τὰ 27 ἐκλογικὰ κέντρα τῶν χωρίων, εἰς τὰ ὁποῖα δὲν ὑπῆρχεν ἐκλογικὸς ἀντιπρόσωπος τῆς ἀντιπολιτεύσεως. Ἡ δευτέρα κατηγορία περιλαμβάνει ἰσάριθμα (27) ἐκλογικὰ κέντρα χωρίων, εἰς τὰ ὁποῖα ὑπῆρχεν ἐκλογικὸς ἀντιπρόσωπος τῆς ἀντιπολιτεύσεως. Τὰ χωρία αὐτὰ ἐλήφθησαν κατὰ τὴν ἀκριβῆ σειρὰν τῆς δημοσιεύσεως τῶν ἀποτελεσμάτων εἰς τὴν ἐφημερίδα «Ἐλευθερία». Ἡ τρίτη κατηγορία περιλαμβάνει τὰ 10 ἐκλογικὰ κέντρα τοῦ δήμου Λευκωσίας. Ἡ τετάρτη κατηγορία περιλαμβάνει ἰσάριθμα (10) ἐκλογικὰ κέντρα τῶν προαστίων. Ἐδῶ ἐλάβομεν ἓν ἐκλογικὸν κέντρον (τὸ πρῶτον εἰς τὴν σειρὰν δημοσιεύσεως) ἐξ ἑκάστου προαστίου, πλὴν τοῦ προαστίου Στροβόλου, ἐκ τοῦ ὁποίου περιελάβομεν δυὸ ἐκλογικὰ κέντρα, λόγῳ τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ κατοίκων.

Α΄ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ

Εἰς τὰ περιλαμβανόμενα εἰς τὴν κατηγορίαν αὐτὴν χωρία δὲν ὑπῆρχεν ἐκλογικὸς ἀντιπρόσωπος τῆς ἀντιπολιτεύσεως, διότι οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ ἐκδηλωθῇ καὶ ὄχι διότι δὲν ὑπῆρχον ὀπαδοὶ τῆς ἀντιπολιτεύσεως. Τὰ ἀποτελέσματα ἀπέδειξαν, ὅτι εἰς 5 μόνον ἐκ τῶν χωρίων τούτων ἡ ἀντιπολίτευσις δὲν ἔλαβε καμμίαν ψῆφον.

Εἰς τὰ χωρία αὐτὰ ἐπὶ 16.399 ἐγγεγραμμένων ἐψήφισαν 15.725. Ἔλαβεν ὁ κ. Εὐδόκας 208 καὶ ἄκυρα ψηφοδέλτια 59, ἤτοι ποσοστὸν ἀποχῆς 4,1%, κ. Εὐδόκας 1,3%, 0,36% ἄκυρα, 98,34% Ἀρχ. Μακάριος.

Τὰ ποσοστὰ αὐτὰ ἐνθυμίζουν πολὺ τὰ ποσοστὰ τῆς Πάφου καὶ ἀποτελοῦν ὁπωσδήποτε πιστὴν ἀντιγραφὴν τῶν ἐκλογικῶν ἀποτελεσμάτων τῶν ὁλοκληρωτικῶν καθεστώτων.

Β΄ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ

Τὰ χωρία αὐτά, ἂν καὶ εὑρίσκωνται εἰς τὴν αὐτὴν ἐπαρχίαν καὶ δὲν διαφέρουν ἀπὸ ἀπόψεως συνθέσεως πληθυσμοῦ ἀπὸ τὰ προηγούμενα χωρία παρουσιάζουν πολὺ διαφορετικὰ ἀποτελέσματα, ἁπλῶς καὶ μόνον, διότι ὑπῆρχεν ἐκλογικὸς ἀντιπρόσωπος τῆς ἀντιπολιτεύσεως.

Ἐπὶ 17.726 ἐγγεγραμμένων, ἐψήφισαν 16.727, ἔλαβεν ὁ κ. Εὐδόκας 730 καὶ ἄκυρα ψηφοδέλτια 154, ἤτοι ποσοστὸν ἀποχῆς 5,6%, κ. Εὐδόκας 4,35%, ἄκυρα 0,90% καὶ Ἀρχ. Μακάριος 94,75%.

Γ΄ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ

Εἰς τὴν κυρίως πόλιν τῆς Λευκωσίας κατοικοῦν ἄνθρωποι κατὰ μέσον ὅρον περισσότερον μορφωμένοι καὶ εἰς μεγαλύτερον βαθμὸν ἀνεξάρτητοι οἰκονομικῶς ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν. Δι' αὐτὸν πρῶτον τὸν λόγον καὶ δεύτερον, διότι αὐτοὶ εἶχαν τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἀκούσουν τὰς ἀπόψεις τῆς ἀντιπολιτεύσεως, ἐπειδὴ καὶ τὴν ἐφημερίδα τῆς ἀντιπολιτεύσεως ἠδύναντο νὰ ἐξασφαλίσουν (ὡς γνωστὸν ἡ ἐφημερὶς «Πατρὶς» οὐδέποτε ἐκυκλοφόρησεν εἰς τὴν ὕπαιθρον) καὶ τὰ διαφωτιστικὰ φυλλάδια αὐτῆς, τὰ ἐκλογικὰ ἀποτελέσματα τῆς κυρίως Λευκωσίας ὑπῆρξαν ἔν τινι βαθμῷ ἀντιπροσωπευτικὰ τῆς Κυπριακῆς κοινῆς γνώμης.

Ἐπὶ 11.543 ἐγγεγραμμένων ἐψήφισαν 10.076, ἔλαβεν ὁ κ. Εὐδόκας 1.247 καὶ ἄκυρα ψηφοδέλτια 217, ἤτοι ποσοστὸν ἀποχῆς 12,7%, κ. Εὐδόκας 12,4%, ἄκυρα 2,1% καὶ Ἀρχιεπίσκοπος Μακάριος 85,2%. Εἰς τὸ ἐκλογικὸν κέντρον Ἑλενείου, ὅπου κατοικοῦν οἱ αὐτόχθονες Λευκωσιᾶτες ἄνω τοῦ 50% τῶν ψηφοφόρων ἀπεδοκίμασαν τὴν πολιτικὴν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου. Ἐπὶ 1,428 ἐγγεγραμμένων ἐψήφισαν 1,073, ἀπέσχον τὰ 25%, ὁ κ. Εὐδόκας ἔλαβε 219, ἤτοι 26,8% καὶ ἄκυρα ψηφοδέλτια, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἀντικανονικῶς περιλαμβάνονται καὶ τὰ λευκά, 40 ἤτοι 4%.

Δ΄ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ

Εἰς τὰ δέκα ἐκλογικὰ κέντρα τῶν προαστίων τῆς Λευκωσίας, τὰ ὁποῖα ἐλέγχονται εἰς μεγάλον βαθμὸν ὑπὸ τῶν κομμουνιστῶν, τὰ ἀποτελέσματα παρ' ὅλον τοῦτο δὲν ὑπῆρξαν τόσον δυσμενῆ, λόγῳ νοθείας, διὰ τὴν ἑνωτικὴν παράταξιν, ὅσον τὰ ἀποτελέσματα τῆς ὑπαίθρου.

Ἐπὶ 12.375 ἐψήφισαν 11.555, ἀπέσχον 6,6%, ὁ κ. Εὐδόκας ἔλαβε 838, ἤτοι 7,2% καὶ ἄκυρα ψηφοδέλτια 192, ἤτοι 1,6%. . .

Ἁπλῆ συγκριτικὴ μελέτη τῶν ἀνωτέρω ἀποτελεσμάτων ἀποδεικνύει τὰ ἑξῆς:

1) Ὅπου δὲν ὑπῆρχεν ἐκλογικὸς ἀντιπρόσωπος τῆς ἀντιπολιτεύσεως, ἡ ἀποχὴ ὑπῆρξεν ἐλαχίστη, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀκύρων ψηφοδελτ΄ίων μηδαμινὸς καὶ αἱ ψῆφοι τῆς ἀντιπολιτεύσεως μόλις καὶ μετὰ δυσκολίας ὑπερέβαινον τὸ 1%

2) Ὅπου ὑπῆρχεν ἐκλογικὸς ἀντιπρόσωπος τῆς ἀντιπολιτεύσεως ἡ ἀποχὴ ὑπῆρξε μεγαλυτέρα, τὰ ἄκυρα ψηφοδέλτια περισσότερα καὶ αἱ ψῆφοι τῆς ἀντιπολιτεύσεως ὑπερέβαινον τὸ 4,5%.

3) Εἰς τὰ χωρία, εἰς τὰ ὁποῖα ἦτο εὐκολώτερος ὁ ἔλεγχος τῶν μὴ προσερχομένων εἰς τὴν κάλπην καὶ ἦτο σχεδὸν πλήρως ἀποτελεσματικὴ ἡ πίεσις καὶ ἡ τρομοκρατία, ἡ ἀποχὴ ὑπῆρξεν ἀφυσίκως χαμηλή, ἐνῶ εἰς τὰς πόλεις ὑπῆρξε παντοῦ διπλασία.

4) Εἰς τὰς πόλεις, ὅπου ὁ λαὸς εἶναι πάντοτε περισσότερον ἐνημερωμένος ἐπὶ τῶν πολιτικῶν πραγμάτων καὶ περισσότερον μορφωμένος ἡ ἀντιπολίτευσις ἔλαβε σημαντικὸν ἀριθμὸν ψήφων. Κανονικῶς ἀνεμένετο, ὅτι εἰς τὴν ὕπαιθρον, ἡ ὁποία παραμένει προσηλωμένη εἰς τὰ ἐθνικὰ ἰδανικά, τὰ ἀποτελέσματα θὰ ἦσαν εὐνοϊκώτερα διὰ τὴν ἀντιπολίτευσιν. Ἡ παρεμπόδισις ὅμως τῆς διαφωτίσεως καὶ ἡ τρομοκρατία ὡδήγησαν εἰς ἀποτελέσματα μὴ ἀντιπροσωπεύοντα τὴν θέλησιν τοῦ λαοῦ.

Β΄ ΜΕΡΟΣ

Εἰς τὸ Β΄ μέρος τῆς μελέτης μας θὰ παραθέσωμεν συγκεκριμένα στοιχεῖα, διὰ τῶν ὁποίων ἀποδεικνύεται, κατὰ τρόπον πειστικόν, ἡ μεροληπτικὴ χρησιμοποίησις ὁλοκλήρου τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ διὰ τὴν νόθευσιν τῆς λαϊκῆς θελήσεως, τὴν κατατρομοκράτησιν καὶ τὴν ἄσκησιν ποικίλων πιέσεων ἐπὶ τῶν ἐκλογέων.

Τὰ στοιχεῖα αὐτὰ ἐλήφθησαν ἀπὸ τὰς ἑκατοντάδας ἐνυπογράφων καταγγελιῶν, αἱ ὁποῖαι κατετέθησαν καὶ φυλάσσονται εἰς τὰ ἀρχεῖα τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τοῦ ὑποψηφίου τῆς ἀντιπολιτεύσεως κ. Τ. Εὐδόκα. Ἀπὸ τὰς ἀναφερομένας ἐδῶ καταγγελίας ἀφῃρέθησαν διὰ λόγους ἀσφαλείας, ἐπαγγελματικῆς καὶ οἰκονομικῆς κυρίως, τὰ ὀνόματα τοῦ καταγγέλλοντος, τοῦ ἢ τῶν καταγγελλομένων καὶ τοῦ τόπου, εἰς τὸν ὁποῖον συνέβησαν τὰ περιγραφόμενα γεγονότα.

Ἡ δρᾶσις τῶν Προέδρων τῶν κοινοτήτων καὶ τῶν δήμων

Οἱ Πρόεδροι σχεδὸν ὅλων τῶν κοινοτήτων καὶ δήμων, διὰ λόγων, δηλώσεων καὶ ψηφισμάτων ἐτάχθησαν δημοσίως ὑπὲρ τῆς ὑποψηφιότητος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου. Ἂν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν μας ὅτι ὅλοι αὐτοὶ διωρίσθησαν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως καὶ δὲν ἐξελέγησαν ὑπὸ τοῦ λαοῦ, οὐδὲν δικαίωμα εἶχον νὰ ταχθοῦν ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς τοὐλάχιστον ὑπὲρ τῆς ὑποψηφιότητος τοῦ ἑνὸς τῶν ὑποψηφίων, διότι οὐσιαστικῶς πρόκειται περὶ δημοσίων ὑπαλλήλων. Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἀκόμη ἐξελέγοντο ὑπὸ τοῦ λαοῦ οὐδεμίαν ἀνάμειξιν εἰς τὴν πολιτικὴν ἐδικαιοῦντο νὰ ἔχουν. Εἶναι γνωστὸν ὅτι εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπου πάντες οἱ ἀνωτέρω ἄρχοντες ἐκλέγον-

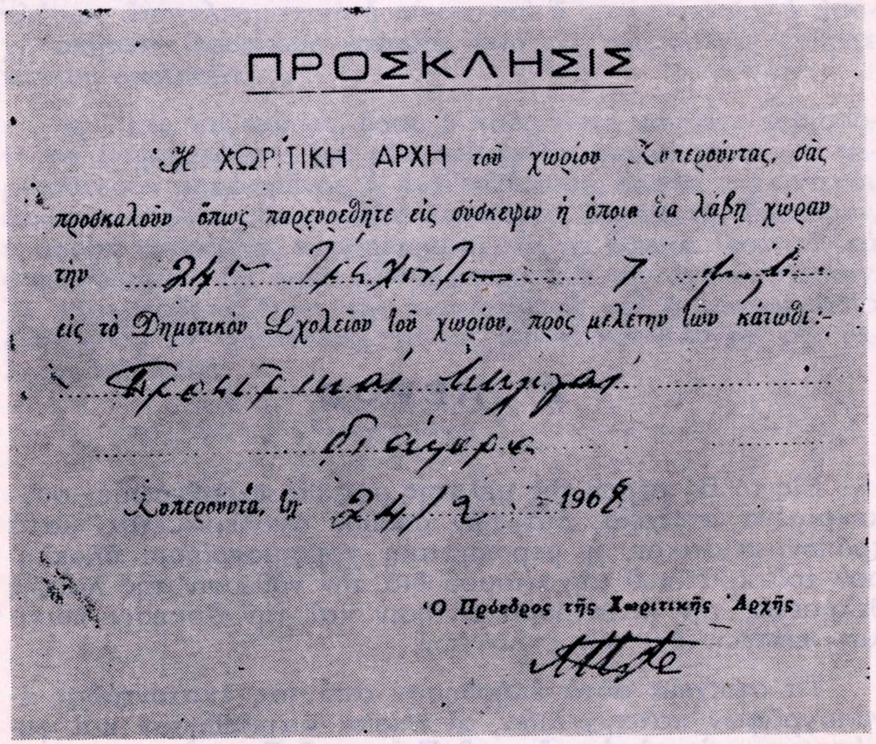
ΠΡΟΣΚΛΗΣΙΣ

Ἡ ΧΩΡΙΤΙΚΗ ΑΡΧΗ τοῦ χωρίου .... σᾶς προσκαλοῦν ὅπως παρευρεθῆτε εἰς σύσκεψιν ἡ ὁποία θα λάβη χώραν τὴν 24 .... 7 .... εἰς τὸ Δημοτικὸν Σχολεῖον τοῦ χωρίου, πρὸς μελέτην τῶν κάτωθι:-

....

....

........, τῇ 24/2 1968

Ὁ Πρόεδρος τῆς Χωριτικῆς Ἀρχῆς

Ἀπὸ τὴν δρᾶσιν τῶν διωρισμένων ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως κοινοτικῶν ἀρχόντων.

ται ὑπὸ τοῦ λαοῦ, ὁσάκις ἕνας δήμαρχος ἢ κοινοτάρχης ἀναμειγνύεται εἰς τὴν πολιτικήν, καθαιρεῖται· καὶ τοῦτο συνέβαινεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐπὶ δημοκρατίας.

Τὴν ἀνάμειξιν εἰς τὴν πολιτικὴν τῶν προέδρων τῶν κοινοτήτων καὶ τῶν δημάρχων παρεδέχθη ἐμμέσως καὶ ὁ Ἔφορος τῶν Ἐκλογῶν, ὁ ὁποῖος, τὴν 22αν Φεβρουαρίου 1968, ἀπαντῶν εἰς κατηγορίαν τοῦ κ. Εὐδόκα, ὅτι οἱ Δήμαρχοι καὶ οἱ πρόεδροι κοινοτήτων ἐκδηλοῦνται ἀνοικτὰ ὑπὲρ τοῦ Μακαρίου, ἐδήλωσεν, «ὅτι οὗτοι εἶναι ἐλεύθεροι νὰ ταχθοῦν ὑπὲρ οἱουδήποτε ἐπιθυμοῦν, δεδομένου ὅτι δὲν εἶναι κυβερνητικοὶ ὑπάλληλοι, ἀλλὰ διωρίσθησαν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως, διότι ἡ κατάστασις δὲν ἐπιτρέπει τὴν διεξαγωγὴν ἐκλογῶν».

Παραβλέπομεν τὸ γεγονός, ὅτι οὐδεὶς τῶν κοινοταρχῶν ἢ τῶν δημάρχων ἐτάχθη ὑπὲρ τοῦ ὑποψηφίου τῆς ἀντιπολιτεύσεως, διὰ λόγους εὐνοήτους, καὶ ὑποβάλλομεν τὸ ἐρώτημα: Πῶς ἕνας κοινοτάρχης ἐκδηλούμενος ὑπὲρ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου, ἦτο εἰς θέσιν νὰ διαδραματίσῃ ἀμερολήπτως τὴν σημαντικὴν ἀποστολήν, τὴν ὁποίαν ἀνέθεσεν εἰς αὐτὸν ὁ Ἔφορος τῶν ἐκλογῶν, νὰ πιστοποιῇ τὴν ταυτότητα χιλιάδων ψηφοφόρων, οἱ ὁποῖοι δὲν εἶχον ἀστυνομικὴν ταυτότητα ἢ ἦσαν ἐγγεγραμμένοι εἰς τοὺς ἐκλογικοὺς καταλόγους μὲ διαφορετικὸν ὄνομα ἢ διαφορετικὴν διεύθυνσιν;

Ἑκατοντάδες καταγγελίαι ὑπάρχουν, ὅτι πλεῖστοι κοινοτάρχαι δὲν ἐνήργησαν ἀμερολήπτως κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τῶν ἐκλογῶν.

Ὑπὸ ἐκλογικοῦ ἀντιπροσώπου τῆς ἀντιπολιτεύσεως, ἐξ Ἀμμοχώστου, κατηγγέλθησαν ἐνυπογράφως καὶ τὰ ἑξῆς:

«Ὁ πρόεδρος τῆς κοινότητος τοῦ Ἁγίου Νικολάου εἶχεν ἐφοδιάσει μὲ ἐνυπόγραφα καὶ ἐνσφράγιστα πιστοποιητικά, ἓν πρόσωπον ἀνῆκον εἰς τὸ Πατριωτικὸν Μέτωπον, τὸ ὁποῖον τὰ ἐχρησιμοποίει διὰ πρόσωπα, τὰ ὁποῖα δὲν κατεῖχον δελτία ταυτότητος ἢ οἱονδήποτε ἄλλο πιστοποιητικὸν καὶ τὰ ὁποῖα ἐδήλουν εἰς αὐτὸ ὅτι θὰ ἐψήφιζον Μακάριον».

Φωτοτυπία τοιούτων πιστοποιητικῶν, ἀρκετὰ τῶν ὁποίων εὑρίσκονται εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς ἀντιπολιτεύσεως, δημοσιεύεται εἰς ἄλλην σελίδα τῆς παρούσης ἐκδόσεως.

Παρομοία καταγγελία ἔγινε καὶ δι' ἄλλους κοινοτάρχας. Τοιαῦτα πιστοποιητικὰ ἐξέδωσαν καὶ οἱ κοινοτάρχαι Καϊμακλίου καὶ Παλλουριωτίσσης. Φωτοτυπία τούτων ἐπίσης δημοσιεύεται.

Ὁ κοινοτάρχης χωρίου τῆς Ἐπαρχίας Ἀμμοχώστου ἐπεσκέφθη τὴν οἰκίαν προσώπου ἀνήκοντος εἰς τὴν ἀντιπολίτευσιν καὶ ἠπείλησε τὸ πρόσωπον τοῦτο, ὅτι θὰ τὸ σκοτώσῃ, ἂν ψηφίσῃ τὸν Εὐδόκαν. Ὁ ἴδιος κοινοτάρχης ἠπεί-

λησεν ἄλλο πρόσωπον, ὅτι, ἐὰν ἐψήφιζεν Εὐδόκαν, θὰ ἀπελύετο ἡ σύζυγός του ἀπὸ τὸ τηλεγραφεῖον καὶ ὅτι ἡ κουνιάδα του δὲν θὰ εὕρισκεν ἐργασίαν.

Ὁ κοινοτάρχης τῆς κοινότητος ἄλλου χωρίου τῆς Ἐπαρχίας Ἀμμοχώστου ἠρνήθη νὰ πιστοποιήσῃ τὴν ταυτότητα τοῦ γαμβροῦ του, διότι θὰ ἐψήφιζεν τὸν ὑποψήφιον τῆς ἀντιπολιτεύσεως, ἐνῷ ἐπιστοποίει τὴν ταυτότητα ὅλων τῶν ἄλλων, οἱ ὁποῖοι ἐστεροῦντο ἀστυνομικῆς ταυτότητος. Τὸ ἴδιον πρόσωπον ἐσημείωνε τὰ ὀνόματα τῶν ψηφιζόντων καὶ

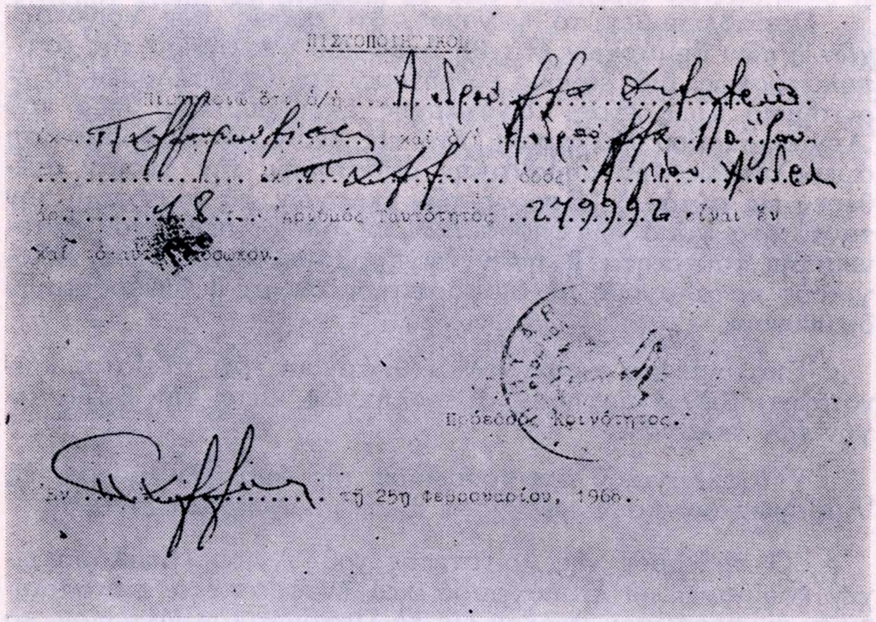
ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟΝ

'Αριθμὸς Ταυτότητος ..279992.. εἶναι ἕν

.... τῇ 25ῃ Φεβρουαρίου, 1966.

Ἀπὸ τὴν δρᾶσιν τῶν διορισμένων ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως κοινοτικῶν ἀρχόντων.

ἐπληροφόρει ἄλλους ὁμοϊδεάτας του ποῖοι δὲν ἐψήφισαν, διὰ νὰ τοὺς μεταφέρουν εἰς τὰς κάλπας.

Ἄλλος κοινοτάρχης ἐκ τῆς ἐπαρχίας Ἀμμοχώστου ἠπείλησε διὰ περιστρόφου νεαρὸν μαθητήν, ὁ ὁποῖος ἔφερε συνθήματα τῆς ἀντιπολιτεύσεως εἰς τὸ χωρίον του, ὅτι θὰ «τὸν καθαρίσῃ» καὶ αὐτὸν καὶ τοὺς ἄλλους ὁμοχωρίους του, οἱ ὁποῖοι ἀνῆκον εἰς τὴν ἀντιπολίτευσιν.

Ὁ πρόεδρος τῆς χωριτικῆς ἀρχῆς Κυπερούντας δι' ἐντύπων προσκλήσεων ἀνηκόντων εἰς τὴν χωριτικὴν ἀρχὴν ἐκάλεσε τοὺς κατοίκους τοῦ χωρίου εἰς συγκέντρωσιν εἰς τὸ δημοτικὸν σχολεῖον!!, διὰ νὰ συσκεφθοῦν ἐπὶ τοῦ θέματος τῶν Προεδρικῶν ἐκλογῶν. Φωτοτυπίαν τῆς τοιαύτης προσκλήσεως δημοσιεύομεν εἰς ἄλλο μέρος.

Εἰς τὸ ἐκλογικὸν κέντρον Ν. Χωρίου — Τραχωνίου — Βώνης τῆς ἐπαρχίας Λευκωσίας παρουσιάσθη πλῆθος προσώπων, ὡς καταγγέλει ὁ ἐκλογικὸς ἀντιπρόσωπος τῆς ἀντιπολιτεύσεως, ἄνευ ταυτοτήτων καὶ οἱ κοινοτάρχαι τῶν τριῶν χωρίων προθύμως ἐπιστοποίουν τὴν ταυτότητά των.

Ὁ κοινοτάρχης ἄλλου χωρίου τῆς ἐπαρχίας Λευκωσίας εὑρίσκετο ἐντὸς τοῦ ἐκλογικοῦ κέντρου φέρων εἰς τὸ σακκάκι του τὴν φωτογραφίαν τοῦ Μακαρίου καὶ ἔλεγε μεγαλοφώνως τὰ ὀνόματα τῶν μὴ προσελθόντων, εἰς πρόσωπα εὑρισκόμενα ἔξω. Ὁ ἴδιος ἀνενδοιάστως ἐπιστοποίησε γρα-

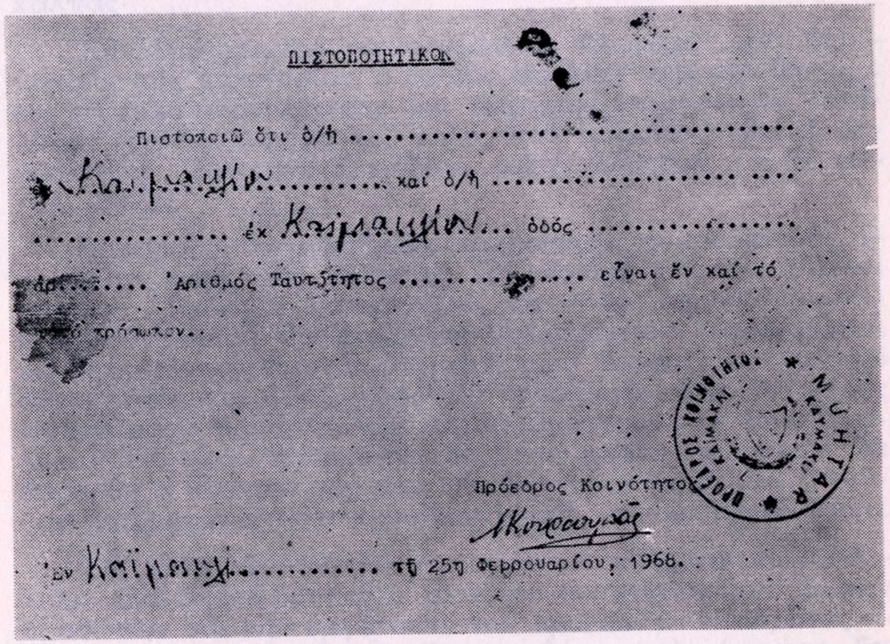
ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟΝ

Πιστοποιῶ ὅτι ὁ/ἡ ....

.... καὶ ὁ/ἡ ....

.... ἐκ .... ὁδός ....

..... Ἀριθμὸς Ταυτότητος .... εἶναι ἕν καὶ τὸ

..... πρόσωπον.

Πρόεδρος Κοινότητος

ἐν .... τῇ 25ῃ Φεβρουαρίου, 1966.

Ποῖος θὰ συνεπλήρωνε τὸ πιστοποιητικὸν τοῦτο;

πτῶς ἢ προφορικῶς τὴν ταυτότητα τοῦ 1)3 τῶν ἐκλογέων περίπου, οἱ ὁποῖοι δὲν διέθεταν ἀστυνομικὴν ταυτότητα.

Ἄλλος κοινοτάρχης προέβη εἰς τοιούτου εἴδους πιστοποιήσεις: Ἐπιστοποίησεν ὅτι ὁ Χριστοφῆς Νικολῆ ἦτο Νικολῆς Χριστοφῆ, ὁ Χριστοφῆς Νικόλα ἦτο Νικόλας Χριστοφῆ, ὅτι ἡ ταυτότης 309441 ἦτο 309341, ἡ ταυτότης 306254 ἦτο 306354. Ὁ ἴδιος ἐπιστοποίησεν ὅτι μία γυναῖκα ἄνευ ταυτότητος ἦτο ἡ ἀναφερομένη εἰς τὸν ἐκλογικὸν κατάλογον ὑπ' ἀριθ. ταυτότητος 209234 καὶ μετὰ ἀπὸ ὀλίγην ὥραν ἐ-

παρουσιάσθη ἄλλη γυναῖκα κατέχουσα τὴν ταυτότητα, τὴν ἔχουσαν τὸν ἀνωτέρω ἀριθμόν.

Εἰς ἄλλο χωρίον τῆς ἐπαρχίας Λευκωσίας ὁ κοινοτάρχης συνεκέντρωσεν ὅλας τὰς ταυτότητας τῶν κατοίκων ἀπὸ τὴν προηγουμένην τῶν ἐκλογῶν, διὰ νὰ διευκολύνῃ δῆθεν τοὺς ἐκλογεῖς, ἐνῷ ὁ σκοπός του ἦτο νὰ ἐξαναγκάσῃ ὅλους νὰ ψηφίσουν.

Ἄλλος πάλιν κατέγραψε καὶ ἀνήλικον εἰς τοὺς ἐκλογικοὺς καταλόγους, ἄλλοι κατεξέσχιζον τὰ συνθήματα τῆς ἀντιπολιτεύσεως καὶ ἄλλοι προέβαινον εἰς ποικίλας ἄλλας παρανομίας.

Ἡ δρᾶσις τῶν ἀστυνομικῶν, δημοδιδασκάλων καὶ ἄλλων δημοσίων ὑπαλλήλων

Περὶ τῆς μεροληπτικῆς συμπεριφορᾶς τῆς ἀστυνομίας ἀνεφέραμεν ἀρκετὰ εἰς τὸ πρῶτον μέρος τῆς παρούσης μελέτης. Ἡ ἀστυνομία ὄχι μόνον ἀπεδείχθη ἀπρόθυμος νὰ ἐπιβάλῃ τὸν νόμον καὶ τὴν τάξιν, ὁσάκις ἐπλήττετο ἡ ἀντιπολίτευσις, ἀλλ' ὑπάρχει ἐπίσης πλῆθος καταγγελιῶν περὶ τοῦ ἐνεργοῦ ρόλου πολλῶν ἀστυνομικῶν εἰς τὴν προσπάθειαν νὰ περιορισθῇ τὸ ποσοστὸν τῆς ἀποχῆς, διὰ τῆς μεταφορᾶς, κατόπιν πιέσεων, τῶν μὴ προσερχομένων εἰς τὰς κάλπας

Ἐξ Ἀμμοχώστου καταγγέλλεται ἐπωνύμως, ὅτι ἀξιωματικὸς τῆς ἀστυνομίας, ὁ ὁποῖος εἰσῆλθεν περὶ τὴν 5ην μ.μ. εἰς τὸ ἐκλογικὸν κέντρον καὶ ἐζήτησεν ὀνομαστικὸν κατάλογον ἀπὸ τὸν ἔφορον τοῦ ἐκλογικοῦ τμήματος τῶν μὴ ψηφισάντων. Ἀνάλογα ἐπεισόδια κατηγγέλθησαν καὶ ἐξ ἄλλων μερῶν.

Παρομοίαν σκανδαλώδη κομματικὴν συμπεριφορὰν ἐπέδειξαν κατὰ τὰς ἐκλογὰς καὶ πολλοὶ δημοδιδάσκαλοι χωρίων. Ὑπάρχει καταγγελία, ὅτι δύο δημοδιδάσκαλοι μεγάλου χωρίου τῆς ἐπαρχίας Ἀμμοχώστου (ἀναφέρονται εἰς τὴν καταγγελίαν τὰ ὀνόματά των) ἐπέβαινον ἰδιωτικοῦ αὐτοκινήτου καὶ διὰ μεγαφώνων προέτρεπον τοὺς κατοίκους νὰ ψηφίσουν Μακάριον καὶ νὰ μὴν ἀπόσχουν. Οἱ ἴδιοι ἠπείλησαν ἑνωτικὸν ἀγωνιστήν, ὅτι, ἐὰν ψηφίσῃ Εὐδόκαν, θὰ ἀπολυθῇ ὁ ἀδελφός του ἀπὸ τὴν δημοσίαν ὑπηρεσίαν. Ἄλλον ἠπείλησαν ὅτι θὰ «μποϋκοταρισθῇ» τὸ κατάστημά του.

Εἰς ἄλλο χωρίον τῆς Ἀμμοχώστου κυβερνητικοὶ ὑπάλληλοι καὶ δημοδιδάσκαλοι μετεῖχον συσκέψεων μετ' ἄλλων προσώπων διὰ τὴν ὀργάνωσιν τοῦ προεκλογικοῦ ἀγῶνος ὑπὲρ τοῦ Μακαρίου καὶ ἠπείλουν πολίτας καὶ γέροντας, ὅτι ἡ Κυβέρνησις θὰ τοὺς στερήσῃ τὸ ἐπίδομα, τὸ ὁποῖον λαμβάνουν ἐκ τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων, ἐὰν δὲν ψηφίσουν Μακάριον.

Ἐξ ἄλλου χωρίου τῆς ἐπαρχίας Λεμεσοῦ κατηγγέλθη, ὅτι δημοδιδάσκαλος ἐξέσχιζε φωτογραφίας καὶ συνθήματα τῆς ἀντιπολιτεύσεως καὶ ἦτο ὁ ἐπίσημος διοργανωτὴς τοῦ προεκλογικοῦ ἀγῶνος τοῦ Μακαρίου. Τὴν ἀνάμειξιν τῶν δημοδιδασκάλων εἰς τὰς ἐκλογάς, ὑπὲρ τοῦ Μακαρίου, διεκήρυξε κατὰ τρόπον πανηγυρικὸν ὁ ἴδιος ὁ πρόεδρος τῆς διδασκαλικῆς ὀργανώσεως, ὁ ὁποῖος τὴν 9ην Ἀπριλίου 1968 εἶπεν ἐνώπιον πολυπληθοῦς συγκεντρώσεως μεταξὺ ἄλλων τὰ ἑξῆς: «Ὁ διδασκαλικὸς κόσμος, ἡ Ὀργάνωσις ΠΟΕΔ

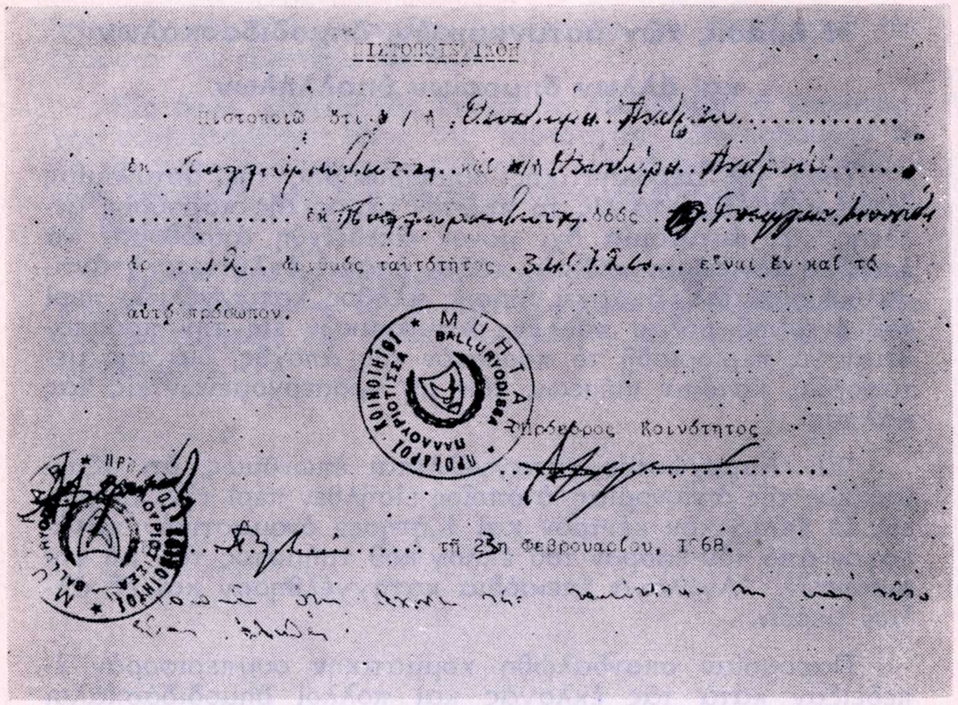

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟΝ

Πιστοποιῶ ὅτι ὁ/ἡ ....

ἐκ .... καὶ ὁ/ἡ ....

.... ἐκ .... ὁδὸς ....

Ἀρ. .... Ἀριθμὸς ταυτότητος .... εἶναι ἓν καὶ τὸ

αὐτὸ πρόσωπον.

Πρόεδρος Κοινότητος

....

.... τῇ 23η Φεβρουαρίου, 1968.

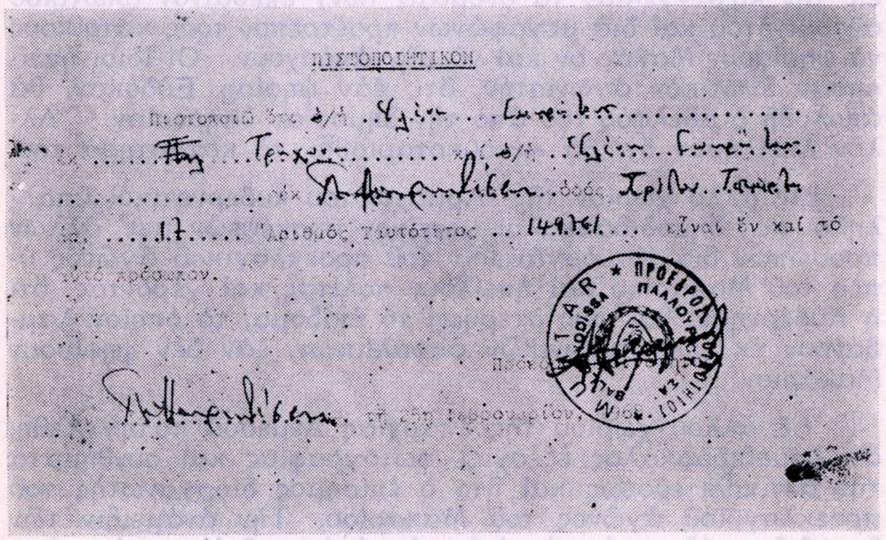

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟΝ

Πιστοποιῶ ὅτι ὁ/ἡ ....

ἐκ .... καὶ ὁ/ἡ ....

.... ἐκ .... ὁδὸς ....

Ἀρ. .... Ἀριθμὸς Ταυτότητος .... εἶναι ἓν καὶ τὸ

αὐτὸ πρόσωπον.

Πρόεδρος

.... τῇ 23η Φεβρουαρίου, ...

Τὰ πιστοποιητικὰ αὐτὰ συνεπληρώθησαν ὑπὸ τοῦ ὑπογράφοντος αὐτά!

καὶ ἡ ἡγεσία της, εἶναι πολὺ γνωστοὶ διὰ τὴν θέσιν των εἰς τὰς ἐκλογὰς τοῦ 1959 καὶ 1968. Εἴμεθα συμπολίτευσις».

Χαρακτηριστικὰ ἐπεισόδια τοῦ κλίματος ἐντὸς τοῦ ὁποίου διεξήχθησαν αἱ προεδρικαὶ ἐκλογαὶ τῆς 25ης Φεβρουαρίου 1968 εἶναι καὶ τὰ ἑξῆς:

Ὁ ἐκλογικὸς ἀντιπρόσωπος τῆς ἀντιπολιτεύσεως εἰς χωρίον τῆς ἐπαρχίας Κυρηνείας καταγγέλει τὸ ἀκόλουθον χαρακτηριστικὸν ἐπεισόδιον:

«Ὁ κ... ἀρ. ταυτ..... ὑπὸ αὔξοντα ἀριθμὸν 258, ἀφοῦ ἐψήφισεν, ἐπέδειξε τὸ ψηφοδέλτιον του πρὸς τοὺς ἀντιπρο-

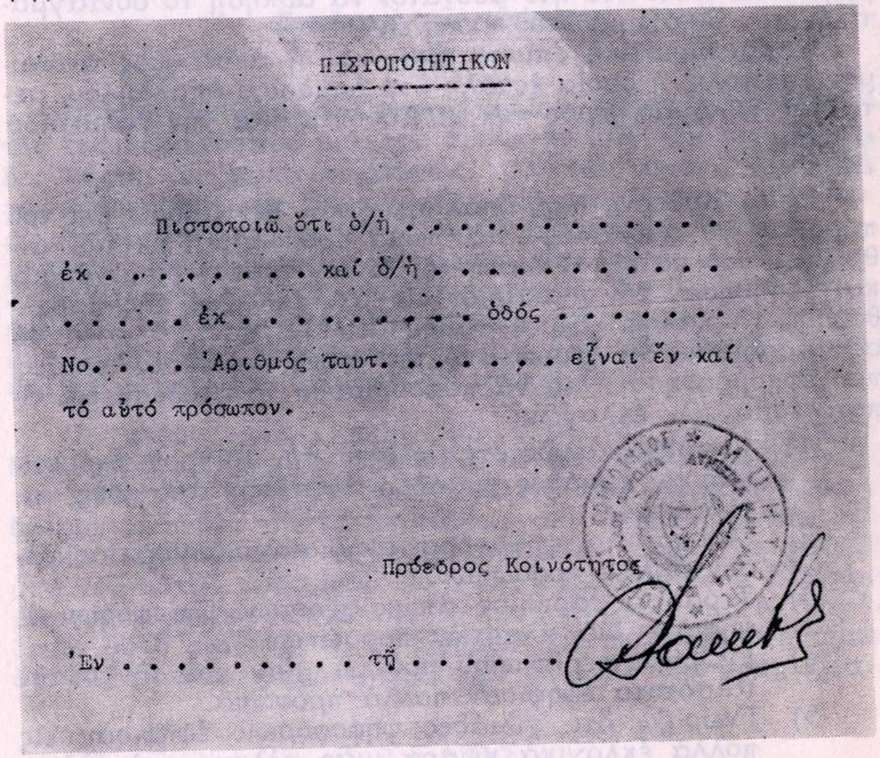

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟΝ

Πιστοποιῶ ὅτι ὁ/ἡ ....

ἐκ .... καὶ ὁ/ἡ ....

.... ἐκ .... ὁδὸς ....

Νο. . . . Ἀριθμὸς ταυτ. .... εἶναι ἓν καὶ

τὸ αὐτὸ πρόσωπον.

Πρόεδρος Κοινότητος

Ἐν .... τῇ ....

Ποῖος θὰ συνεπλήρωνε τὸ πιστοποιητικὸν τοῦτο;

σώπους τῶν ὑποψηφίων. Εἰς παρατήρησιν τοῦ ἐφόρου τοῦ ἐκλογικοῦ κέντρου, ὅτι τοῦτο εἶναι παράνομον, ὁ ψηφοφόρος ἀπήντησεν: «Γιὰ νὰ μὴ νομίση κανείς, ὅτι, ἐπειδὴ ἄργησα νὰ ἔλθω, δὲν ἐψήφισα ἐντάξει».

Ὁ ἐκλογικὸς ἀντιπρόσωπος τῆς ἀντιπολιτεύσεως εἰς ἐκλογικὸν κέντρον Ἀμμοχώστου ἀναφέρει καὶ τὰ ἑξῆς:

«Ἐπαρουσιάσθησαν πρόσωπα μὲ προσωρινὲς ταυτότητες χρώματος κιτρίνου, οἱ ὁποῖες δὲν ἔφεραν ἀριθμόν, ἐνῶ

εἰς τοὺς ἐκλογικοὺς καταλόγους, ἀνεφέροντο οἱ ἀριθμοὶ τῶν ταυτοτήτων τῶν προσώπων αὐτῶν. Πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ συμβαίνη τοῦτο; (Ἀναφέρει ὀνόματα τοιούτων προσώπων).

«Περίπου 17 ἄτομα ἦσαν ἐγγεγραμμένα εἰς τὸν ἐκλογικὸν κατάλογον, χωρὶς ὅμως νὰ ἀναφέρεται ὁ ἀριθμὸς τῆς ταυτότητός των. Τὰ πρόσωπα αὐτὰ ἐψήφισαν. (Ἀναφέρει ὀνόματα τῶν προσώπων τούτων).»

Ὁ ἐκλογικὸς ἀντιπρόσωπος τῆς ἀντιπολιτεύσεως εἰς τὸ κέντρον Ὀρούντας δι' ἐπιστολῆς του πρὸς τὸν Ἔφορον τῶν Ἐκλογῶν ἀνέφερεν, ὅτι ἦτο τόσον μεγάλη ἡ πίεσις καὶ ὁ ἐκφοβισμός, ὁ ὁποῖος ἠσκήθη ἐπ' αὐτοῦ ὑπὸ ποικίλων παραγόντων, ὥστε τοῦ ἦτο ἀδύνατον νὰ ἀσκήσῃ τὸ συνταγματικόν του δικαίωμα «τοῦ ἐκλέγειν».

Χαρακτηριστικὴ ἐπίσης εἶναι καὶ ἡ ἀκόλουθος ἀνώνυμος ἐπιστολή, ἡ ὁποία ἐστάλη ὑπὸ δημοσίου ὑπαλλήλου, μετὰ τὰς ἐκλογάς, πρὸς τὸν κ. Εὐδόκαν καὶ τὴν ἐφημερίδα «Πατρίς».

«Κύριε,

Εἶμαι Κυβερνητικὸς ὑπάλληλος καὶ δὲν μπορῶ ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ ἀποκαλύψω τὸ ὄνομά μου. Εἶμαι ἐκ τῶν ἀνθρώπων ποὺ κατὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον διετάχθησαν καὶ ἐβοήθησαν τὸν Μακάριον εἰς τὰς ἐκλογὰς τῆς παρελθούσης Κυριακῆς. Εἶμαι τίμιος Ἕλλην καὶ γι' αὐτὸ θὰ σᾶς ἀραδιάσω ὅτι ξεύρω ἀπὸ τὲς τόσες καὶ τόσες ἀτιμίες, ποὺ ἐφηρμόσθησαν, διὰ νὰ παρουσιασθῆ τὸ ψευδέστατον ἀποτέλεσμα τῶν ἐκλογῶν:

1) Γνωρίζω καλῶς ὅτι εἰς ὅλην τὴν Κύπρον παρελείφθησαν χιλιάδες χιλιάδων ἑνωτικῶν ἀπὸ τοὺς καταλόγους.
2) Ἀνύπαρκτοι ψηφοφόροι ἐψήφισαν διὰ μαγείας μέσον ἄλλων προσώπων.
3) Τεράστιος ἀριθμὸς ἀπουσιαζόντων ψηφοφόρων ἐψήφισαν διὰ πλαστῶν προσώπων.
4) Γνωρίζω περίπτωσιν ποὺ μὲ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ταυτότητα ἐψήφισαν πολλὰ πρόσωπα.
5) Γνωρίζω ὅτι χιλιάδες ψηφοφόρων ἐψήφισαν εἰς πολλὰ ἐκλογικὰ κέντρα μιᾶς πόλεως καὶ ἄλλων χωρίων.
6) Ὁ Μακάριος ἔδωσε διαταγὴν μέσα στὴν κάλπην νὰ μὴ μένουν ψηφοδέλτια τοῦ Εὐδόκα πέραν τοῦ 5%.
7) Ἄκουσα ἀνθρώπους τοῦ Μακαρίου νὰ φοβοῦνται, ὅτι ἅμα προσβάλετε τὸ κῦρος τῶν ἐκλογῶν θὰ πέσουν, διότι ὑπάρχουν πολλὰ ἐπιβαρυντικὰ στοιχεῖα..... ..»

Ἡ ἐπιστολὴ περιέχει καὶ πολλὰ ἄλλα στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα παραλείπονται διὰ νομικοὺς λόγους.

Διαλογὴ τῶν ψήφων

Πολλαὶ ὑπῆρξαν αἱ καταγγελίαι τῶν ἀντιπροσώπων τῆς ἀντιπολιτεύσεως διὰ τὴν διαλογὴν τῶν ψήφων. Χιλιάδες ψῆφοι, αἱ ὁποῖαι συμφώνως πρὸς τὸν νόμον ἔπρεπε νὰ χαρακτηρισθοῦν ὡς ἄκυροι, ἐθεωρήθησαν ἔγκυροι. Ἔγκυρα ἐθεωρήθησαν ψηφοδέλτια, τὰ ὁποῖα ἔφερον διάφορα σημεῖα, σταυροὺς ἔξωθεν τοῦ ψηφοδελτίου, φράσεις καὶ ἄλλα. Χαρακτηριστικὸν εἶναι καὶ τὸ γεγονός, ὅτι ἔγκυρα ἐθεωρήθησαν πολλὰ ψηφοδέλτια φέροντα τὴν φωτογραφίαν τοῦ ὑποψηφίου τῆς ἀντιπολιτεύσεως ἀντεστραμμένην, ὡς ἐπίσης καὶ τὰ ψηφοδέλτια ἀνοιγμένης κάλπης.

Τὸ πλέον ὅμως ἐκπληκτικὸν εἶναι, ὅτι χιλιάδες ψηφοδελτίων τῆς ἐπαρχίας Πάφου ἀλλὰ καὶ ἄλλων χωρίων εἰς τὰ ὁποῖα δὲν ὑπῆρχεν ἀντιπρόσωπος τῆς ἀντιπολιτεύσεως, ἔφερον κάτωθεν τῆς φωτογραφίας τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου ὁμοιόμορφον σημεῖον σταυροῦ, γραφὲν προφανῶς ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ προσώπου εἰς ὅλα τὰ ψηφοδέλτια. Εἰς διαμαρτυρίαν ἐκπροσώπου τῆς ἀντιπολιτεύσεως διὰ τὸ παράξενον αὐτὸ φαινόμενον, ὁ Ἔφορος τῶν ἐκλογῶν ἀπήντησεν ὅτι «Οἱ Παφῖτες μπορεῖ νὰ ξέρουν ὅλοι τὰ ἴδια γράμματα».

ΤΕΛΟΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ : Ἐπιτροπεία Ἐκλογικοῦ Ἀγῶνος Ὑποψηφίου κ. Τ. Εὐδόκα.
ΕΚΤΥΠΩΣΙΣ : Τυπογραφεῖα Σταυρινίδη Λτδ., Τηλ. 62780.